

T. B. M. M.

TUTANAK DERGİSİ

Cilt :16

1 nci Birleşim

10 . 11 . 1976 Çarşamba

İÇİNDEKİLER

	Sayfa		Sayfa
I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	5:6	Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca Başbakan Süleyman Demirel hakkında kurulmuş bulunan Soruşturma Hazırlık Komisyonunun görev süresinin 30 gün uzatılmasına dair Komisyon Başkanlığı tezkeresi. (3/164, 9/49)	8
II. — YOKLAMA	7		
III. — BAŞKANLIĞIN GENEL KURULU SUNUŞLARI	7		
1. — Atatürk'ün ölümünün 38 nci yıldönümü nedeniyle saygı duruşu	7	4. — İçel Milletvekili İbrahim Göktepe ve 15 arkadaşının, Türkiye Radyo-Televizyon Kurumunu Anayasa ve 359 sayılı Kanununun 12 nci maddeleri uyarınca kurulmuş bulunan Soruşturma Hazırlık Komisyonunun görev süresinin 30 gün uzatılmasına dair Komisyon Başkanlığı tezkeresi. (3/161, 9/38)	8
2. — Cumhuriyet Senatosu Balıkesir Üyesi Cemalettin İnkaya ile Bursa Milletvekili Cemal Külâhlı'nın, takip ettiği yanlış enerji politikası yüzünden Devleti büyük zarara uğrattığı ve bu eyleminin T. C. Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Enerji ve Tabii Kaynaklar eski Bakanı İhsan Topaloğlu hakkında kurulmuş bulunan soruşturma Hazırlık Komisyonunun görev süresinin 30 gün uzatılmasına dair Komisyon Başkanlığı tezkeresi. (3/163, 9/30)	7:8	5. — Devlet Bakanı bulunduğu sırada, görevini kötüye kullanmak ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Çanakkale Milletvekili Refet Sezgin	
3. — İstanbul Milletvekili Necdet Uğur ve 11 arkadaşının, gizli kalması gereken Millî İstihbarat Teşkilâtı raporunu kendi partisine mensup bir milletvekiline verdiği ve bu eyleminin T. C. Kanununun 229 ncü maddesine uyduğu iddiasıyla, Anayasanın 99 ncü, T. B. M. M.			

hakkında Anayasanın 90, 147 ve T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12, 13 nci maddeleri uyarınca kurulmuş bulunan Soruşturma Hazırlık Komisyonunun görev süresinin 30 gün uzatılmasına dair Komisyon Başkanlığı tezkeresi. (3/162, 9/21)

6. — İstanbul Milletvekili Vahit Yaşar Çahn'ın, demir ve çelik ithalinde ithalâtçı lehine, kamu sektörü aleyhine bir tutum içerisinde bulunduğu ve bu eyleminin T. C. Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca Başbakan Süleyman Demirel hakkında kurulmuş bulunan Soruşturma Hazırlık Komisyonunun görev süresinin 30 gün uzatılmasına dair Komisyon Başkanlığı tezkeresi. (3/166, 9/60)

7. — Tekirdağ Milletvekili Yılmaz Alpaslan ve 68 arkadaşının, senatör olabilmek için, gümrüklerden Hazineye intikal eden malları partizanlarına dağıtmak suretiyle görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin T. C. Kanununun 228 ve 240 ncı maddelerine uyduğu iddiasıyla Anayasanın 90 ncı T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca Gümrük ve Tekel Bakanı Orhan Öztrak hakkında kurulmuş bulunan Soruşturma Hazırlık Komisyonunun görev süresinin 30 gün uzatılmasına dair Komisyon Başkanlığı tezkeresi. (3/165, 9/57)

8. —Görev bölümü yapmadan görev süreleri dolan Soruşturma Hazırlık Komisyonlarının çalışma sürelerinin 30'ar gün uzatılmasına dair Başkanlık sunuşu. (9/37, 9/39, 9/40, 9/41, 9/42, 9/43, 9/44, 9/45, 9/46, 9/47, 9/48, 9/50, 9/51, 9/52, 9/54, 9/55, 9/56, 9/58, 9/59, 9/61, 9/62, 9/63, 9/64, 9/65, 9/66, 9/67, 9/68, 9/69) (3/167)

9. — C. Senatosu Ankara Üyesi Ergün Ertem'in, 9/48 ve 9/58 esas numaralı Soruşturma Hazırlık Komisyonları Üyeliklerinden çekildiğine dair önergesi (4/85)

10. — Denizli Milletvekili Hasan Korkmazcan'ın, Türkiye Radyo Televizyon Kurumunu tarafsız yayın yapmaktan uzaklaştırdığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 230 ve 240 ncı maddelerine uyduğu iddiasıyla Başbakan Süleyman Demirel hakkında Anayasanın 90 ncı,

T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/75) 15:17

11. — Balıkesir Milletvekili Sadullah Usuni ve dört arkadaşının, basının haber alma özgürlüğünü ortadan kaldırdığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 146 ve 240 ncı maddelerine uyduğu iddiasıyla Başbakan Süleyman Demirel hakkında, Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/76) 17:18

12. — Edirne Milletvekili İlhan Işık ve 5 arkadaşının, hamyağ ithalindeki tutumları ile üretici ve tüketiciye zarar verdikleri ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 228 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Ticaret Bakanı Halil Başol ile Maliye Bakanı Yılmaz Ergenekon haklarında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/77) 18:20

13. — İzmir Milletvekili Süleyman Genç ve Hatay Milletvekili Mehmet Sönmez'in, Bakanlıktaki tasarrufları ile görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Millî Eğitim Bakanı Ali Naili Erdem hakkında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/78) 20:21

14. — Kars Milletvekili Doğan Araslı'nın, besicilik konusunda plan ilkelerine uymayarak görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Ticaret Bakanı Halil Başol hakkında Anayasanın 90 ncı T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/79) 21:23

15. — Balıkesir Milletvekili Sadullah Usuni'nin, Sanayi politikasında imalâtçı lehine, tüketici aleyhine hareket ettikleri ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Başbakan Süleyman Demirel, Ticaret Bakanı Halil Başol ve Sanayi ve Teknoloji Bakanı Abdülkerim Doğru haklarında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplan-

tısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/80) 23:24

16. — Denizli Milletvekili Hüseyin Erçelik'in, Denizli depreminde halkın sorunlarıyla ilgilenmedikleri ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla İmar ve İskân Bakanı Nurettin Ok ve İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk haklarında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/81) 24:25

17. — Hakkâri Milletvekili Mikail İlçin'in, Doğu ve Güneydoğu illerinde güvenlik kuvvetleri tarafından vatandaşlara yapılan baskıyı önlemeyerek görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk hakkında Anayasanın 90 ncı, T.B.M.M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/82) 25:26

18. — Cumhuriyet Senatosu Erzurum Üyesi Hilmi Nalbantoğlu'nun, Karayolları Genel Müdürlüğü teşkilâtında yaptığı tasarruflarla, görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin 275 sayılı Kanunun 17 nci maddesine uyduğu iddiasıyla Bayındırlık Bakanı Fehim Adak hakkında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/83) 26:27

19. — Balıkesir Milletvekili Sadullah Usunî'nin, kooperatifçiliğin gelişmesini önleyerek görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Köy İşleri Bakanı Vefa Poyraz hakkında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/84) 27:29

20. — Denizli Milletvekili Hüdayi Oral'ın, yasal yetkilerini aşarak siyasal amaçlarla Ankara Belediye Başkanına işten el çektiirdiği ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 146 ve 240 ncı maddelerine uyduğu iddiasıyla İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk ve demecileri ile bu karara kâtilüğünü ifade eden Başbakan Süleyman De-

mirel haklarında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/85) 29:32

21. — İzmir Milletvekili Süleyman Genç ve 12 arkadaşının, işçilerin sendikal haklarını çiğnedikleri ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 201, 210, 212, 228, 230, 240 ncı, 275 sayılı Kanunun 6, 40, 41, 42, 46 ncı, 274 sayılı Kanunun 19, 31 nci ve 1475 sayılı Kanunun 98 nci maddelerine uyduğu iddiasıyla Başbakan Süleyman Demirel ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Selâhattin Kılıç haklarında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/86) 32:36

22. — Danıştay kararını uygulamadığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Çalışma Bakanı Ahmet Tefvik Paksu hakkında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 ve 13 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin Başbakanlık tezeresi. (9/87) 36:37

23. — Danıştay kararını uygulamadığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Devlet Bakanı Mustafa Kemal Erkovan hakkında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 ve 13 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin Başbakanlık tezeresi. (9/88) 37

24. — Danıştay kararını uygulamadığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanı Korkut Özal hakkında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 ve 13 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin Başbakanlık tezeresi. (9/89) 37:38

25. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Danıştay kararını uygulamayarak görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk hakkında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir

Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/90) 38:40

26. — İzmir Milletvekili Neccar Türkcan'ın, bazı sanayi ürünlerinin fahiş fiyatla satışı önlemedikleri ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 240 nci maddesine uyduğu iddiasıyla Ticaret Bakanı Halil Başol ve Sanayi ve Teknoloji Bakanı Abdülkerim Doğru haklarında Anayasanın 90 nci, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/91) 40:41

27. — İzmir Milletvekili Yüksel Çakmur'un, 1975 nüfus sayımı sonuçlarını açıklamayarak görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 nci maddesine uyduğu iddiasıyla Devlet Bakanı Mustafa Kemal Erkovan hakkında Anayasanın 90 nci, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/92) 41:42

28. — Burdur Milletvekili Ali Sanlı'nın, anason üreticisinin zararına hareket ettikleri ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 210, 228 ve 240 nci maddelerine uyduğu iddiasıyla Başbakan Süleyman Demirel ve Gümrük ve Tekel Bakanı Orhan Öztürk haklarında Anayasanın 90 nci, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/93) 42:44

29. — Aydın Milletvekili M. Şükri Koç ve 14 arkadaşının, uyguladığı politika ile yağ üreticisine zarar verdiği ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 nci maddesine uyduğu iddiasıyla Ticaret Bakanı Halil Başol hakkında Anayasanın 90 nci, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/94) 44:45

30. — Aydın Milletvekili M. Şükri Koç ve 5 arkadaşının, işçilerin sendikâli haklarını çiğnediği ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 nci maddesine uyduğu iddiasıyla Çalışma Bakanı Ahmet Tevfik Paksu hakkında Anayasanın 90 nci, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/95) 45:49

31. — Çankırı Milletvekili Mehmet Ali Arsan'ın, Çankırı Belediye Başkanlığı seçiminde Bakanlık nüfuz ve yetkisini kendi partisi lehinde kullandığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 nci maddesine uyduğu iddiasıyla İmar ve İskân Bakanı Nurettin Ok hakkında Anayasanın 90 nci, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/96) 49:50

32. — Konya Milletvekili Mustafa Üstündağ'ın, okul kitaplarında yapılan değişikliklerle Dil Devrimini baltaladıkları ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 240 nci maddesine uyduğu iddiasıyla Başbakan Süleyman Demirel ve Millî Eğitim Bakanı Ali Naili Erdem haklarında Anayasanın 90 nci, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/97) 50:51

IV. — SEÇİMLER

51

1. — Çorum Milletvekili Cahit Angın ve 11 arkadaşının, çimento ihracatına uygulanan vergi indesinde görevlerini kötüye kullandıkları ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 230, 240 ve 288 nci maddelerine uyduğu iddiasıyla, Anayasanın 90 ve T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca Başbakan Süleyman Demirel, Ticaret Bakanı Halil Başol ve Maliye Bakanı Yılmaz Ergenekon haklarında bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesini incelemek üzere kurulan Soruşturma Hazırlık Komisyonuna üye seçimi. (9/70) 51:53

2. — Gaziantep Milletvekili Mustafa Güneş ve 16 arkadaşının, yaptığı partizan tayinlerle görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 237, 238 ve 240 nci maddelerine uyduğu iddiasıyla, Anayasanın 90 nci ve T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca Millî Eğitim Bakanı Ali Naili Erdem hakkında bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesini incelemek üzere kurulan Soruşturma Hazırlık Komisyonuna üye seçimi. (9/71) 53:54

3. — Tunceli Milletvekili Süleyman Yıldırım ve 12 arkadaşının, bazı anarşik olaylara ilgisiz kalarak görevini ihmal ettiği ve bu eylemi-

nin Türk Ceza Kanununun 230 ncu maddesine uyduğu iddiasıyla, Anayasanın 90 ve T.B.M.M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca Başbakan Süleyman Demirel hakkında bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesini incelemek üzere kurulan Soruşturma Hazırlık Komisyonuna üye seçimi. (9/72) 54:55

4. — Giresun Milletvekili Orhan Yılmaz'ın, Ereğli Kömürleri İşletmesine yaptığı tayinlerle partizan bir tutum izlediği ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 249 nci maddesine uyduğu iddiasıyla, Anayasanın 90 ve T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Selâhattin Kılıç hakkında bir Meclis Soruşturması

açılmasına ilişkin önergesini incelemek üzere kurulan Soruşturma Hazırlık Komisyonuna üye seçimi. (9/73) 55:56

5. — Adana Milletvekili İter Çubukçu'nun, Türkiye Elektrik Kurumu Kanununa aykırı İmtiyaz Sözleşmesi yapmak suretiyle Hazineyi zarara uğrattığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 230 ve 240 nci maddelerine uyduğu iddiasıyla, Anayasanın 90 ve T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Selâhattin Kılıç hakkında bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesini incelemek üzere kurulan Soruşturma Hazırlık Komisyonuna üye seçimi. (9/74) 56

I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Ankara Milletvekili İbrahim Saffet Omay'ın, 9/62 esas numaralı Soruşturma Hazırlık Komisyonu üyeliğinden çekildiğine dair önergesi Genel Kurulun bilgisine sunuldu.

9/30 esas numaralı, Enerji ve Tabii Kaynaklar eski Bakanı İhsan Topaloğlu hakkında;

9/49 esas numaralı, Başbakan Süleyman Demirel hakkında;

9/57 esas numaralı, Gümrük ve Tekel Bakanı Orhan Öztrak hakkında;

9/60 esas numaralı, Başbakan Süleyman Demirel hakkında kurulmuş bulunan Soruşturma Hazırlık Komisyonları görev sürelerinin 30'ar gün uzatılmasına dair komisyon başkanlıkları tezkereleri kabul edildi.

Görev bölümü yapmadan görev süreleri dolan;

9/37 esas numaralı, Enerji ve Tabii Kaynaklar eski Bakanı Cahit Kayra hakkında;

9/39 esas numaralı, Köy İşleri ve Kooperatifler eski Bakanı Mustafa Ok ile Maliye eski Bakanı Deniz Baykal haklarında;

9/40 esas numaralı, Gümrük ve Tekel eski Bakanı Mahmut Türkmenoğlu hakkında;

9/41 esas numaralı, Ticaret eski Bakanları Fehim Adak ve Halûk Cillov haklarında;

9/42 esas numaralı, Enerji ve Tabii Kaynaklar eski Bakanı Cahit Kayra hakkında;

9/43 esas numaralı, Millî Eğitim eski Bakanı Mustafa Üstündağ hakkında;

9/44 esas numaralı, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Necmettin Erbakan, İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk, Bayındırlık Bakanı Fehim Adak, Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanı Korkut Özal ve Sanayi ve Teknoloji Bakanı Abdülkerim Doğru haklarında;

9/45 esas numaralı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Selâhattin Kılıç hakkında;

9/46 esas numaralı, Enerji ve Tabii Kaynaklar eski Bakanı Cahit Kayra ve Maliye eski Bakanı Deniz Baykal haklarında;

9/47 esas numaralı, Ticaret Bakanı Halil Başol hakkında;

9/48 esas numaralı, Gümrük ve Tekel Bakanı Orhan Öztrak hakkında;

9/50 esas numaralı, Turizm ve Tamiya eski Bakanı Orhan Birgit hakkında;

9/51 esas numaralı, Başbakan Süleyman Demirel ve Devlet Bakanı - Başbakan Yardımcısı Necmettin Erbakan haklarında;

9/52 esas numaralı, Başbakan Süleyman Demirel, İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk ve İmar ve İskân Bakanı Nurettin Ok haklarında;

9/54 esas numaralı, Başbakan Süleyman Demirel hakkında;

9/55 esas numaralı, Ticaret Bakanı Halil Başol hakkında;

9/56 esas numaralı, Turizm ve Tanıtma Bakanı Lûtfi Tokoğlu ve Başbakan Süleyman Demirel haklarında;

9/58 esas numaralı, Sosyal Güvenlik Bakanı Ahmet Mahir Ablum hakkında;

9/59 esas numaralı, Başbakan Süleyman Demirel, Maliye Bakanı Yılmaz Ergenekon ve Ticaret Bakanı Halil Başol haklarında;

9/61 esas numaralı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Selâhattin Kılıç hakkında;

9/62 esas numaralı, Başbakan Süleyman Demirel, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Abdülkerim Doğru ve Ticaret Bakanı Halil Başol haklarında;

9/63 esas numaralı, Maliye Bakanı Yılmaz Ergenekon hakkında;

9/64 esas numaralı, Dışişleri Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil hakkında;

9/65 esas numaralı, Başbakan Süleyman Demirel, Millî Savunma Bakanı Ferid Melen, Maliye Bakanı Yılmaz Ergenekon, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Selâhattin Kılıç ve Ticaret Bakanı Halil Başol haklarında;

9/66 esas numaralı, eski Başbakan Bülent Ecevit ve Köy İşleri eski Bakanı Mustafa Ok haklarında;

9/67 esas numaralı, eski Başbakan Bülent Ecevit ve Gümrük ve Tekel eski Bakanı Mahmut Türkmenoğlu haklarında;

9/68 esas numaralı, eski Başbakan Bülent Ecevit ve Gümrük ve Tekel eski Bakanı Mahmut Türkmenoğlu haklarında;

9/69 esas numaralı, Başbakan Süleyman Demirel ve Bakanlar Kurulu üyeleri hakkında kurulan Soruşturma Hazırlık Komisyonlarına da yeniden 30'ar günlük süre verilmesi kabul olundu.

9/62 esas numaralı, Başbakan Süleyman Demirel ve Sanayi ve Teknoloji Bakanı Abdülkerim Doğru ve Ticaret Bakanı Halil Başol haklarında kurulan Soruşturma Hazırlık Komisyonuna C. H. P. Grupunca aday gösterilen İçel Milletvekili Çetin Yılmaz seçildi.

Gündemin «seçimler» bölümünde yer alan 9/70, 9/71, 9/72, 9/73 ve 9/74 esas numaralı Soruşturma Hazırlık Komisyonlarına üye seçimi, gruplarca aday gösterme işlemi henüz tamamlanmadığından, ertelendi.

Millet Meclisi eski İdareci Üyeleri Gümüşhane Milletvekili Mustafa Karaman, Kastamonu Milletvekili Hasan Tosyalı ile Rize Milletvekili Sami Kumbasar ve Cumhuriyet Senatosu eski İdare Amirleri C. Senatosu Tabii Üyesi Suphi Gürsoytrak ile C. Senatosu Zonguldak Üyesi Tarık Remzi Baltan'ın, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 14 nci maddesinin değiştirilmesine ilişkin İçtüzük teklifi de (2/1) (S. Sayısı : 105), ilgili Komisyon temsilcisi ve İdareci Üyenin Genel Kurulda hazır bulunmaması nedeniyle ertelendi.

Toplantıya saat 16.07'de son verildi.

Başkan
Başkanvekili
Memduh Ekşi

Divan Üyesi
Kastamonu
Hasan Tosyalı

Divan Üyesi
Gaziantep
Mehmet Özmen

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 15.00

BAŞKAN : Kemal Güven

DİVAN ÜYELERİ : Halil Karaath (Bursa), Cemil Erhan (Ağrı)

BAŞKAN — Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısının 1 nci Birleşimini açıyorum.

II. - YOKLAMA

BAŞKAN — Ad okunmak suretiyle yoklama yapılacaktır. Ad okuma işlemine sayın senatörlerden başlanacaktır. Burada bulunan arkadaşlarım, lütfen, yüksek sesle burada bulduklarımı ifade etsinler efendim.

(C. Senatosu üyelerinden yoklamaya başlandı.)

BAŞKAN — Sayın Cevat Önder, Sayın Önder isminizi okuyorum; Sayın Cevat Önder...

CEVAT ÖNDER (Ankara Milletvekili) — Burada.

BAŞKAN — Rica ediyorum efendim.

CEVAT ÖNDER (Ankara Milletvekili) — Siz garip el işareti yapamazsınız.

DİVAN ÜYESİ HALİL KARAATLI (Bursa Milletvekili) — Beş defa okundu da efendim.

CEVAT ÖNDER (Ankara Milletvekili) — Başkan idare ediyor, el işaretiyle burada konuşulmaz.

DİVAN ÜYESİ HALİL KARAATLI (Bursa Milletvekili) — Yapmadık efendim, «burada» diye işaret ediyorum efendim.

BAŞKAN — Sayın Önder, rica ediyorum, bir kaç defa tekrar ettim.

CEVAT ÖNDER (Ankara Milletvekili) — El işaretiyle burada konuşulmaz.

BAŞKAN — Efendim, burada bulunduğunuzu işaret ettiler, rica ediyorum efendim.

Buyurun efendim.

(Ankara Milletvekili Hasan Özçelik'ten itibaren yoklamaya devam edildi.)

BAŞKAN — Yoklama işlemi bitmiştir.

Çoğunluğumuz vardır.

III. - BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Atatürk'ün ölümünün 38 nci yıldönümü nedeniyle saygı duruşu.

BAŞKAN — Görüşmelere geçmeden evvel, Büyük Atatürk'ün ölümünün 38 nci yıldönümü nedeniyle arkadaşlarımı üç dakikalık saygı duruşuna davet ediyorum.

(Saygı duruşu yapıldı.)

BAŞKAN — Teşekkür ederim. Görüşmelere başlıyoruz.

2. — Cumhuriyet Senatosu Balıkesir Üyesi Cemâlettin İnkaya ile Bursa Milletvekili Cemâl Külâhlî'nin, takip ettiği yanlış enerji politikası yüzünden Devleti büyük zarara uğrattığı ve bu eyleminin T. C. Kanununun 240 nci maddesine uyduğu iddiasıyla Enerji ve Tabii Kaynaklar eski Bakanı İhsan Topaloğlu hakkında kurulmuş bulunan Soruşturma Hazırlık Komisyonunun görev süresinin 30 gün uzatılmasına dair Komisyon Başkanlığı tezkeresi. (3/163,9/30)

BAŞKAN — Sunuşlar kısmında, çalışma süreleri sona eren soruşturma hazırlık komisyonlarının görev sürelerinin uzatılmasına dair tezkerefer vardır, ayrı ayrı okutup onayınıza sunacağım.

T. B. M. M. Birleşik Toplantısı Başkanlığına

Cumhuriyet Senatosu Balıkesir Üyesi Cemâlettin İnkaya ile Bursa Milletvekili Cemâl Külâhlî'nin, takip ettiği yanlış enerji politikası yüzünden Devleti büyük zarara uğrattığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 nci maddesine uyduğu iddiasıyla Enerji ve Tabii Kaynaklar eski Bakanı İhsan Topaloğlu hakkında Anayasanın 90 nci T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına dair önergesini incelemek üzere Genel Kurulun 4 . 12 . 1974 tarihli 2 nci Birleşiminde kurulmuş bulunan Soruşturma Hazırlık Komisyonumuzun 14 . 7 . 1976 tarihinde sona eren çalışma süresinin;

Toplantı yılı içinde çalışmalarını tamamlayamadığından yeniden karar tarihinden itibaren (30) gün uzatılması hususunu arz ve teklif ederim.

Saygılarımla.

9/30 Nolu Soruşturma Hazırlık
Komisyonu Başkanı Y. Sözcü
Çorum Milletvekili
Turhan Utku

BAŞKAN — Okunan tezkereyi onayınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3. — İstanbul Milletvekili Necdet Uğur ve 11 arkadaşının, gizli kalması gereken Millî İstihbarat Teşkilâtı raporunu kendi partisine mensup bir milletvekiline verdiği ve bu eyleminin T. C. Kanununun 229 ncu maddesine uyduğu iddiasıyla, Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca Başbakan Süleyman Demirel hakkında kurulmuş bulunan Soruşturma Hazırlık Komisyonunun görev süresinin 30 gün uzatılmasına dair Komisyon Başkanlığı tezkeresi. (3/164, 9/49)

BAŞKAN — İkinci bir tezkere var, okutuyorum efendim :

T. B. M. M. Birleşik Toplantısı Başkanlığına
İstanbul Milletvekili Necdet Uğur ve 11 arkadaşının; gizli kalması gerekli Millî İstihbarat Teşkilâtı raporunu kendi partisine mensup bir Milletvekiline verdiği ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Başbakan Süleyman Demirel hakkında Anayasanın 90 ncı ve T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesini incelemek üzere T. B. M. M. Birleşik Toplantısının 3 . 3 . 1976 tarihli 4 ncü Birleşiminde kurulmuş bulunan Soruşturma Hazırlık Komisyonumuzun; 14 . 7 . 1976 tarihinde sona eren çalışma süresinin;

Çalışmalarını tamamlayamamış olması nedeniyle yeniden karar tarihinden itibaren (30) gün uzatılması hususunu arz ve teklif ederim. Saygılarımla.

9/49 Nolu Soruşturma Hazırlık
Komisyonu Başkanı
Mardin Milletvekili
Talât Oguz

BAŞKAN — Okunan tezkereyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4. — İçel Milletvekili İbrahim Göktepe ve 15 arkadaşının, Türkiye Radyo - Televizyon Kurumunu Anayasa ve 359 sayılı Kanununun tayin ettiği yayın esaslarından uzaklaştırdığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesinde uyduğu iddiasıyla, eski Başbakan Bülent Ecevit hakkında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca kurulmuş bulunan Soruşturma Hazırlık Komisyonunun görev süresinin 30 gün uzatılmasına dair Komisyon Başkanlığı tezkeresi. (3/161, 9/38)

BAŞKAN — Başka bir tezkere var, okutuyorum.

T. B. M. M. Birleşik Toplantısı Başkanlığına
İçel Milletvekili İbrahim Göktepe ve 15 arkadaşının; Türkiye Radyo - Televizyon Kurumunun Anayasa ve 359 sayılı Kanununun tayin ettiği esaslardan uzaklaştırıldığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla eski Başbakan Bülent Ecevit hakkında Anayasanın 90 ncı ve T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına dair önergesini incelemek üzere T. B. M. M. Birleşik Toplantısının 16 . 1 . 1975 tarihli 4 ncü Birleşiminde kurulmuş bulunan Soruşturma Hazırlık Komisyonumuzun 11 . 6 . 1976 tarihinde sona eren çalışma süresinin;

Çalışmalarını geçen toplantı döneminde tamamlayamadığından karar tarihinden itibaren yeniden (30) gün uzatılması hususunu arz ve teklif ederim.

Saygılarımla.

9/38 Nolu Soruşturma Hazırlık
Komisyonu Başkanı
Orhan Tuğrul
C. S. Bilecik Üyesi

BAŞKAN — Okunan tezkereyi onayınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

5. — Devlet Bakanı bulunduğu sırada, görevini kötüye kullanmak ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Çankale Milletvekili Refet Sezgin hakkında Anayasanın 90, 147 ve T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12, 13 ncü maddeleri uyarınca kurulmuş bulunan Soruşturma Hazırlık Komisyonunun görev süresinin 30 gün uzatılmasına dair Komisyon Başkanlığı tezkeresi. (3/162, 9/21)

BAŞKAN — Başka bir tezkere var, okutuyorum efendim :

T. B. M. M. Birleşik Toplantısı Başkanlığına

Devlet Bakanı bulunduğu sırada görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Çanakkale Milletvekili Refet Sezgin hakkında bir Meclis Soruşturması açılmasına dair Başbakanlık yazısını incelemek üzere T. B. M. M. Birleşik Toplantısı Genel Kurulunun 4 . 12 . 1974 tarihli 2 nci Birleşiminde kurulmuş bulunan Soruşturma Hazırlık Komisyonumuzun 11 . 6 . 1976 tarihinde sona eren çalışma süresinin;

Raporun yeniden gözden geçirilmesi talebiyle Komisyonumuza alınmış olması ve toplantı yılının sona ermesi nedeniyle yeniden karar tarihinden itibaren (30) gün uzatılması hususunu arz ve teklif ederim. Saygılarımla.

9/21 Nolu Soruşturma Hazırlık
Komisyonu Başkanı
İbrahim Tefvik Kutlar
C. S. Gaziantep Üyesi

BAŞKAN — Okunan tezkereyi onayınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

6. — *İstanbul Milletvekili Vahit Yaşar Çalın'ın, demir ve çelik ithalinde ithalâtçı lehine, kamu sektörü aleyhine bir tutum içerisinde bulunduğu ve bu eyleminin T. C. Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca Başbakan Süleyman Demirel hakkında kurulmuş bulunan Soruşturma Hazırlık Komisyonunun görev süresinin (30) gün uzatılmasına dair Komisyon Başkanlığı tezkeresi. (3/166, 9/60)*

BAŞKAN — Başka bir önerge var, okutuyorum efendim:

T. B. M. M. Birleşik Toplantısı Başkanlığına

İstanbul Milletvekili Vahit Yaşar Çalın'ın, demir ve çelik ithalinde ithalâtçı lehine, kamu aleyhine bir tutum içerisinde bulunduğu ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Başbakan Süleyman Demirel hakkında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına dair önergesini incelemek üzere T. B. M. M. Birleşik Toplantısının 3 . 3 . 1976 tarihli 4 ncü Birleşiminde kurulmuş bulunan Soruşturma Hazırlık Komisyonumuzun çalışma süresi 14 . 7 . 1976 tarihinde sona ermiş bulunmaktadır.

Konu ile ilgili belgelerin Komisyonumuza zamanında gelmemiş olması ve yasama yılının sona ermiş

olması nedeniyle çalışmalarını tamamlayamamış olan Komisyonumuza yeniden karar tarihinden itibaren (30) gün süre verilmesi hususunu arz ve teklif ederim. Saygılarımla.

9/60 Nolu Soruşturma Hazırlık
Komisyonu Başkanı
Nejat Sarıcalı
C. S. Balıkesir Üyesi

BAŞKAN — Okunan tezkereyi oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

7. — *Tekirdağ Milletvekili Yılmaz Alpaslan ve 68 arkadaşının, senatör olabilmek için, gümrüklerden Hazineye intikâl eden malları partizanlarına dağıtmak suretiyle görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin T. C. Kanununun 228 ve 240 ncı maddelerine uyduğu iddiasıyla Anayasanın 90 ncı T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca Gümrük ve Tekel Bakanı Orhan Öztrak hakkında kurulmuş bulunan Soruşturma Hazırlık Komisyonunun görev süresinin 30 gün uzatılmasına dair Komisyon Başkanlığı tezkeresi. (3/165, 9/57)*

BAŞKAN — Başka bir tezkere var, okutuyorum:

T. B. M. M. Birleşik Toplantısı Başkanlığına

Tekirdağ Milletvekili Yılmaz Alpaslan ve 68 arkadaşının; senatör olabilmek için, gümrüklerden Hazineye intikâl eden malları partizanlarına dağıtmak suretiyle görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 228 ve 240 ncı maddelerine uyduğu idiasıyla Anayasadan 90 ncı ve T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca Gümrük ve Tekel Bakanı Orhan Öztrak hakkında bir Meclis Soruşturması açılmasına dair olan önergeyi incelemek üzere T. B. M. M. Birleşik Toplantısının 3 . 3 . 1976 tarihli 4 ncü Birleşiminde kurulmuş bulunan Soruşturma Hazırlık Komisyonumuzun çalışma süresi 14 . 7 . 1976 tarihinde sona ermiş bulunmaktadır.

Toplantı yılının sona ermesi nedeniyle çalışmalarını tamamlayamamış bulunan Komisyonumuza yeniden karar tarihinden itibaren (30) gün süre verilmesine yüksek delâletlerinizi saygılarımla rica ederim.

9/57 Nolu Soruşturma Hazırlık
Komisyonu Başkanı
C. S. Ankara Üyesi
Atıf Benderlioğlu

BAŞKAN — Okunan tezkereyi onayınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir,

8. — Görev bölümü yapmadan görev süreleri dolan Soruşturma Hazırlık Komisyonlarının çalışma sürelerinin 30'ar gün uzatılmasına dair Başkanlık sunuşu (9/37, 9/39, 9/40, 9/41, 9/42, 9/43, 9/44, 9/45, 9/46, 9/47, 9/48, 9/50, 9/51, 9/52, 9/54, 9/55, 9/56, 9/58, 9/59, 9/61, 9/62, 9/63, 9/64, 9/65, 9/66, 9/67, 9/68, 9/69) (3/167)

BAŞKAN — 30 günlük çalışma süreleri içinde; başkan, sözcü, kâtip seçimini yapmadan süreleri sona eren Soruşturma Hazırlık komisyonlarına yeniden süre verilmesi için onayınızı alacağım.

9/37 esas numaralı Enerji ve Tabii Kaynaklar eski Bakanı Cahit Kayra hakkında bir Meclis Soruşturması açılmasına dair Soruşturma Hazırlık Komisyonuna karar tarihinden itibaren yeniden 30 günlük süre verilmesini oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

9/39 esas numaralı, Köy İşleri ve Kooperatifler eski Bakanı Mustafa Ok ile Maliye eski Bakanı Deniz Baykal haklarında bir Meclis Soruşturması açılmasına dair Soruşturma Hazırlık Komisyonuna, karar tarihinden itibaren yeniden 30 günlük süre verilmesini oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

9/40 esas numaralı, Gümrük ve Tekel eski Bakanı Mahmut Türkmenoğlu hakkında bir Meclis Soruşturması açılmasına dair Soruşturma Hazırlık Komisyonuna, karar tarihinden itibaren yeniden 30 günlük süre verilmesini oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

9/41 esas numaralı, Ticaret eski Bakanları Fehim Adak ile Halûk Cillov haklarında bir Meclis Soruşturması açılmasına dair Soruşturma Hazırlık Komisyonuna, karar tarihinden itibaren yeniden 30 günlük süre verilmesini oylarınıza sunuyorum : Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

9/42 esas numaralı, Enerji ve Tabii Kaynaklar eski Bakanı Cahit Kayra hakkında bir Meclis Soruşturması açılmasına dair Soruşturma Hazırlık Komisyonuna, karar tarihinden itibaren yeniden 30 günlük süre verilmesini oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

9/43 esas numaralı, Millî Eğitim eski Bakanı Mustafa Üstündağ hakkında bir Meclis Soruşturması açılmasına dair Soruşturma Hazırlık Komisyonuna, karar tarihinden itibaren yeniden 30 günlük süre verilmesini oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

9/44 esas numaralı, Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Necmettin Erbakan, İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk, Bayındırlık Bakanı Fehim Adak, Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanı Korkut Özal ve Sanayi ve Teknoloji Bakanı Abdülkerim Doğru haklarında bir Meclis Soruşturması açılmasına dair Soruşturma Hazırlık Komisyonuna, karar tarihinden itibaren yeniden 30 günlük süre verilmesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

9/45 esas numaralı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Selâhattin Kılıç hakkında bir Meclis Soruşturması açılmasına dair Soruşturma Hazırlık Komisyonuna, karar tarihinden itibaren yeniden 30 günlük süre verilmesini oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

9/46 esas numaralı, Enerji ve Tabii Kaynaklar eski Bakanı Cahit Kayra ve Maliye eski Bakanı Deniz Baykal haklarında bir Meclis Soruşturması açılmasına dair Soruşturma Hazırlık Komisyonuna, karar tarihinden itibaren yeniden 30 günlük süre verilmesi hususunu oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

9/47 esas numaralı, Ticaret Bakanı Halil Başol hakkında bir Meclis Soruşturması açılmasına dair Soruşturma Hazırlık Komisyonuna karar tarihinden itibaren yeniden 30 günlük süre verilmesi hususunu oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

9/48 esas numaralı, Gümrük ve Tekel Bakanı Orhan Öztrak hakkında bir Meclis Soruşturması açılmasına dair Soruşturma Hazırlık Komisyonuna karar tarihinden itibaren yeniden 30 günlük süre verilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

9/50 esas numaralı, Turizm ve Tanıtma eski Bakanı Orhan Birgit hakkında bir Meclis Soruşturması açılmasına dair Soruşturma Hazırlık Komisyonuna karar tarihinden itibaren yeniden 30 günlük süre verilmesi hususunu oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

SÜLEYMAN MUTLU (Afyonkarahisar Milletvekili) — Sayın Başkan, bu uzatmaların aleyhinde söz istiyorum; eğer söz verirsiniz...

BAŞKAN — Efendim, uzatmaların aleyhinde söz istemenizin, söyleyeceğiniz şeylerin bir değeri olacak muhakkak; fakat tatbikatta bir faydası olacağına inanamıyorum.

SÜLEYMAN MUTLU (Afyonkarahisar Milletvekili) — Yerimden söyleyeyim Sayın Başkan.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

SÜLEYMAN MUTLU (Afyonkarahisar Milletvekili) — Sayın Başkan, Yüce Meclislerimiz ve birleşik toplantılarımızda kurduğumuz soruşturma ve araştırma komisyonlarının hiç biri normal müddetinde çalışmalarını bitirememektedir.

BAŞKAN — Maalesef efendim.

SÜLEYMAN MUTLU (Afyonkarahisar Milletvekili) — Yüce Parlamento buna bir çare bulmalı. Şayet bu komisyonlar bu üyelerle toplanamıyor ise, netice almak istiyorsak yeniden üye seçimi yoluna gidilmelidir Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Böyle bir imkânımız yok. Tüziük böyle bir hak tanımamış. Tanımadığı için de, Başkanlık bu konuda size yardımcı olamayacak efendim.

9/51 esas numaralı, Başbakan Süleyman Demirel ve Devlet Bakanı - Başbakan Yardımcısı Necmettin Erbakan haklarında bir Meclis Soruşturması açılmasına dair Soruşturma Hazırlık Komisyonuna karar tarihinden itibaren yeniden 30 günlük süre verilmesi hususunu oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

9/52 esas numaralı, Başbakan Süleyman Demirel, İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk ve İmar ve İskân Bakanı Nurettin Ok haklarında bir Meclis Soruşturması açılmasına dair Soruşturma Hazırlık Komisyonuna karar tarihinden itibaren yeniden 30 günlük süre verilmesi hususunu oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

9/54 esas numaralı, Başbakan Süleyman Demirel hakkında bir Meclis Soruşturması açılmasına dair Soruşturma Hazırlık Komisyonuna karar tarihinden itibaren yeniden 30 günlük süre verilmesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

9/55 esas numaralı, Ticaret Bakanı Halil Başol hakkında bir Meclis Soruşturması açılmasına dair Soruşturma Hazırlık Komisyonuna karar tarihinden itibaren yeniden 30 günlük süre verilmesi hususunu oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

9/56 esas numaralı, Turizm ve Tamiyat Bakanı Lûtfi Tokoğlu ve Başbakan Süleyman Demirel haklarında bir Meclis Soruşturması açılmasına dair Soruşturma Hazırlık Komisyonuna karar tarihinden itibaren yeniden 30 günlük süre verilmesi hususunu oy-

lariınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

9/58 esas numaralı, Sosyal Güvenlik Bakanı Ahmet Mahir Ablum hakkında bir Meclis Soruşturması açılmasına dair Soruşturma Hazırlık Komisyonuna karar tarihinden itibaren yeniden 30 günlük süre verilmesi hususunu oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

9/59 esas numaralı, Başbakan Süleyman Demirel, Maliye Bakanı Yılmaz Ergenekon ve Ticaret Bakanı Halil Başol haklarında bir Meclis Soruşturması açılmasına dair Soruşturma Hazırlık Komisyonuna karar tarihinden itibaren yeniden 30 günlük süre verilmesi hususunu oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler...

HAYRETTİN UYSAL (Sakarya Milletvekili) — Söz istiyorum efendim.

BAŞKAN — Evet efendim...

HAYRETTİN UYSAL (Sakarya Milletvekili) — 9/599 sayılı dosya için söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

Sayın Uysal, uzatma teklifinin aleyhinde mi lehinde mi?

HAYRETTİN UYSAL (Sakarya Milletvekili) — Aleyhinde.

BAŞKAN — Yani uzatılmasını istemiyorsunuz?..

HAYRETTİN UYSAL (Sakarya Milletvekili) — Evet.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

HAYRETTİN UYSAL (Sakarya Milletvekili) — Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım;

9/59 sayılı dosya, tarihe, «mobilya yolsuzluğu» olarak geçen konuyu kapsamaktadır.

Yaklaşık 7 aydan beri, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 12 ve 14 ncü maddelerinin gereği olarak Türkiye Büyük Millet Meclisince seçilmiş bulunan ve Anayasanın 90 ncü maddesine göre hazırlık soruşturma görevi yapacak olan ve yapmak durumunda olan komisyon bir türlü kendi başkanını seçmeyerek, seçemeyerek ve belli bir politikanın ağırlığı altında çalışır bir duruma getirilmeyerek şu ana kadar Türk toplumunda büyük ölçüde yer etmiş bulunan «mobilya yolsuzluğu» sorununu bir türlü aydınlığa çıkarmadan bekler durumdadır.

Türkiye'de yasama organlarının önemli görevlerinden biri de denetim görevidir. Bu Meclis, Türkiye Büyük Millet Meclisi, denetim görevini yapamıyor; Türkiye Büyük Millet Meclisine denetim görevi yaptırılamıyor.

Değerli arkadaşlarım, Devlet adamları, siyaset, ödevi ve göreviyle yükümlü olan kişiler çeşitli mevkilerde bulunurken kendilerine ve yakınlarına, buldukları görevden ötürü birtakım çıkarılar sağlayabilirler. Fakat, o devlet adamları, o kişiler, o siyasetçiler, bunun hesabını Yüce Meclislere ve kamuoyuna vermek durumundadırlar. Erdemli devlet adamlığının niteliği, vasfı budur.

Şimdi, mobilya yolsuzluğu, 8 aydan beri Meclis gündeminden Soruşturma Hazırlık Komisyonuna gelmiş bir konu olarak başkanını dahi seçmeden bekliyor ve bu gidişle 4 ncü dönem bitecek ve bu Komisyon hâlâ çalıştırılmadan kalacak.

Cepheyi meydana getiren partilerin iyi niyet anlayışlarına, memleketseverliklerine yönelerek ülkede saçı bitmemiş yetimin hakkını çalan her kim olursa olsun, onun yakasına yapışacak olan yargı mekanizmasını işletmek için harekete geçmelerini diliyoruz ve istiyoruz.

Soruşturma Hazırlık Komisyonunun başkanı seçilmeli ve bu komisyon çalışmaya sokturulmalı. Efendim, bu, doğrudan doğruya Cepheyi meydana getirmiş olan partilerin anlayışıyla çözülecek bir düğündür. Yoksa, kamuoyunda ahiâktan, faziletten bahsedip, «saçı bitmemiş yetimin hakkını çalan kişilerin peşini bırakmayacağız» diyerek bu konunun lâfla çözülmeyeceği aşikârdır. Açıkça, varlıklarını, Parlamento çatısı altında niteliklerini, erdemliklerini ortaya koyarak biran evvel komisyon çalışır duruma getirilmelidir.

Cumhuriyet Halk Partisinin bir milletvekili olarak ifade ediyorum ki, bu süre son bir süre olmalı ve biran evvel komisyon toplanarak başkanını seçmeli, tarihe «mobilya yolsuzluğu» diye geçen ve Türk siyaset hayatını ve bir ölçüde demokratik anlayışı yaralayan bu soruna neşter vurulmalı ve bu konu aydınlığa çıkarılmalıdır.

Teşekkür eder, saygılar sunarım. (C. H. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Efendim, Başkan olarak da temennimiz, bu şekilde başkanını, sözcüsünü ve kâtibini seçmeyen...

FETHİ ÇELİKBAŞ (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Sayın Başkan, bu konuda söz istiyorum.

BAŞKAN — Lehte mi, aleyhte mi efendim? Uzatmanın lehinde mi?

FETHİ ÇELİKBAŞ (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Uzatmanın lehinde.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

ALİ SANLI (Burdur Milletvekili) — Mobilyada parmağı var.

BAŞKAN — Rica ediyorum efendim.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Sayın Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisinin değerli üyeleri;

İcra üzerinde teşriî organın murakabe görev ve yetkileri tadat edilirken, yeni Anayasamızda bir hususa büyük ölçüde önem atfedilmiştir. Filhakika, soru, (yazılı, sözlü) Gensoru, Genel Görüşme veya Araştırma önergeleri daha çok siyasi karakterde faaliyetlerden olduğu halde, soruşturmalar tamamen kazai mahiyette telâkki edildiği için siyasi partilerin parti olarak veya siyasi partiye mensup kişilerin parti mensubu olarak konuşmalarına mani olacak ve hatta gruplarda karar alınmasına mani olacak sarih hükümler buraya ithal edilmiştir. Şimdi onu okuyacağım ve bu yüzden komisyonun çalışmadığını belirtmek istiyorum.

Anayasamızın 90 ncı maddesinin son fıkrası, «Meclislerdeki siyasi parti gruplarında, Meclis Soruşturması ile ilgili görüşme yapılamaz ve karar alınamaz.» der.

Muhterem arkadaşlar, bu mobilya yolsuzluğu konusu, şayam teessüftür ki, Türkiye'de siyasi partiler arasında bir mübâreze, bir münakaşa haline inkılâp ettirilmiştir. Halbuki, bu, siyasi karakterde bir çalışmayı değil, tıpkı bir hâkimin çalışması gibi, (mahkeme çalışması) kazai mahiyette yapılması lâzımgelen bir çalışmadır. Bu madde buraya sebepsiz konmamıştır. Bunun bir maksadı var; ama Türkiye'de kimin ne istediğini umumî efkâr hep takip ediyor. Ben, biz şunu istiyoruz, öteki bunu istiyor demiyorum; ama grupların yöneticilerinden, siyasi partilerin yöneticilerinden Türkiye Büyük Millet Meclisinin, Millet Meclisinin, Cumhuriyet Senatosunun selâmetle çalışabilmesi, vazife görebilmesi için kazai karakter taşıyan çalışmalarda hâkim gibi çalışmak haki katen çok güçtür insan için, biliyorum bunu; ama bütün Batı ülkelerinde bu kabil çalışmalar, milletvekillerinin hâkim sıfatıyla bu heyetlerde vazife görmesini amirdir ve bu nefsinin zorlayarak yapılacak bir konudur, bir gayret ister. Türkiye'de yöneticiler bu gayrete girecek iken, yöneticiler başta, meseleye tamamen siyasi bir karakter iktisap ettirmek hususunda gayret sarf edilmiştir ve bu şayam eseffir arkadaşlar.

Yalnız bu konu değil, daha gelebilir. Ben bakıyorum, bütün Türkiye Büyük Millet Meclisinde veya

Millet Meclisinde bu kabil soruşturmaya alâkâlı işler ilk geldiği günden neticeleninceye kadar - neticelendiği pek vaki olmadı, görmedim, pek nadir halde belki oldu - sonuna kadar, sanki siyasî bir murakabe vazifesi yapıyormuşçasına umumî efkâra nial ediliyor. Yazık arkadaşlar! Netice bu yüzden alınmıyor.

Bu itibarla, ben hiç kimseyi itham etmedim. Bu genç arkadaşlarımıza bilhassa tavsiye ederim; eğer Türkiye Büyük Millet Meclisinin mensupları bu vazifeyi benimseyemezse, tarih bunları affetmez arkadaşlar. Aylarca böyle bir konunun sürüncemede kalmasının manası nedir? Eğer buralarda vazife alan arkadaşlar, biran için kendilerini zorlariar da, hâkim gibi ben hüküm verme durumundayım diyecek olurlar ve yöneticilerinden gelen telkinlere kapıları kapatırlarsa bu meseleler halledilir. Ama benim burada konuşmama, tamamen bitaraf konuşmama dahi tahammül gösteremeyerek, oturduğu yerden müdahalede bulunan arkadaşlar var. Bu çok zor bir şey, kolay olmadığım ben biliyorum; ama arkadaşlar, eğer vazife yapmak istiyorsak, Anayasaya hususi bir maksatla koyduğumuz bu hükme hepimiz riayetkâr olmak için nefsimizi zorlayalım diyorum ben; hiç kimseyi itham etmiyorum.

Bu itibarla çok rica ediyorum; bugüne kadar kurulmuş olan komisyonlarda ve bugün yine bir yağın soruşturma taleplerine ait önergeler var. Bu önergelerle ilgili olarak vazife alacak arkadaşlar da nefislerini zoriyarak, vicdanları ile başbaşa kalarak, komisyonlarda vazife yapmalarının Anayasanın amir hükümü olduğunu biran için gözden uzak tutmamalarını hassaten rica ediyorum. Benim maruzatım budur. Meselelerin halledilmeyişinin sebebi budur. Eğer gerçekten meseleleri halletmek istiyorsak, Anayasada yer alan hükme göre kendimizi zorlayalım, çalışalım. Aksî takdirde, aylar geçer, yeni süreler gelir. Herkes kürsüde konuşur; ama Türkiye Büyük Millet Meclisi bu meseleleri halledemez diyorum.

Benim maruzatım bu. Teşekkür ederim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim Sayın Çelikbaş.

ÖZER ÖLÇMEN (Konya Milletvekili) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Uzatmanın lehinde mi, aleyhinde mi?

ÖZER ÖLÇMEN (Konya Milletvekili) — Lehindedir.

BAŞKAN — Lehinde, buyurun efendim.

ÖZER ÖLÇMEN (Konya Milletvekili) — Sayın Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisinin değerli üyeleri;

Zaten bir saat süren bir yoklamadan sonra azalan dikkatlerin eksikliği altında, burada düzinelerle Soruşturma Komisyonunun süre uzatımına rey verdik; fakat bir tanesine gelince, burada dikkatler teksif oldu. Bu bir tesadüf eseri değildir. Meclisler kamuoyunun aynasıdır. Kamuoyunu ilgilendiren, basını ilgilendiren konu da, belli bir oranda o milletin meclislerine yansır. Bu sebepten dolayı, Türk kamuoyunu aylardır işgal eden mobilya meselesi diğer soruşturma komisyonlarının süre uzatımının yanında önem kazandı ve burada konuşmalara müncer oldu.

Muhterem üyeler, ben süre uzatımının lehinde konuşacağım ve bir temenni kararı almamızı da, burada belki bir karar almamıza içtüzük imkân vermeyecek; fakat hiç olmazsa bir mutabakat sağlamamızı dileyerek sözlerine devam edeceğim. Fakat ondan evvel Sayın Çelikbaş'ın sözlerindeki bir eksikliğe de işaret etmek istiyorum: Kendileri, «siyasî bir fonksiyonu yoktur, yahut gruplar karar alamaz» buyurdular. Hakikaten grupların karar almalarını önleyen böyle bir madde var; ama siyasî bir fonksiyonu olmadığı veya siyasî partilerin bu soruşturmalarda fonksiyonu olmadığı fikrine katılmaya imkân yok. Öyle olsaydı, bu komisyonlar, siyasî parti gruplarının kuvvetleri oranında teşekkül ettirilmezlerdi her şeyden önce. Bu komisyonların, siyasî partilerin grupları oranında teşekkül ettirilmeleri, bunun bir siyasî ağırlık taşıdığını, sadece bir hâkim gibi parlamentenin görev yapması gereğini ortadan kaldırmaktadır. Kaldı ki, yanlış bir kanı var, kamuoyunda bu kanı, bu kanaat yerleştiriliyor maalesef; «Meclisler kanun yapan makinelerdir» şeklinde bir hüküm yerleştirilmek isteniyor. Halbuki, Meclislerimizin iki görevi vardır: Biri yasama görevi, diğeri ise denetim, murakabe görevidir. Her birinin ayrı ağırlığı vardır. Bu Meclisler sadece kanun yapan otomatlar, kanun yapan makineler değildir. Aynı zamanda, millet adına burada denetim görevini de yapmak mecburiyeti vardır ve bunu sadece bir hâkim ve hukukçu sıfatı ile değil, politikacı olarak da yapmak zorunluluğu ve farkı buradan doğmuştur.

Muhterem üyeler, bunu belirttikten sonra, teklifime gelmek istiyorum.

Bu dönem çalışmalarına başlarken, hakikaten bütün siyasî parti gruplarımız, Meclis Başkanımızın riyesetinde ve iyi niyetli, birleştirici rüknü altında toplanarak, zaman zaman Hükümet üyelerinin de iştirakiyle Meclisimizin son yasama yılında, büyük kitlelerin beklemediği kanun tasarı ve tekliflerini çıkarmak üzere,

bir anlaşma zemini için çalışmalar yapmaktayız. Bunun zaman zaman aksamalarına, çünkü gibi Hükümet tarafından vaadini yerine getirmemek suretiyle, rastlamakla beraber, önümüzdeki günlerde büyük vatandaş kitlelerini ilgilendiren sosyal muhtevalı kanunları çıkarmakta birleşeceğimiz ümidini taşıyoruz.

Burada sağ olsun, sol olsun muhalefet tarafından da bir feragat ve fedakârlık gösterilmekte, diğer taraftan Hükümet partilerinden ve Hükümetten de belli bir ölçüde isteklerinde taviz unsuru işin içine girmektedir. Bu suretle ihtilâflı olan kanun tasarı ve tekliflerini arka plana bırakmak suretiyle, ihtilâfsız olan sosyal muhtevalı kanunları çıkarmaya çalışmaktayız.

Şimdi, bu yasama görevimizi ifa ederken, bu iyi niyet ve anlayışı birbirimize gösterme durumunda olurken, niçin denetim konusunda, yani Meclislerimizin ikinci büyük fonksiyonu olan denetim konusunda aynı anlayış ve karşılıklı dengeli tavizi gösterme yoluna gitmeyelim? Ben bunu Yüce Heyetinize teklif etmek için huzurunuzda gelmiş bulunuyorum.

Demin de okunduğu gibi, birçok soruşturma komisyonlarımız ya başkanlık divanlarını seçememişler, ya süreleri içinde görevlerini bitirememişlerdir. Özellikle başkanlık divanlarını seçemedikleri için çalışmayan soruşturma komisyonları için ben de şu teklifte bulunacağım: Bu komisyonların soruşturma mevzuları şayet iktidar partisinden - eski veya yeni - bir arkadaşımızı itham etmekte veya soruşturma mevzuu ona yönelik ise, bir centilmenlik anlaşması yapalım, bu komisyonların başkanları muhalefet kanadından olsun. Yok, bu soruşturma komisyonlarının soruşturma istediği kişiler bugün muhalefet kanadında bulunuyorlarsa, o zaman, o komisyonların başkanları da bugünkü iktidar tarafından olsun. Bu şekilde bir dengeleme yapıldığı takdirde, bizim Meclis Danışma Kurulunda yasama için karşılıklı gösterdiğimiz dengeli tavizi, bu şekilde denetim yolunda da gösterdiğimiz takdirde, bütün başkanlık divanına sahip olmayan komisyonlarda başkanlık seçimleri bu centilmenlik anlaşması, içinde tamamlanmış ve bu komisyonlar çalışır hale getirilmiş olacaktır.

Bunu muhterem gruplarımızın düşünmelerini ve münasip buldukları takdirde, bu centilmenlik anlaşması içinde bütün soruşturma komisyonlarımızın da başkanlık divanlarını seçerek biran evvel vatandaşın bizden beklediği denetim görevini yapmalarına im-

kân sağlamaları teklifini arz etmek üzere huzurunuzda gelmiş bulunuyordum.

Beni dinlemek lütfunda bulunduğunuz için teşekkürler sunarım.

BAŞKAN — Teşekkür ederim.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Cumhurbaşkanınca S. Ü.) — Sayın Başkan, izin verir misiniz?

BAŞKAN — Efendim rica ediyorum, söz aldınız, konuştunuz; size de sataşma mahiyetinde bir şey söylemediler efendim.

FETHİ ÇELİKBAŞ (Cumhurbaşkanınca S. Ü.)

— Hayır, yanlış bir konuya temas ettiler, zabıtlara geçsin diye söz istemişim.

BAŞKAN — Teşekkür ederim efendim.

Efendim, bu Soruşturma Hazırlık Komisyonu ve buna benzer 28 soruşturma hazırlık komisyonumuz, aylardır, hatta yıllardır başkanlarını, sözcülerini ve kâtiplerini seçememektedir.

Bizim Başkanlık olarak elimizde bunları seçtirmek için hiçbir müessir tedbir ve çare yoktur. Bu, komisyona seçilen arkadaşlarımızın iyi niyetine ve tarafsız duygularla bir araya gelip bir an evvel başkanlarını, sözcülerini ve kâtip üyelerini seçmelerine bağlıdır. Bütün komisyonlarda görevli arkadaşlarımız Başkanınız olarak ricada bulunuyorum: Bu son tannan uzatılma süresi içinde başkanlarını, sözcülerini ve kâtiplerini seçsinler. Parti yöneticilerinde de bu konuda gayret ve alâka rica ediyorum.

Şimdi, 9/59 esas numaralı, Başbakan Süleyman Demirel, Maliye Bakanı Yılmaz Ergenekon ve Ticaret Bakanı Halil Başol haklarında bir Meclis Soruşturması açılmasına dair Soruşturma Hazırlık Komisyonuna karar tarihinden itibaren yeniden 30 günlük süre verilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

9/61 esas numaralı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Selâhattin Kılıç hakkında bir Meclis Soruşturması Açılmasına dair Soruşturma Hazırlık Komisyonuna karar tarihinden itibaren yeniden 30 günlük süre verilmesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

9/62 esas numaralı, Başbakan Süleyman Demirel, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Abdülkerim Doğru ve Ticaret Bakanı Halil Başol haklarında bir Meclis Soruşturması açılmasına dair Soruşturma Hazırlık Komisyonuna karar tarihinden itibaren yeniden 30 günlük süre verilmesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

9/63 numaralı, Maliye Bakanı Yılmaz Ergenekon hakkında bir Meclis Soruşturması açılmasına dair itibaren yeniden 30 günlük süre verilmesi hususunu itibaren yeniden 30 günlük süre verilmesi hususunu oylarımıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

9/64 esas numaralı, Dışişleri Bakanı İnsan Sabri Çağlayangil hakkında bir Meclis Soruşturması açılmasına dair Soruşturma Hazırlık Komisyonuna karar tarihinden itibaren yeniden 30 günlük süre verilmesi hususunu oylarımıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

9/65 esas numaralı, Başbakan Süleyman Demirel, Millî Savunma Bakanı Ferid Melen, Maliye Bakanı Yılmaz Ergenekon, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Salâhaddin Kılıç ve Ticaret Bakanı Halil Başoğlu haklarında bir Meclis Soruşturması açılmasına dair Soruşturma Hazırlık Komisyonuna karar tarihinden itibaren yeniden 30 günlük süre verilmesi hususunu oylarımıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

9/66 esas numaralı, eski Başbakan Bülent Ecevit ve Köy İşleri eski Bakanı Mustafa Ok haklarında bir Meclis Soruşturması açılmasına dair Soruşturma Hazırlık Komisyonuna karar tarihinden itibaren yeniden 30 günlük süre verilmesi hususunu oylarımıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

9/67 esas numaralı, eski Başbakan Bülent Ecevit ve Gümrük Tekel eski Bakanı Mahmut Türkmenoğlu haklarında bir Meclis Soruşturması açılmasına dair Soruşturma Hazırlık Komisyonuna karar tarihinden itibaren 30 günlük süre verilmesi hususunu oylarımıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

9/68 esas numaralı, eski Başbakan Bülent Ecevit ve Gümrük ve Tekel eski Bakanı Mahmut Türkmenoğlu haklarında bir Meclis Soruşturması açılmasına dair Soruşturma Hazırlık Komisyonuna karar tarihinden itibaren yeniden 30 günlük süre verilmesi hususunu oylarımıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

9/69 esas numaralı, Başbakan ve Bakanlar Kurulu üyeleri hakkında bir Meclis Soruşturması açılmasına dair Soruşturma Hazırlık Komisyonuna karar tarihinden itibaren yeniden 30 günlük süre verilmesi hususunu oylarımıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

9. — C. Senatosu Ankara Üyesi Ergün Ertem'in 9/48 ve 9/58 esas numaralı Soruşturma Hazırlık Komisyonları üyeliklerinden çekildiğine dair önergesi. (4/85)

BAŞKAN — Komisyondan bir istifa önergesi vardır, okutuyorum:

T. B. M. M. Yüce Başkanlığına

Cumhuriyet Senatosu Başkanvekilliğine seçilmem nedeniyle, İçtüzüğün 17 nci maddesi uyarınca, üyesi bulunduğum 9/48 esas numaralı, Yasa dışı tutumu ile yetki ve görevini kötüye kullandığı iddiasıyla Gümrük ve Tekel Bakanı Orhan Öztrak hakkında bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergeyi incelemek üzere kurulan T. B. M. M. Soruşturma Hazırlık Komisyonundan, 9/58 esas numaralı sendikal hakları çiğneyerek görevini kötüye kullandığı iddiasıyla, Sosyal Güvenlik Bakanı A. Mahir Ablum hakkında bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergeyi incelemek üzere kurulan T. B. M. M. Soruşturma Hazırlık Komisyonundan istifa ediyorum.

Gerekli işlemin yapılmasını emirlerinize arz ederim.

Saygılarımla.

Cumhuriyet Senatosu
Ankara Üyesi
Dr. Ergün Ertem

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur efendim.

10. — Denizli Milletvekili Hasan Korkmazcan'ın, Türkiye Radyo Televizyon Kurumunu tarafsız yayın yapmaktan uzaklaştırdığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 230 ve 240 nci maddelerine uyduğu iddiasıyla Başbakan Süleyman Demirel hakkında Anayasanın 90 nci, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/75)

BAŞKAN — Gündemimizin sunuşlar kısmının ikinci sırasında yer alan 9/75 esas numaralı, Denizli Milletvekili Sayın Hasan Korkmazcan'ın, Türkiye Radyo Televizyon Kurumunu tarafsız yayın yapmaktan uzaklaştırdığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 230 ve 240 nci maddelerine uyduğu iddiası ile Başbakan Süleyman Demirel hakkında Anayasanın 90 nci, Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddesi uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ait önergesi vardır, okutuyorum efendim.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

TRT'nin iktidar tarafından kanunsuz olarak kullanılmasını ısrarla sürdürülmektedir. İktidar TRT'yi Dev-

let yönetimindeki beceriksizlik ve başarısızlıklarını örtmek, hukuk dışı eylemlerinin kamu oyuna hazmettirilmesini sağlamak amacıyla kullanılmaktadır. TRT haber bültenlerinde Hükümetçi partilerin bilhassa A. P.'nin propagandası hiçbir ölçüye tabi olmadan verilmektedir. Değişik zamanlardaki sözlü yayınlar ise doğrudan doğruya iktidar sözcülerinin tekeline bırakılmaktadır.

Buna karşılık muhalefete karşı haberlerde, görüntülerde, sözlü yayınlarda ve cevap hakkı doğan hallerde tam keyfi bir tavır izlenmektedir. Anayasa, kanun ve yönetmeliklerle objektif olarak yönetilmesi gereken TRT'nin muhalefete karşı tutumunu herhangi bir kuralla bağdaştırmak mümkün değildir. Bilhassa sağ muhalefet olarak D. P.'nin karşı karşıya bulunduğu durumlar, haberlerin verilmemesi, sansür edilerek ve çok kısaltılarak verilmesi demeç metinlerinin tahrif edilerek verilmesi, sıralama, süre ve demeç adedinde diğer partilerden açıkça farklı bir hak-sızlığın sürdürülmesi şekillerinde değişmektedir.

TRT'de kanunların koyduğu tarafsızlık ilkesi ve kamu oyunun serbestçe oluşumuna imkân verecek biçimde çalışma yöntemi rafa kaldırılmıştır.

TRT gibi Anayasada tarafsızlığı teminata bağlanmış bir Devlet kurumunun böylesine keyfi kullanıma tabi tutulması, hukuk tanımayan bir zihniyeti ortaya koymaktadır. Bu zihniyet TRT'de tapusu alınmamış arsalar, projesi yapılmamış fabrikaların temel atma törenlerini yayınlamakta, milleti alaya alan bu çirkin davranışların içyüzünü ortaya koyan muhalefet denetimine yer verilmemektedir. Bu zihniyet vatan haini Mıgırdıç Şellefyan'ın da adı karışan yolsuzluk ve Hazine yağması olaylarının sanıklarını korumaktadır. Buna karşılık bir avuç milletten kopuk çıkarıcının, vicdan esnafının karşısında verilen hay-siyetli mücadeleyi gözlerden saklamaya çalışmaktadır. Demokrasiyi entrikalara yozlaştıran, şaibeli ve yağmacı zihniyet TRT'ye hâkim olan zihniyet tarafından kayırmakta, buna karşılık gerçek demokrasi kurma mücadelesi verenlerin sesi duyurulmamaktadır.

TRT'yi besleme basın seviyesine düşüren, bu millî kuruluşu bir avuç vurguncu ve teşkilatlanmış yağmacı safında gösteren kötü kullanımın faili Başbakan Süleyman Demirel'dir. Bu millî kuruluşun inandırıcılığını ve halka güven verme özelliğini yok ederek, kendi şahsi ve ailevi çıkarlarının kalkamı yapan Başbakanın siyasi sorumluluğu kadar, cezai ve hukukî sorumluluğunun da tespitinde zorunluk vardır.

Başbakan TRT'yi Anayasa ve kanunlar dışında keyfi olarak kullanılan bir propaganda vasıtası haline getirmiştir. Demokrasi ile bağdaşması imkân olmayan şaibeli entrikalarının muhalefete cevap verme imkânı tanımadan TRT'de yayınlanmasını temin ederek bu kurumun millet için ifade ettiği anlama gölge düşürmüştür.

TRT mensuplarını keyfi isteklerini yerine getiren kapıkulları seviyesinde gösteren Başbakan kendi propagandasından başka, ailesinin vatan haini Mıgırdıç Şellefyan'la ilişkilerini sürdürdüğü iddia edilen unsurlarının da kanunun pençesindeyken kayrılmasını temin etmiştir. Millete kanunlar çerçevesinde hizmet etmenin şerefi yerine şaibeli bir politikacının keyfi taleplerini yerine getirmek mevkiinde bırakılan kimselerin düşürüldüğü onur kırıcı durumun da sorumlusu Başbakan Demirel'dir. Başbakanın ne TRT'yi kanunsuz olarak kullanmaya, ne de TRT yöneticilerini onur kırıcı bir duruma sokmaya hakkı vardır. TRT tarafsız ve Anayasa kuruluşudur. TRT yöneticileri de devletten maaş alan devlet memurlarıdır. Kötü kullanımın da bir sınırı olması gerekir. TRT de kötü kullanım ve TRT yöneticilerinin düşürüldükleri hazin mevki her türlü hak duygusunu rencide edecek hale gelmiştir.

TRT'nin kanunsuz kullanılmaktan, TRT yöneticilerinin kanunsuzluklara ve şaibeli yönetimin keyfi tutumuna âlet olmak durumundan kurtarılmasını zorunludur. Bu sebeple Türk Ceza Kanununun 240 ve 230 ncu maddelerinde belirtilen suçları işlemiş olan Başbakan Süleyman Demirel hakkında Anayasanın 90 ncı ve T. B. M. Meclisi İçtüzüğü'nün 12 nci maddesi gereğince bir Meclis Soruşturması açılmasını arz ve leklif ederim.

17 . 6 . 1976

Denizli Milletvekili
Hasan Korkmazcan

BAŞKAN — Okunan önerge hakkında Anayasanın 90, Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 14 ncü maddesi uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasının gerekli olup olmadığını incelemekle görevli Türkiye Büyük Millet Meclisi Soruşturma Hazırlık Komisyonununun 16 kişiden kurulmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonun çalışma süresinin üye seçimi tarihinden başlamasını oylarınıza sunuyorum: Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İlgili Başbakanın yazılı görüşünü, üye seçimi tarihinden itibaren 15 gün içerisinde Komisyona ver-

mesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

11. — *Balıkesir Milletvekili Sadullah Usumi ve dört arkadaşının, basının haber alma özgürlüğünü ortadan kaldırdığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 146 ve 240 ncı maddelerine uyduğu iddiasıyla Başbakan Süleyman Demirel hakkında, Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 ncı maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/76)*

BAŞKAN — Başka bir önerge vardır; *Balıkesir Milletvekili Sadullah Usumi ve 4 arkadaşının, basının haber alma özgürlüğünü ortadan kaldırdığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 146 ve 240 ncı maddelerine uyduğu iddiasıyla Başbakan Süleyman Demirel hakkında, Anayasanın 90, Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 ncı maddesi uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına dair önergesini okutuyorum:*

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Demirel Hükümeti işbaşına geldikten sonra başlayan kanlı olaylar her geçen gün biraz daha vurdur yayılmakta ve Devleti de, rejimi de tehdit eder biçimde gelişmektedir. Fakülteler, yurtlar basılmakta ve masum öğrenciler sokaklarda kurşunlanmaktadır.

Bu olayların tertipçileri, saldırganları ve saldırganları bellidir. Kanlı olayların sorumlusu Demirel Hükümetidir. Başbakan ve Bakanlar Kurulu üyelerinin zaman, zaman yaptıkları konuşmalar birer suç belgesi niteliği taşımaktadır. Hükümet, halkın güvenliğini korumakla görevli polisleri, katillerin güvenliğini korumaya zorlamaktadır. Bu yüzden bir kısım polis görevlileri olaylar sırasında saldırganlara yardımcı olmaktadır.

Hükümet, bir yandan yukarıda belirttiğimiz davranışını sürdürürken, öbür yandan da bu tutumunun kamu oyuna yansımaları önlemeye çalışmaktadır. Amaç, hem ülkeyi karıştırmak hem de bunun sorumluluğunu başkalarına yüklemek olduğu için, Hükümet üyeleri yalan, yanlış demeçler ile halkı yanıltırken basın ve yayın organlarının da gerçekleri tespit etmesi engellenmektedir. Nitekim, kanlı olaylar planlanıyor, arkasından cepheci partilerin sözcüleri gerçeklerle ilgisi olmayan demeçleri sıralıyorlar, bu arada gazetecilerin çalışmalarını da zor kullanılarak engelleniyor. Böylece kamuoyu bir karanlığın bir umutsuzluğun içine itilmek isteniyor. Kanlı olayları gözden geçirecek, belirtmeye çalıştığımız tabloyu görmek

mümkündür. Hemen her olayda, gazeteciler silâhlı mütecaviz ile bir kısım polislerin saldırısına uğramışlardır. Dayak yiyenler, yaralananlar vardır. Fotoğraf çeken gazetecilerin makineleri parçalanmakta ve içindeki filmler imha edilmektedir. Türkiye Gazeteciler Sendikası ve diğer basın kuruluşlarının Hükümet'i sık, sık uyarmasına rağmen gazetecilerin saldırıya ve hakarete maruz kalmaları önlenememiştir. Su anda gazetecilerin hem can güvenliği kalmamış ve hem de görev yapmaları olanaksız hale gelmiştir. Gazetecilerin görev yapmalarına çoğunlukla polis engel olmaktadır. Polis kadrosunun kanunlara ve meslek onuruna saygılı çoğunluğu bu tertiplere alet olmamakla beraber bir kısmı aklın almayacağı çirkin davranışlarda bulunmaktadır. Polislerin gazetecileri dövmeleleri, film makinelerini kırmaları ve filmleri imha etmelerine adi bir suç gözü ile bakmak yanlış olur. Basına karşı girişilen bu olayların tertipçisi Cephe Hükümetidir. Sorumlusu da bu Hükümettir. Hükümet bu tutumu ile Anayasal bir suç işlemektedir. Zira, haber alma ve yayma özgürlüğünü sağlamak hükümetlerin görevidir. Anayasamızın basın özgürlüğü ile ilgili 22 ncı maddesi aynen şöyle demektedir :

«Basın hürdür; sansür edilemez. Devlet, basın ve haber alma hürriyetini sağlayacak tedbirleri alır.»

Bu kadar kesin ve emredici hükme rağmen, Demirel Hükümeti, basının haber alma özgürlüğünü sağlayacak tedbirleri almak bir yana, aksine engelleyici bir tutum izlemektedir. Bakanlar Kurulu üyelerinin sıkıştıkları zaman polisleri suçlayarak işin içinden çıkma'ları mümkün değildir. Hükümetlerin teşvik etmediği, hiç değilse hoş görmeyeceği bir davranış polislerin sürdürmeleri düşünülemez.

Yukarıda belirttiğimiz hususların ışığı altında, kasıtlı olarak ve zor kullanarak ülkemizde basın ve haber alma özgürlüğünü ortadan kaldıran ve bu suretle Anayasayı ihlâl eden Hükümetin Başkanı olan Başbakan Süleyman Demirel hakkında Türk Ceza Kanununun 240 ve 146 ncı maddeleri ve Anayasamızın 90 ncı maddesi gereğince Meclis Soruşturması açılmasını talep ediyoruz.

Saygularımızla.

Balıkesir Milletvekili
Sadullah Usumi

Artvin Milletvekili
Turgut Altunkaya

Kütahya Milletvekili
Haşim Benli

Erzincan Milletvekili
Nurettin Karsu

Trabzon Milletvekili
Hüseyin Kadri Eyüboğlu

BAŞKAN — Okunan önerge hakkında Anayasanın 90, Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 14 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasının gerekli olup olmadığını incelemekle görevli Türkiye Büyük Millet Meclisi Soruşturma Hazırlık Komisyonununun 16 üyeden kurulmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Komisyonun çalışma süresinin üye seçimi tarihinden itibaren başlaması hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İlgili Başbakanın yazılı görüşünü, üye seçimi tarihinden itibaren 15 gün içerisinde Komisyona vermesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

12. — *Edirne Milletvekili İhan Işık ve 5 arkadaşının, hamyağ ithalindeki tutumları ile üretici ve tüketicie zarar verdikleri ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 228 nci maddesine uyduğu iddiasıyla Ticaret Bakanı Halil Başol ile Maliye Bakanı Yılmaz Ergenekon haklarında Anayasanın 90 nci, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/77)*

BAŞKAN — Edirne Milletvekili İhan Işık ve 5 arkadaşının hamyağ ithalindeki tutumlarıyla, üretici ve tüketicie zarar verdikleri ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 228 nci maddesine uyduğu iddiasıyla Ticaret Bakanı Halil Başol ile Maliye Bakanı Yılmaz Ergenekon haklarında Anayasanın 90 nci, Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi vardır, okutuyorum efendim:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Sayın Başkanlığına

Ülkemizde yağ sezonu, her yıl Ağustos başından açılmakta ve ertesi yılın Temmuz ayı sonuna kadar sürmektedir.

1975 - 76 sezonu 6 . 8 . 1975 tarihinde Ticaret Bakanlığının Resmî Gazetede yayınlanan bildirisine ile açılmıştır. Bu bildiriye bağlı olarak Fiyat Kontrol Komitesi Başkanlığı tarafından yurt içinde tüketilecek ham yağ, likit bitkisel yağ ve margarinlerin azami satış fiyatları tüm yurda yaygın olarak tespit edilmiştir.

Yine yukarıdaki süre içinde, yağ açığının giderilmesi amacı ile (perakende satışa hazır şekilde mamul, rafine, likit, nebati yağ ve margarin) ithalini sağ-

lamak için ilgili sanayici ve ithalâtlara döviz tahsis yapılacağı ilân edilmiştir. (Bu konuya ilişkin Ticaret Bakanlığı bildirisine ile Fiyat Kontrol Komitesi Başkanlığının tebliği Belge I olarak ilişikte sunulmuştur).

Ticaret Bakanlığının adı geçen bildirisine, ithalâtın perakende satışa hazır biçimde mamul, rafine, likit, nebati yağ ve margarin olarak yapılmasını öngördüğü halde, bu kayda aşağıda açıklayacağımız nedenlerle bağlı kalmamıştır. Ayrıca ithal izni alanlardan, sevkiyatın döviz tahsisini izleyen en geç 15 gün içinde yapılacağına ilişkin taahhütname alındığı halde, ithalâta bu süre aranmamıştır.

Öte yandan, ithal izni, bildirisinin yayımından sonra geçen 7 gün içinde, istenilen belgeleri ile müracaat edenlere verilmiştir. Bu süre 13 . 8 . 1976'da dolmuştur.

Bu arada Bakanlar Kurulu 11 . 9 . 1975 tarihinde yayımlanan kararı ile Türk parası kıymetini koruma hakkındaki kanuna dayanarak yağ ithali için Fiyat Düzenleme ve Destekleme Fonu kurmuştur. 23 sayılı bu kararlar mamul yağ yanında ham yağ ithaline de olanak sağlanmıştır.

İlişkikte (Belge II) sunulan bu karar gereğince, ithal izni alanlar, ithal ettikleri yağın ilân edilen iç piyasa fiyatları ile CİF ithal fiyatı arasındaki farkı T. C. Merkez Bankasına yatıracaklardır.

İthal izni alanların bu yükümlülüğü, her ayın fiyat farkı hasılatını, o ayı izleyen ilk on iş günü içinde düzenlenecek bir beyanname ile Merkez Bankasına bildirilecek ve kurulmuş fona ödemek suretiyle yerine getirilecektir.

Bu yolla fonda biriken paralar, iç piyasa ham yağ ve mamul yemeklik yağ üretim ve desteklenmesi ile ilgili program yatırımlarının finansmanında kullanılacaktır. Fonu bu konuda kullanmak için Maliye Bakanına yetki verilmiştir.

Ancak, fon kurulmasına ilişkin bu kararın yayımından sekiz gün geçtikten sonra, Bakanlar Kurulu, adı geçen 23 sayılı kararın 1 nci maddesini değiştiren bir kararı 19 . 9 . 1975 tarihinde Resmî Gazetede yayınlamıştır. Bu değişiklikle önce, ham yağ ve mamul yemeklik yağ ithali nedeniyle fiyat farkının fona yatırılması yükümlülüğü kaldırılmıştır. Yerine, ihraç mah olan yağlı tohumlar küspesi konulmuştur. Küspenin dış piyasa fiyatı, yurt içi fiyattan yüksektir. Daha sonra yine bu değişiklik kararı 23 sayılı kararın ilân edildiği 11 Eylül 1975 tarihinden itibaren geçerli sayılmıştır. (İlişkikte sunulan Belge III).

Böylece yağ ithalâtçısı olan bir tek kişi bile fona para yatırmamıştır. Çünkü 23 sayılı kararın 3 ncü maddesine göre, Eylül ayı içinde ithalâtını tamamlayan kişi, beyannamesini Ekim ayının onuncu gününe kadar Merkez Bankasına verecek ve ödemesini bu süre içinde yapacaktı. Halbuki, fon kurulmasına ilişkin karar 11 . 9 . 1975 tarihinde açıklanmış ve yine bu tarihten geçerli olmak üzere kaldırılmıştır. Üstelik bu işlemler aynı ay içinde olmuştur.

Buraya kadar yapılan işlemlerde bir sakınca olmadığı, ilk bakışta, belgeler üzerinde, tarihler gözönünde tutularak, yapılacak bir inceleme sonunda ileri sürülebilir. Şöyle ki, Ticaret Bakanlığı 6 . 8 . 1975 günü yağ ithaline gidileceğini bildirmiş, yedi günlük bir süre tammış, belgeler istemiş, ithal izni verdiği kişilerden, döviz tahsisini izleyen onbeş gün içinde ithalâtını yapacağına dair taahhüt almış, bu işlemler ülkemizde doğal karşılanacak gecikmelere uğramış ve ithali amaçlanan miktarda yağ 19 . 9 . 1975 tarihine kadar yurda getirildiği için, kurulan fonunun yağ ithali nedeniyle işlemesine zorunluk kalmadığından, küspe ihracında kullanılması sağlanmıştır denilebilir. Ama durum hiç de böyle değildir.

Ticaret Bakanı Sayın Halil Başol'un, ilişkide sunulan bir soru önergesine verdiği cevap, konuya açıklık kazandırmaktadır. (Belge IV).

Bu belgede açıklandığına göre; 1975 - 76 döneminde ham yağ açığının giderilmesi amacıyla miktarları ve isimleri bildirilen 40 firmaya ithal izni verilmiştir.

Yine bu dönemde 294 174 ton hambitkisel yağ ithali için döviz tahsisi yapılmıştır. Ancak 1975 yılı sonuna kadar bu miktarın 119 403 tonu, hamyağ ithalâtı olarak gerçekleşmiştir. 1976 yılı sonuna kadar ithal edilen miktarın 180 000 ton olacağı umulmaktadır.

Cevaptan, ithalâtın 15 günlük süreyle sınırlanmadığı ve süre geçmesine karşın verilen ithal izinlerinin yıl boyunca kullanılmasına devam edildiği anlaşılmaktadır.

Ticaret Bakanlığı, başlangıçta açıkladığı bildiriyle ham bitkisel yağ ithalâtı için döviz tahsisi yapacağını bildirmemiştir. Deyim aynen şöyledir: «Perakende satışa hazır şekilde mamul refine, likit nebati yağ ve margarin» ithalini sağlamak için döviz tahsisiyle ithalâtı öngörmüştür. Fonun kurulup, kaldırılmasıyla ham bitkisel yağ ithalâtı yolu açılmıştır. Fonun kaldırılmasıyla, ham bitkisel yağ ithalâtının yolu yasal olarak tıkanmaktadır. Buna rağmen Bakanın cevabına

göre, hamyağ ithalinin yıl sonuna kadar süreceği anlaşılmaktadır.

Bütün bunlar niçin yapılmaktadır? Yapılan bu işlemlerin sonunda ortaya çıkan durum nedir? Sorularının cevapları önem kazanmaktadır.

1. — Fiyat Kontrol Komitesi iç piyasa fiyatlarını açıklamıştır. Ticaret Bakanlığı yağ açığını gidermek için «perakende satışa hazır biçimde mamul yağ ithali» ne gideceğini tebliğiyle ilân etmiştir. Fon kurulmasına kadar geçen sürede ithalâtın hemen hemen tamamı mamul bitkisel yağ ithalâtı için kullanılmıştır. Mamul bitkisel yağların yurt içi fiyatları ile dış fiyatları arasındaki fark, var olmakla beraber çok değildir. Hamyağ fiyatlarında bu fark ziyadedir. Türkiye'de ilân edilen hamyağ fiyatı 12 lira 25 kuruştur. Dışarıda kaliteli hamyağ fiyatı 6-7 liradır. Rafinatörler bu yağları işledikten sonra 14 liraya satmaktadırlar. Bu farkın çokluğu nedeniyle «Fon» kurulmasına zorunluk duyulmuştur. Hamyağ ithalâtçısı kilo başına 6 ilâ 7 lira arasında fona para yatırmak zorundadır. Ticaret Bakanının verdiği bilgiye göre ortalama fiyatlar gözönünde tutulursa 1975 sonuna kadar yapılan ithalâtın (119 403 tondur) kilo başına fona yatırılması gerekli imtar (kiloda 5 lira üzerinden olsa) insafli bir ölçü içinde en az 600 milyon lira tutmaktadır. Fonun kaldırılmasıyla bu para, sayısı 40'dan ibaret firmalara bağışlanmış olmaktadır.

2. — Hamyağ ithal eden ithalâtçi, fiyat farkını fona yatırsaydı, rafinatörlere ancak kiloda 175 kuruş kârla satacaktı. Fon kalkınca bu kâr oranına, fiyat farkı da eklenince kâr fahiş bir düzeye yükselmış olmaktadır.

3. — Fonun kaldırılması için en geçerli neden, iç fiyatlarla, dış fiyatlar arasında farkın kalmamış olması halidir. Halbuki dış fiyatlarda bu süre içinde ve bugüne kadar en ufak bir artış olmamıştır.

Bu biçimde ithalâta gidilmesi aşağıdaki sakıncalı sonuçları doğurmuştur.

a) Ülkemizde hamyağ imal eden ve sayıları 60'a ulaşan fabrikalar, çalışamaz duruma gelmiştir. Nedeni, piyasaya bol miktarda ham ithal yağı sürülmesi olmasındır.

b) Ayçiçeği üreticisi, ithal nedeniyle ürettiği ayçiçeğini değeri karşılığında satamaz duruma düşmüştür. Ayçiçeğini sadece bör ölçüde kooperatifler alabilmiştir. Ayçiçeği fiyatları, piyasada taban fiyatı olan 5 lira 50 kuruşun altında işlem görmüştür. Bu durum özellikle üreticiyi zor ve sıkıntıya sokmuştur.

c) Hamyağ ithal eden rafinatörler aşırı kâr sağlamışlardır. Hiçbir dönemde bu derece yüksek kâr sağladığı görülmemiştir.

d) Düşük fiyatlı hamyağ ithali yarışı başlanmıştır. Daha çok kâr sağlamanın geçerli yolu olarak bu tutum seçilmiştir. Bu tutumun doğal sonucu olarak, tüketiciye daha iyi kaliteli yağ sunmak yerine düşük kaliteli yağ sürülmesi olanağını hükümet sağlamıştır.

e) Ticaret Bakanının cevabından anlaşıldığına göre bu tutum bu yıl sonuna kadar sürecektir. Geçen yıl alınmış olan ithal izinleri süresiz kullanılmaktadır. İthalâtın sürüp gitmesinin sakıncaları 1976 - 77 yılı dönemine de bulaşacaktır. Ayçiçeği üreticisinin önümüzdeki sezon için durumunda lehine bir değişiklik de söz konusu olmayacaktır.

Yukarıdan beri açıklanan nedenlerle Ticaret Bakanı Halil Başol ve Maliye Bakanı Yılmaz Ergenekon görevlerini suiistimal ederek siyasal saik ve sebeplerle, üretici ve tüketici aleyhine, bir avuç ithalâtçıya yasa dışı ve milyonlara varan yarar sağlamışlardır.

Adı geçen Bakanların bu eylemleri Türk Ceza Kanununun 228 ve onu izleyen maddelerine göre suç olduğundan; haklarında Anayasamızın 90 ve T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri gereğince Meclis Soruşturması açılmasını saygı ile arz ve rica ederiz.

24 . 6 . 1976

Not : Belgeler kurulacak Komisyona sunulacaktır.

Edirne	Edirne
İlhan Işık	Cevat Sayın
Kırklareli	Kırklareli
Mehmet Dedeoğlu	Tankut Akalın
Tekirdağ	Tekirdağ
Yılmaz Alpaslan	Ömer Kahraman

BAŞKAN — Okunan önerge hakkında Anayasamızın 90, Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 14 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasının gerekli olup olmadığını incelemekle görevli Türkiye Büyük Millet Meclisi Soruşturma Hazırlık Komisyonunun 16 üyeden kurulması hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Komisyonun çalışma süresinin üye seçimi tarihinden itibaren başlaması hususunu oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

İlgili bakanların yazılı görüşünü, üye seçimi tarihinden itibaren 15 gün içerisinde Komisyona vermesi hususunu oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

13. — İzmir Milletvekili Süleyman Genç ve Hatay Milletvekili Mehmet Sönmez'in, Bakanlıktaki tasarrufları ile görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 nci maddesine uyduğu iddiasıyla Millî Eğitim Bakanı Ali Naili Erdem hakkında Anayasamızın 90 nci, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/78)

BAŞKAN — İzmir Milletvekili Süleyman Genç ve Hatay Milletvekili Mehmet Sönmez'in, Bakanlıktaki tasarrufları ile görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 nci maddesine uyduğu iddiasıyla, Millî Eğitim Bakanı Ali Naili Erdem hakkında Anayasamızın 90 nci, Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergeyi okutuyorum:

Millet Meclisi Başkanlığına

C. H. P. İzmir Milletvekili Süleyman Genç ve Hatay Milletvekili Mehmet Sönmez'le arkadaşlarımız Millî Eğitim Bakanı hakkında Meclis soruşturması istediklerini bildiren önergeleri.

MC Kurulduğundan bu yana öldürülen 55 kişinin ıstırapı insanlık duygusu olanlar için çekilmezdir. Çağdaş bir Devlet için yüz karasıdır. Binlerce gencin işkenceye uğratılması, hapisanelere sokulması, sorumlu bir iktidar için öğünç kaynağı olamaz. Demokratik haklarını kullanan emekçilerin zorla, terörle, baskı ile yasal haklarının ellerinden alınması, İskenderun'da, Seydişehir'de, Tariş'te, Tofaş'ta kurşun yağmuru na tutulması, MC gibi bir sınıf iktidarının ceberutlüğü, vahşetin ve yasa dışı oluşunun en belirgin belgesidir. MC'nin işçi sınıfının grev ve toplu sözleşme hakkını kullanmada çıkardığı zorluklar, düzenlediği tertipler, ertelediği grevler çağdışlığının bir başka kanıtıdır. Tüm bunlar ülkemizde, Demirel Başkanlığında kurulan egemen sınıfların iktidarı sermayenin açmazıdır.

Bu uygulamaların ötesinde, MC iktidarı döneminde ülkemizi karanlığa sürükleyecek, geleceğini ciddi biçimde tehdit edecek, ülkemizi çağın ardında bırakacak, faşizme maddi temel, sermayeye araç olacak, eğitim - öğretim kurumlarımızdaki işlevidir. Bu işlevin sorumlusu MC'nin Eğitim Bakanı Er-

dem'dir. Eğitim Enstitüleri, Teknik Öğretmen okulları, Yüksek Öğretmen okulları ve Öğretmen liseleri, öğrenci ve öğretmenler üzerindeki acımasız kıyımı, vahşiliği, sadistliğe varan davranışları amaçlıdır. Bu okular öğretmen yetiştirmektedir. Bu çocuklar emekçi halkımızın çocuklarıdır. Yeni insan, çağdaş insan yetiştiren kurumlardır. Toplumun geleceği bunların elinde yoğurulacaktır. Öğretmenlere yönelik kıyımlarda aynı amaca yöneliktir. Onları görevlerinden alıkoymak, insanlığa ve ülkemize olan sorumluluklarının gereğini yaptırmamak, yeni insanları çağımızın gereksimlerine uygun yetiştirtmemek, sermayenin ve faşizmin istediği kadroları hazırlayacak bir kılıp içinde tutmaktır. Halkımızın uyanmasına, bilinçlenerek kendi geleceğini, kendisinin saptamasına, ülkenin ekonomik ve sosyal çıkarlarını öğrenmesine engel olmaktır. Bölücü, sömürücü ilkel ve ayrıcalıklı kapitalizme hizmet edecek kuşaklar yetiştirmektedir.

Eğitim Bakanı Erdem, yasa tanımazlığını yasa benim diyen ilkel ve bağınaz kafalığını öğretmen düşmanlığını. Danıştaya giden olumlu karar olan, Bakanlığına tebliğ edilen 402 karardan, yalnız 24'nü uygulamakla göstermiştir. 378 öğretmenin elinde, Danıştay kararı Eğitim Bakanı Erdem'in, mahkûmiyet ilâmı ve yüz karası olarak beklemektedir. Uygulandığı gösterilen şekli davranışlarda, gerçekte bir aldatmacadır. Uygulamanın ardından görevi değiştirilmeyen öğretmen, yönetici göstermek olanaksızdır.

Düzmece, gerekçesiz önyargılı, masa başında hazırlattıkları raporlarla ulussever 83 öğretmenin görevlerine son verilmesi MC'ninde, Eğitim Bakanı Erdem'in de, eğitim anlayışlarının, yasa anlayışlarının, yasa tanımazlıklarının bir başka somut örneğidir.

İşten el çektirdikleri 99 öğretmen, MC'nin eğitim sorunlarımızı çözmede izlediği çıkmaz yolun kanıtıdır. Bu davranış biçim' ile öğretmenleri susturmak, toplumu ulusal sorunlardan uzaklaştırma çabaları kendilerine de bir yara sağlamayacaktır.

Lise, meslek liseleri ve her çeşit okul yöneticilerinden 317'si görevlerinden alınmış, onurlu, yasalara uygun görev yapan, mesleğinin gereklerini yerine getiren Eğitim Bakanı Erdem'in tertiplerine alet olmayan 204 müfettiş görevlerinden uzaklaştırılmıştır.

Bunların yanında onbinlerce öğretmen kıyılmış, yüzlerce öğretmen ailesi bölünmüş mağdur edilmiştir. MC'nin, Eğitim politikasının çıkmazı, öğretmenin yanında, öğrenci düşmanlığının belgesi, 7168 Eğitim Enstitüsü öğrencisinin okullardan uzaklaştırılmasıdır 6712

Eğitim Enstitüsü öğrencisinin eğitim özgürlüğü, can güvenliği bulunmadığından okullarına gidemeyişi MC'nin bu konudaki özeninin bir başka yönüdür. Devletin görevi öğrenim çağında olan öğrenciyi bilgilendirmek, yetiştirmek ve çağa hazırlamaktır. Eğitim Bakanlığının başında bulunan Erdem asıl görevini unutarak gestepo sefleri gibi davranmakta kendisine seçtiği çalışma arkadaşlarını o nitelikteki kişilerden seçmektedir. Okul yöneticilikleri özellikle bu nitelikteki kişilerden doldurulmaktadır. Eğitim Bakanı Erdem uygulamalarının sonucunu da almıştır. Eğitici olarak gönderdiği bu kişiler öz görevlerini unutarak öğrenci kıyımıyla günlerini doldurmaktadırlar. 2362 öğrenci bu çalışmalarının sonucu cezalandırılarak okuldan uzaklaştırılmıştır.

Öğretmen, öğrenci kıyımı ile ilgili verdiğimiz rakamlar bizim yalnız elde edebildiklerimizdir. Elde edemediklerimiz, kendilerinin sakladıkları, sanırım bunların en az birkaç mislidir. Eğitimin içinde bulunduğu çıkmaz, saptırıldığı ilkel, teokratik, çağdışı yön ise ayrı bir kaygu konusudur. Tüm bunlar eğitimimizin içinde bulunduğu çıkmazı, ve çapraşıklığı, gösteren örneklerdir. Anayasanın 90, T. C. Kanununun 240 ncı maddesi gereğince Millî Eğitim Bakanı hakkında Meclis Soruşturması açılmasını arz ederiz.

İzmir Milletvekili
Süleyman Genç

Hatay Milletvekili
Mehmet Sönmez

BAŞKAN — Okunan önerge hakkında Anayasanın 90, Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 14 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasının gerekli olup olmadığını incelemekle görevli Türkiye Büyük Millet Meclisi Soruşturma Hazırlık Komisyonunun 16 üyeden kurulmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Komisyonun çalışma süresinin üye seçimi tarihinden itibaren başlamasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İlgili Bakanın yazılı görüşünü üye seçimi tarihinden itibaren 15 gün içinde Komisyona vermesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

14. — Kars Milletvekili Doğan Araslı'nın, besicilik konusunda plan ilkelerine uymayarak görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncü maddesine uydugu iddiasıyla Ticaret Bakanı Halil Başol hakkında Anayasanın 90 ncü, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/79)

BAŞKAN — Kars Milletvekii Doğan Araslı'nın, besicilik konusunda plan ilkelerine uymayarak görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu idiasıyla Ticaret Bakanı Halil Başol hakkında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi vardır, okutuyorum:

T. B. M. M. Başkanlığına

15 Eylül 1976

6 Eylül 1976 tarihli haftalık bir dergide Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanı Korkut Özal, canlı koyun ihracına ilişkin bir soruya « — Bu, muhalefetimize rağmen alınmış, isabetli olmadığına inandığımız bir karardır», diyordu. Demirel Hükümetinin hayvancılıkla ilgili M. S. P.'li Bakanı, haftalık Yankı Dergisine verdiği bu beyanatında, Hükümetin A. P. kanadından Ticaret Bakanı olan Halil Başol'un canlı koyun ihracına ilişkin çelişkili tutumunu eleştiriyor ve « — Bu kararlar hem üretici, hem tüketici zarara uğrayacaktır» diyordu.

Adalet Partili Ticaret Bakanı Halil Başol'un aynı Hükümette birlikte çalıştıkları bir bakanın bile tepkisine yol açan bu tasarrufu ile, yurt içinde koyun eti fiyatlarının kasaplarda hızla yükselmiş ama artan fiyatlar ekonominin zorunlu tedbirleri alınmadığı için üretici köylüye yansımamıştır.

Nitekim besicilik kredilerinden doğrudan doğruya köylünün yararlandırılması öngörülerek, canlı hayvan ihracı yerine et ihracının daha çok ülke yararına olacağı saptandığı içindir ki, 3 ncü Beş Yıllık Planın 242 nci sayfasında bu gerek ilke olarak belirlenmiştir.

Sözde, köylünün malını değerlendiriyorum, görünümlü içinde, canlı koyun ihracatı ile üretici köylüyü değil, üç - beş aracıyı, komisyoncuyla himaye eden Adalet Partili Ticaret Bakanının Bu kararı ile ülkemizdeki protein açığı da körüklenmiştir. Basında da ifade edildiği gibi, özellikle işçi ve küçük memurların çoğunlukta bulunduğu büyük kentlerde et fiyatları 55 - 60 lirayı bulmuştur. Bu yükselişten üretici köylünün eline hiç bir şey geçmediği düşünülürse, karardan kimlerin yararlandığı açıkça ortaya çıkar.

Görünen o ki, A. P. iktidarı ve bu iktidarın büyük sermayeye bağımlı Ticaret Bakanının bu kararının faturası halkımıza önümüzdeki aylarda daha da ağıra ödetilecektir.

Hükümetin bu kararı ile, dar gelirli tüketici halk ile, besi olanağı sağlanmadığı için malından randıman alamayan hayvan yetiştiricisi köylü tuzağa düşürülmüştür.

Bir yandan dövize çevrilebilir mevduat kapılarını zorlayarak, yabancı bankalara aşırı faiz olanakları tanıyarak döviz sıkıntısını aşmaya çalışan Hükümetin, başvurduğu bu yolun da kamu yararına olmadığı açıktır.

Hükümetin bu kararı ile tüketici geniş halk kesimi zarar edecek, üretici köylü zarar edecek; ama bir avuç aracı ve çıkarıcı büyük kârlar sağlayacaktır.

Komşumuz Yunanistan'da kişi başına et tüketimi yılda 41 kg., İspanya'da 44 kg., İtalya'da 48 kg. Batı Almanya'da 73 kg. ve Fransa'da 93 kg. mı bulurken; kişi başına yıllık et tüketiminin 18 kg. mı geçmediği ülkemizde et verimini artırıcı besicilik kredilerine ilişkin tedbirler alınmadan uygulanan bu politika ekonomimizi ters yönde etkileyecektir.

Bugün görünen gerçek şudur: Hayvan sahibi köylü belli bir güvenceden yoksun olduğu için malını yok fiyatına elden çıkarmaktadır. Bir yakın gelecekte ülkemiz et ithali zorunluğuyula karşı karşıya gelirse buna şaşmamak lâzımdır.

Alınan bu kararda bir devlet kuruluşu olan Et - Balık Kurumunun devreden çıkarılması da büyük suçtur. Bu yolla milyonları bulan kârlar aracılar peşkeş çekilmiştir.

Hayvan varlığı kadar, et üretiminde artışı da sağlayacak olan besicilik kredilerini gereğince yaygınlaştırmayan Hükümetin sorumlu bakanlığı, ayrıca bu tutumuyla da üretici köylüye karşı, halka karşı suçlu duruma düşmektedir.

Bugün eldeki resmî verilere göre, Türkiye'de besiye tabi tutulan koyun sayısı 450 bindir. Bu rakamın tüm koyun varlığı içindeki oranı ise, sadece % 2 - 3'tür. Besicilik kredisinin geniş köylü kesiminden esirgenmesinin sonucu; kasaplık koyun gücünde ülkemiz yılda % 97 - 98 oranında kayba uğramaktadır. Besicilik kredileri doğrudan doğruya üretici köylüye ulaşmadığından, en yüksek değerde dahi satıldığı zaman canlı koyun, yarı fiyatına el değiştirmektedir. Daha açık deyimle, köylü; hak ettiğinin ancak yarısını alabilmektedir.

Geniş köylü kesiminin, besicilik kredisi ile desteklenmesini öngören plan ilkelerini uygulamayan, değer artışının üretici köylüye yansımamı sağlayıcı tedbirleri almayan Ticaret Bakanı bu tutumuyla gö-

revini kötüye kullanmaktadır. Bu nedenle Türk Ceza Kanununun 240 ve Anayasanın 90 ncı maddeleri gereğince Bakan hakkında Meclis Soruşturması açılmasını rica ederim.

Saygılarımla.

Kars Milletvekili
Doğan Araslı

BAŞKAN — Okunan önerge hakkında Anayasanın 90, Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 14 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasının gerekli olup olmadığını incelemekle görevli Türkiye Büyük Millet Meclisi Soruşturma Hazırlık Komisyonununun 16 üyeden kurulması hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler.. Kabul edilmiştir efendim.

Komisyonun çalışma süresinin üye seçimi tarihinden itibaren başlaması hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

İlgili Bakanın yazılı görüşünü üye seçimi tarihinden itibaren 15 gün içerisinde Komisyona vermesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

15. — *Balıkesir Milletvekili Sadullah Usumi'nin, Sanayi politikasında imalatçı lehine, tüketici aleyhine hareket ettikleri ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Başbakan Süleyman Demirel, Ticaret Bakanı Halil Başol ve Sanayi ve Teknoloji Bakanı Abdülkerim Doğru haklarında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/80)*

BAŞKAN — Balıkesir Milletvekili Sadullah Usumi'nin, sanayi politikasında imalatçı lehine, tüketici aleyhine hareket ettikleri ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Başbakan Süleyman Demirel, Ticaret Bakanı Halil Başol ve Sanayi ve Teknoloji Bakanı Abdülkerim Doğru haklarında Anayasanın 90 ncı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ait önerge vardır, okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Son aylarda zamlar sıraya girdi. Ecevit Hükümeti zamanında taban fiyatlarla köylünün, üreticinin cebine giren para, cephe hükümeti döneminde yeniden büyük iş adamlarının kasalarına aktarılmaya başlandı. Para değerini kaybettiği halde köylünün ürettiği

buğday, tütün, pamuk, zeytinyağ, süt, et pancar fiyatları düşürüldü. Buna karşı, büyük iş adamlarının imal ettiği mallara insaf ölçülerini aşan zamlar yapıldı. Daha açık bir deyimle cephe Hükümeti köylünün, çiftçinin ürettiği mallara esirgediği zamları büyük şirketlere ve fabrikalara bol bol verdi.

Fırsatçı bir tutum izleyen sanayiciler Cephe Hükümetinin desteğini sağlayınca ülkede adeta fiyat patlamaları oldu. Traktöre, otobüse, minübüse, otomobille ve çeşitli üretim araçlarına onbinlerce lira zam yapıldı. Hele Bütan gazına hiç bir gerek yokken yapılan korkunç zam yurttaşı şaşkına çevirdi. Buz dolabı, çamaşır makinesi, Zirai aletler gibi ıgneden ipliğe kadar tüm sanayi mamulleri bu zam furçasından yararlandı. Başbakan ve ilgili Bakanlar, zam yok dedikçe zam geldi.

Cephe hükümetinin bu fiyat politikası, büyük iş adamlarını semirtirken Türk ulusunu ezdi ve daha da yoksullaştırdı.

Traktör, otobüs, minübüs, otomobil ve bütan gazı fiyatlarının tesbiti sırasında vatandaşın çok, büyük iş çevrelerinin yararlanması için özen gösterilmesi pahalılığın başlıca nedeni olmuştur. Nitekim, bütan gazı, traktör, otobüs, minübüs, otomobil ve diğer üretim araçları, gerçek maliyet fiyatlarının çok üstünde satılmaktadır. Çeşitli montaj sanayii her yıl yeni, yeni zam talepleri ile ortaya çıkmakta ne yazık ki, bu taleplerin hemen hepsi kabul edilmektedir. Bunun neticesinde iş çevreleri büyük kazançlar sağlarken, ihtiyaç sahibi vatandaş da milyarlarca lira zarara maruz kalmaktadır.

Yetkili bazı çevreler, Türkiye'de imal edilen traktör ve benzeri üretim araçları ile otobüs, minübüs ve otomobil ve bütan gazının maliyetinin satış fiyatlarının yarısının altında olduğunu, ciddi bir maliyet araştırmasının bu gerçeği ortaya çıkaracağını ileri sürmektedirler.

Ayrıca montaj sanayiinde bir başka sömürü sistemi başarı ile uygulanmaktadır. Alıcıdan sıraya konulmak bahaneleri ile onbinlerce lira peşin olarak tahsil edilmektedir. Ciddi bir kontrol bahis konusu olmadığı için, bu yolla toplanan yüz milyonlarca lira büyük iş adamları veya onların sahip oldukları şirketler tarafından aylarca hatta senelerce bir tek kuruş faiz ödemeksizin kullanılmaktadır. Bu sömürü düzenini devam ettirebilmek için de imalat kasıtlı olarak ihtiyacın çok altında tutulmaktadır. Böylece piyasada mal bulamayan ihtiyaç sahibi, sömürüye razı olmakta ve on binlerce lirasını ilgili firmaya vermek-

tedir. Ancak çile bu kadarla da bitmemekte, onbinlerce lirayı peşin verdiği ve aylarca beklediği halde isteğine bir türlü kavuşamayan alıcıdan, ayrıca açığtan onbinlerce lira daha sağlanmaktadır. Bu yol daha ziyade sıkıntısı çekilen traktör, otobüs, minübüs, otomobil ve benzeri üretim araçlarının satışında denenmektedir. İnsafsız bir biçimde sürdürülen bu sömürü yüzünden artık traktör veya otobüs almak çiftlik satın almaktan daha zor hale gelmiştir. Yüzbinlerce lirayı gözden çıkararak alıcının çektiği sıkıntı anlatılmakla bitmez.

Bütan gazı, traktör, otobüs, otomobil ile çeşitli sanayi mamullerine gereksiz zamlar yaparak büyük sermaye çevrelerinin açıktan yüz milyolarca lira haksız kazanç sağlanmasına ve bu artan fiyatlar karşısında milyonlarca köylünün, çiftçinin ve dar gelirli-nin ezilmesine, sömürülmesine olanak yaratan Başbakan Süleyman Demirel, Ticaret Bakanı Halil Başol, Sanayi Bakanı Abdülkerim Doğru hakkında Türk Ceza Kanununun 240 ncı ve Anayasamızın 90 ncı maddeleri gereğince bir Meclis Soruşturması açılmasını talep ediyorum.

Saygılarımla.

Bahkesir Milletvekili
Sadullah Usumi

BAŞKAN — Okunan önerge hakkında Anayasamızın 90, Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 14 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasının gerekli olup olmadığını incelemekle görevli Türkiye Büyük Millet Meclisi Soruşturma Hazırlık Komisyonununun 16 üyeden kurulmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler.. Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonun çalışma süresinin üye seçimi tarihinden itibaren başlaması hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İlgili Başbakan ve bakanların yazılı görüşünü, üye seçimi tarihinden itibaren 15 gün içinde Komisyonuna vermeleri hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

16. — *Denizli Milletvekili Hüseyin Erçelik'in, Denizli depreminde halkın sorunlarıyla ilgilenmedikleri ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 240 ncü maddesine uyduğu iddiasıyla İmar ve İskân Bakanı Nurettin Ok ve İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk haklarında Anayasamızın 90 ncü, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi.* (9/81)

BAŞKAN — Denizli Milletvekili Hüseyin Erçelik'in, Denizli depreminde halkın sorunlarıyla ilgilenmedikleri ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 240 ncü maddesine uyduğu iddiasıyla İmar ve İskân Bakanı Nurettin Ok ve İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk haklarında Anayasamızın 90 ncü, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesini okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

19 . 8 . 1976 günü sabah saat 4.13 sıralarında Denizli İlimizde şiddetli bir deprem olmuştur. Bu deprem emekçi yoksul halkımızın 3 500 evini içinde oturulmayacak duruma getirmiştir. Bir kısmının köşesi kaymış, dengesini kaybetmiş, bir kısmının çatısı çökmüş, bir kısmının ise duvarları içe ve dışa bombe yapmış, hemen hepsi çatlamış, yarılmıştır. En hafif bir tezyikten yıkılma, devrilme tehlikesi içine girmiştir.

Büyük bir çatırtı ve gürültü ile şaşkına dönen halk sokaklara dökülmüş, bağırma, ağlamalar harap olan Denizli'ye çok acıklı bir yas olmuştur. Dört kişi ölmüş, beş kişi de yaralanmıştır.

Sabah radyodan verilen ajansı dinleyen halk «Denizli'de bir deprem olduğunu, 25-30 kadar evin bacası yıkıldığını, 3 kişinin öldüğünü, birkaç kişinin de yaralandığını» söylemiştir.

Bunu işiten halk büyük bir umutsuzluk, kimsesizlik ve çaresizlik içine düşmüş, paniğe kapılmıştır. Yedi mahallenin yok olduğu, 3 500 konutun harabe durumuna geldiği, 4 kişinin öldüğü, bir kısmının da yaralandığı halde, yanında hiç bir yöneticiyi göremeyişi, radyonun da yalan haberler yayınlaması halkı derin bir kuşku içerisine düşürmüştür, alay konusu olmuştur.

Korkunç bir aldatmaca yoluna sapan ve gerçekleri kamuoyundan gizleyen ve saklayan Cephe Hükümetinin yalanlar zincirine bir yenisi de Denizli depremiyle eklenmiştir. Bu deprem sömürü baskısına ek olarak ezilen halkımızı aç, sefil ve perişan etmiştir. Bu davranış bir rastlantı ya da sadece siyasal bir amaç da değildir. Bu gidiş Cephe iktidarını üzerine oturttuğu sermaye - toprak rantçıları ve ticaret burjuvazisi gibi egemen sınıfların isteklerine uygun bir sosyo-ekonomik politikayla bütünleşmiş, perçinleşmiş aldatıcı, avutucu, uyutucu sistemin televizyon ve radyolara kadar uzantısıdır.

Halkımız barınacak çadır, yiyecek ekme ve yemek istemek için konağmdan hiç bir yere çıkmayan Valinin yanına vardığında soyguncu ve vurguncu dü-

zenin gereği olarak valinin eşi silâhını kazazedelerin üzerine çevirmiştir.

Denizli'de fırsatçı, soylu ve mutlu kişiler depremi de çıkarları doğrultusunda işletmeye başlamışlardır. İnşaat malzemeleri arsa, çimento, demir, ağaç, kireç, taş, çakıl ve kumu dahi bulmak olanak dışıdır. Hemen hepsi kaybolmuş, malzemelerle birlikte, yönetici ve hükümet üyeleri de karaborsaya düşmüştür.

Emekçi kesimi, sanatkar, küçük esnaf, bakkal, manav, dar gelirli memur ve eşleri yurt dışına çalışmaya giden kimsesiz kadınlar ve çocuklar açıkta aç, susuz, çadırlarda barınmaktadırlar. Harap olan 3 500 konuta karşın İmar ve İskân Bakanının 500 prefabrik evin yapılacağı haberini vermesi üzerine büyük bir umutsuzluk ve güvensizlik içine düşen halkımız 10 000 kişisi Denizli'den göç etmiştir. Hâlâ çadır verilmeyen aileler de vardır.

Vali Konağından bir adım dışarı çıkmayan, halka en küçük bir acıma, sevgi, saygı ve sıcak ilgi göstermeyen, halkı ezen, kimsesizlik ve çaresizlik içerisinde iten, gerçekleri olduğu gibi söylemeyen, yuvasını terketmeye mecbur eden, karaborsayı körükleyen, sermaye sınıfının politik temsilciliğini yapan, yiyecek, içecek ve çadır isteyenlerin üzerine eşi ile birlikte ateş etmek için silâh çeken Denizli Valisini koruduğu ve tuttuğu için İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk ve yıkılan 3 500 eve karşın 500 konut yaptırma kararı veren İmar ve İskân Bakanı Nurettin Ok hakkında Türk Ceza Kanununun 240 ncı ve Anayasamızın 90 ncı maddeleri gereğince bir Meclis Soruşturması açılmasını talep ediyorum.

Saygılarımla.

Denizli Milletvekili
Hüseyin Erçelik

BAŞKAN — Okunan önerge hakkında Anayasamızın 90, Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 14 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasının gerekli olup olmadığını incelemekle görevli Türkiye Büyük Millet Meclisi Soruşturma Hazırlık Komisyonunun 16 kişiden kurulması hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonun çalışma süresinin üye seçimi tarihinden itibaren başlaması hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İlgili bakanların yazılı görüşlerini üye seçimi tarihinden itibaren 15 gün içerisinde komisyona vermeleri hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

17. — Hakkâri Milletvekili Mikail İlçin'in, Doğu ve Güneydoğu illerinde güvenlik kuvvetleri tarafından vatandaşlara yapılan baskıyı önlemeyerek görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk hakkında Anayasamızın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 ncı maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/82)

BAŞKAN — Hakkâri Milletvekili Mikail İlçin'in, Doğu ve Güneydoğu illerinde güvenlik kuvvetleri tarafından vatandaşlara yapılan baskıyı önlemeyerek görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk hakkında Anayasamızın 90, Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 ncı maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi vardır, okutuyorum efendim:

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Son iki - üç yıl zarfında Doğu ve Güneydoğu illerimizin ve bilhassa hudut kesimine düşen kasaba ve köylerde jandarmanın zulüm ve baskısı artık katlanılmaz boyutlara ulaşmıştır.

Güvenlik kuvvetleri tarafından masum vatandaşlara karşı düzenlenen komplolar, sonu gelmeyen yasa dışı tutum ve davranışlar, yöre halkının Devlete olan güvenini temelden sarsmıştır.

Can kaygısına düşürülen insanlar çoluk - çocuklarını bırakarak dağlara çekilmektedirler.

Çukurca'nın Ormanlı köyüne jandarmanın yaptığı baskında dayak ve falaka korkusundan dağlara çekilen köylüler 8 günden beri evlerine dönememişlerdir.

Son 3 - 4 ay zarfında Şemdinli ilçemizde suçsuz vatandaşlara, köy muhtarı da dahil atılan dayak, Yüksekova ilçemizde kaçakçılık bahane edilerek öldürülen vatandaşlarımız, Çukurca ilçesinde Syy. J. Bl. K.'nın bölüğüne emir vererek hedef göstermeksizin sabaha kadar kaza merkezini ateş altına tutmak, adi bir zabıta vakası üzerine Uludere Jandarma Birlik Kumandanının kumandasındaki komando birliğinin Uzungeçit kasabasına yapmış olduğu baskın sırasında yasalara aykırı olarak gece sabahlara kadar evlerinin aranması, karakola götürülen 60 vatandaşın dayaktan geçirilmesi ve en son Başkale ilçemizin Güvenli köyünü basan 30 kişilik jandarma müfrezesinin gece saat 23 sıralarında köylünün üzerine ateş açması, köylünün kapı ve pencereleri kırıl-

mak suretiyle evlere girilmesi bölüğe götürülen 2 vatandaşın dayaktan mütevellit hastanelik edilmesi olayları bölgede, jandarmanın rezaletini, yasalar dışı baskı ve zulmünün somut konulardır.

Vukubulan bu olaylar ayrı ayrı ve zamanında İçişleri Bakanına intikâl edildiği halde Bakan gerekli tedbirleri almamış ve hadiseler karşısında aczini göstermiştir.

1966 yılında kaçakçılığın men'i ile ilgili olarak çıkarılan 10 sayılı tebliğin Antidemokratik ve Anayasaya aykırı bir tedbir olduğunu tatbikatında ise jandarma, vatandaşın Anayasa ile saptanan temel hak ve hürriyetleri yok ediliyor, vatandaşlara devamlı işkence yapıyor, gece gündüz demeden mesken masuniyetleri ihlâl ediliyor, insan şeref ve haysiyetiyle bağdaşmayan muameleler yapıyor hususunda da İçişleri Bakanına defalarca soru önergeleri verildiği halde kayıtsız kalmış, en ufak bir teşebbüse tevessül etmemek suretiyle bunda da beceriksizliğini göstermiştir.

Anayasamızın 18 nci maddesi, fertlere seyahat hürriyeti hakkını bahşetmiş olmasına rağmen 1966 yılından beri yasal hiçbir gerekçe olmaksızın Çukurca ilçemizde seyahat özgürlüğü kaldırılmıştır. Çukurca'lı vatandaş il merkezine gelmek veya ilçesinin köylerini dolaşmak istediğinde; kaymakamlıktan vesika alması mecburiyetindedir. İlçenin yerli memurları dahi görevleri icabı köyleri dolaştıklarında aynı uygulamaya tabi tutulmaktadır. Bu keyfi uygulamanın da biran evvel kaldırılması hususu İçişleri Bakanından defalarca ve ısrarla istendiği halde Sayın Bakan, buna karşı da lâkayt kalmıştır.

Ardı arkası kesilmeyen jandarmanın bölgedeki tutum ve davranışı nedeniyle vahim olayların vukuu kuvvetle muhtemeldir. Halk tasavvurun fevkinde tahrik edilmektedir. Bunun da yegâne amili İçişleri Bakanıdır.

Bundan böyle fertlerin huzuru memleketin emniyet ve asayişle ilgili görevini kötüye kullanarak T. C. Kanununun 240 nci maddesindeki suçu işleyen İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk hakkında Anayasamızın 90 nci maddesi uyarınca Meclis Soruşturması açılmasını saygı ile arz ve talep ederim.

21 . 9 . 1976

Hakkâri Milletvekili
Mikail İlçin

BAŞKAN — Okunan önerge hakkında Anayasamızın, 90, Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 14 nci maddeleri uyarınca bir

Meclis Soruşturması açılmasının gerekli olup olmadığını incelemekle görevli Türkiye Büyük Millet Meclisi Soruşturma Hazırlık Komisyonununun 16 üyeden kurulması hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir, efendim...

Komisyonun çalışma süresinin üye seçimi tarihinden itibaren başlaması hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir, efendim.

İlgili Bakanın yazılı görüşünü, üye seçimi tarihinden itibaren 15 gün içerisinde komisyona bildirmesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir, efendim.

18. — *Cumhuriyet Senatosu Erzurum Üyesi Hilmi Nalbantoğlu'nun, Karayolları Genel Müdürlüğü teşkilâtında yaptığı tasarruflarla, görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin 275 sayılı Kanununun 17 nci maddesine uyduğu iddiasıyla Bayındırlık Bakanı Fehim Adak hakkında Anayasamızın 90 nci, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/83)*

BAŞKAN — Cumhuriyet Senatosu Erzurum Üyesi Hilmi Nalbantoğlu'nun, Karayolları Genel Müdürlüğü teşkilâtında yaptığı tasarruflarla, görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin 275 sayılı Kanununun 17 nci maddesine uyduğu iddiasıyla Bayındırlık Bakanı Fehim Adak hakkında Anayasamızın 90 nci, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesini okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Aşağıda özetle arz ettiğim sebeplerden dolayı Bayındırlık Bakanı Sayın Fehim Adak hakkında görevini ihmâl ve suiistimal etmekte bulunmuş olmasından, Anayasamızın 90 nci maddesine göre Meclis Soruşturması açılmasını arz ve teklif ederim.

1 . 10 . 1976

Erzurum Senatörü
Hilmi Nalbantoğlu

Gerekçe :

Karayollarında sürmekte olan partizanlık Sayın Bakan tarafından önlenmemiş ve Karayolları 12 nci Bölge Müdürlüğünde bir seneden beri devam etmekte olan partizan davranışlar ise bardağı taşırılmıştır.

Erzurum'da çıkan Devrim Gazetesinin 27 Ağustos 1976 tarihli sayısı ile ve İstanbul'da çıkan Hürriyet Gazetesinin 2 Eylül 1976 tarihli sayısı bunların örneklerini vermektedir.

Bu haberlere göre Bölge Müdürü M. S. P. yanlısı olmayan işçileri yasalara aykırı olarak işten çıkarmakta, buna karşın M. S. P.'li olan her işçiye istenen pozisyon verilmekte, işçiler M. S. P.'ye kaydolunmaya zorlanmakta ve ayrıca sendika değiştirmesi zorlanmakta ve bölge dahilinde M. S. P. yanlısı olarak Öz - Yol İş Sendikası diye bir sendika bizzat müdür tarafından kurulmaya gayret gösterilmekte ve bu gibi hareketler bir seneden beri gerek 12 nci bölgede ve gerekse Konya Karayolları 3 ncü Bölgede devam etmekte olduğu ve bu olaylar gazete sütunlarını işgal etmekle birlikte Bakanlığa ve hatta Başbakanlığa kadar işçiler ve sendikalarca aksettirildiği halde, Bakan tarafından herhangi bir önlem düşünülmemiş olmaktadır. Gerek bölgelerdeki bu uygulamalar gerekse Bakanın tutumu 275 sayılı Kanunla değişik 1317 sayılı Kanununun 17 nci maddesi ve gerekse Anayasamızın 56 ncı maddesi gereğince suç olarak sürüp gitmektedir.

BAŞKAN — Okunan önerge hakkında Anayasamızın 90, Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 14 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasının gerekli olup olmadığını incelemekle görevli Türkiye Büyük Millet Meclisi Soruşturma Hazırlık Komisyonunun 16 üyeden kurulması hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonun çalışma süresinin üye seçimi tarihinden itibaren başlaması hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İlgili Bakanın yazılı görüşünü üye seçimi tarihinden itibaren 15 gün içerisinde komisyona bildirmesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

19. — *Balıkesir Milletvekili Sadullah Usumi'nin, kooperatifçiliğin gelişmesini önleyerek görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uydugu iddiasıyla Köy İşleri Bakanı Vefa Poyraz hakkında Anayasamızın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 ncı maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/84)*

BAŞKAN — *Balıkesir Milletvekili Sadullah Usumi'nin, kooperatifçiliğin gelişmesini önleyerek görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uydugu iddiasıyla Köy İşleri Bakanı Vefa Poyraz hakkında Anayasamızın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzü-*

ğünün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesini okutuyorum:

T. B. M. M. Başkanlığına

Bademler Köyü Kalkınma Kooperatifinin başına gelenler, Cephe Hükümetinin halk kuruluşlarına karşı nasıl amansız bir savaş sürdürdüğünü açıkca ortaya koymaktadır.

Cephe Hükümeti ve onun Köy İşleri Bakanı, İzmir'in, Bademler Köyü Kooperatifine karşı acımasız bir saldırıya geçtiler. Bütün Devlet gücünü bu kooperatifin yıkılması için seferber ettiler. Köy halkı bilinçli, kooperatif gücü kurulduğu için şimdilik direnebiliyor. Ama ne kadar dayanacağı bilinememez. Ancak bilinen bir şey varsa o da bu girişim başarıya ulaşır, Türkiye'de kooperatifçilik önemli bir darbe yiyecektir.

Bu savaşta hedef sadece Bademler Köyü Kooperatifi değil, aynı zamanda Türk Kooperatifçiliğidir. Zira büyük sermaye çevreleri kooperatifçiliğin gelişmesine karşıdır. Bu siyasal iktidar da, sermayenin savunucusu olduğu için elinden geldiğince kooperatifçilik hareketlerini baltalamağa çalışmaktadır. Sermaye sınıfına dayanan iktidarlar, genellikle kooperatiflerin kurulmasına karşı gözükmezler. Hattâ teşvik ettikleri izlenimini verirler. Ancak gelişmesine de olanak tanımazlar. Türkiye'de de bu böyle olmuştur. Üstelik kurulan kooperatifler geliştirilmediği gibi, amacından da saptırılmaktadır. Bu konuda daima vatandaşı ümitsizliğe sevk edecek bir tutum izlenmiştir. Ülkemizdeki binlerce kooperatif hem ekonomik açıdan gelişmemekte, hem de ortaklarına gerektiği gibi yararlı olamamaktadır. Böylece Türkiye'de kooperatifçilik bir süs olmaktan öteye gidememiştir. Bu anlayış ise ülke ekonomisini milyarlarca lira zarara sokmakta, vatandaşın da sömürülmesine olanak vermektedir. Bundan yararlananlar da sadece büyük sermaye çevreleri olmaktadır.

Kooperatifçilik geliştiği takdirde ülkemizin gelirleri büyük ölçüde üreticiye yani köylere dağılacak ve böylece çıkar çevrelerinin sömürüsü de yavaş yavaş tarihe karışacaktır. Zamanla, Türk ekonomisi üç, beş iş adamının oyuncağı olmaktan kurtulacak ve bu konuda vatandaş da söz sahibi olacaktır.

Tütün, pamuk, buğday, zeytinyağı, üzüm, incir, süt, sebze ve meyva gibi ürünleri üreticinin elinden ucuz alıp, dış ve iç pazarlarda pahalı satarak aradaki büyük farkı büyük sermayedarların kasalarına indirmeleri olanağı kalmıyacaktır. Daha açık bir deyim ile, bugün üç, beş çıkarcının kasasına giden

milyarlar, Türk üreticisinin, köylüsünün cebine gidecektir. Ekonomik yönden güçlü ve iyi yönetilen kooperatifler, köylünün ürününü değerine göre alacak üreticiyi kalkındıracaaktır. Ayrıca sanayi koluna da el atarak gerçek traktör, oto, ziraat aletleri ve motor sanayiini kuracak ve karaborsayı önleyecektir.

İşte, büyük sermaye çevrelerinin ve onları destekleyen siyasal iktidarların razı olamayacakları netice budur. Bu çevreler, köylünün çiftçinin, işçinin örgütlenmesini ve güçlenmesini istemezler. Bunun için de kooperatiflerin gelişmeleri engellenir.

Neden Bademler Köyü

Binlerce köy ve binlerce kooperatif arasında Bademler Köyünün kurban seçilişinin sebebi açıktır.

1. Kooperatifin yönetiminde C. H. P. Milletvekili Mahmut Türkmenoğlu vardır.
2. Kooperatif ortakları çalışkan ve bilinçlidir.
3. Kooperatifin başarısı Türkmenoğlu'nun siyasi kişiliğinin de etkisi ile Türk kamu oyununda yaygın hale gelmeğe başlamıştır. Yurdumuzun çeşitli bölgelerinde Bademler Köyü Kooperatifi gibi kooperatifler kurma veya ona benzeme çabaları çoğalmıştır.

Sermaye çevreleri ile onların destekçisi hükümetler için en büyük tehlike bir kooperatifin başarılı olması ve bu başarısının örnek hale gelmesidir. Çıkar çevrelerinin korkulu rüyası olan bu üç husus da bir araya geldiği için Bademler Kooperatifi hedef seçilmiştir. Zira, kooperatif denilince Bademler köyü hatıra gelmektedir. Nitekim, Mahmut Türkmenoğlu'nun kooperatiften çıkarılması için hükümet çevrelerince köylülere yapılan baskının asıl nedeni de budur. Türkmenoğlu kooperatiften uzaklaştırılabilse hem Bademler köyü iyi bir uzman ve yöneticiden mahrum kalacak, hem de Türkmenoğlu'nun siyasi kişiliği ile yaygınlaşan Bademler Köyü Kooperatifinin başarıları kamu oyuna yansımayacaktır.

Bademler köyünün başına gelenler :

Bademler Köyü Kooperatifi 1962 yılında kuruldu. Uzun yıllar bir mağazada tüketim malları satan kooperatif daha sonra Türkmenoğlu'nun gayreti ile seracılığa başladı. Seracılık kârlı bir işti. 1 200 dönüm arazi alındı ve modern tesisler inşa edildi. Böylece kooperatif süratle gelişti. Ünü bütün Türkiye'ye yayıldı. Günümüzün cephe hükümeti, yukarıda belirttiğimiz sebepler dolayısıyla bu başarıyı hazmedemiyordu. Nitekim kooperatife bütün yardımlar durduruldu. İrmak Hükümeti zamanında tahsis edilen 7 milyon lira ile 1975 bütçesine konu-

lan 4 milyon lirahk ödenek kooperatife verilmedi. Kooperatif yetkilileri çıkarılan bütün zorluklara çare buldular. Ancak Cephe Hükümetinin anlayışı değiştirmek mümkün olamadı. Bademler köyü halkı adeta Ankara'ya taşındı. Aşındırmadık kapı, uygulamadıkları taktik bırakmadı. Ama, beş kuruş bile alınmadı. Bir kere siyasi iktidar Bademler Köyü kooperatifini yıkmaya karar vermişti. Yapacak bir şey yoktu.

Bu arada finansman yokluğundan inşaatına başlanan seraların çoğu yarım kaldı. Mevcutları da ısıtılamadı, çalıştırılmadı. Ürünler de bu yüzden yok oldu. Böylece köylü hem paradan, hem de üründen mahrum kaldı. Artık ekonomik gücü azalan kooperatife darbe indirmek çok kolaylaşmıştı. Ziraat Bankası harekete geçerek, eksiklikler tamamlanmadığı takdirde arazilerin satılacağını bildirdi.

Bademler köyü halkı büyük bir üzüntü içinde. Yüzlerce aile tedirgin. Geceleri bile kimsenin gözüne uyku girmiyor. Arazi satılacak olursa, bu yalnız kooperatifin, yalnız umutların değil, yüzlerce insanın da yıkılışı olacak.

Devlet adanlığına yakışmayan üslup

Köy İşleri Bakanı Vefa Poyraz, kendisi ile görüşmeğe gelen Bademler Köyü Kooperatifi yetkili heyetine Türkmenoğlu'nu kastederek «Ben muarızıma para vermem» demek suretiyle kötü niyetini ortaya koymuştur. Kasıtlı olarak yardımı önlediği ve böylece partizanlık yaptığı açıktır. Müsteşar Yardımcısı Celâlettin Çubukçu'nun da kooperatif yetkililerine gene Türkmenoğlu'nu kastederek «o adam orada iken bu iş olmaz, onu ihraç edin» demesi ve bir başka defa da «Bu kapıyı aşındırmayın artık» gibi yakışsız sözler sarf etmesi görevini kötüye kullandığını ortaya koymaktadır. Köy İşleri Bakanı ile Müsteşar Yardımcısının bu tutumları Devletin tarafsızlık ilkesi ile vatandaş ve kuruluşların Anayasal haklarını zedelemiştir.

Kooperatif düşmanlığı :

Gerek Köy İşleri Bakanının ve gerekse Müsteşar Yardımcısının yakışsız sözleri, Cephe Hükümetinin, kooperatifçiliğe karşı olan düşmanca davranışını yansıtmaktadır. Halbuki Anayasamızın 51 nci maddesindeki hüküm şöyle demektedir.

«Devlet, kooperatifçiliğin gelişmesini sağlayacak tedbirleri alır.»

Anayasamızın bu emredici hükmüne rağmen, Köy İşleri Bakanının Bademler Köyü Kooperatifine karşı tutumu açıkca suçtur. Bakan bu hareketi ile

Anayasayı çiğnemiş ve bir köy halkını cezalandırmazğa teşebbüs etmiştir.

Bu itibarla kooperatifçiliğin gelişmesini önlemek ve Bademler Köyü Kooperatifini yıkmak için partizanca girişimlerde bulunan Köy İşleri Bakanı Vefa Poyraz hakkında görevini kötüye kullandığı gerekçesi ile Türk Ceza Kanununun 240 ve Anayasamızın 90 ncı maddelerine göre Meclis Soruşturması açılmasını talep ediyorum.

Saygılarımla.

1 : 10 . 1976

Bahkesir Milletvekili
Sadullah Usuni

PAŞKAN — Okunan önerge hakkında Anayasanın 90, Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 14 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasının gerekli olup olmadığını incelemekle görevli Türkiye Büyük Millet Meclisi Soruşturma Hazırlık Komisyonunun 61 üyeden kurulması hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler. Etmeyenler. Kabul edilmiştir efendim.

Komisyonun çalışma süresinin üye seçimi tarihinden itibaren başlaması hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir efendim.

İlgili Bakanın yazılı görüşünü, üye seçimi tarihinden itibaren 15 gün içerisinde ilgili Komisyona vermesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler. Etmeyenler. Kabul edilmiştir efendim.

20. — *Denizli Milletvekili Hüdaî Oral'ın, yasal yetkilerini aşarak siyasal amaçlarla Ankara Belediye Başkanına işten el çektiği ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 146 ve 240 ncı maddelerine uyduğu iddiasıyla İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk ve demeçleri ile bu karara katıldığını ifade eden Başbakan Süleyman Demirel haklarında Anayasamızın 90 ncü T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/85)*

BAŞKAN — Denizli Milletvekili Hüdaî Oral'ın yasal yetkilerini aşarak siyasal amaçlarla Ankara Belediye Başkanına işten el çektiği ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 146 ve 240 ncı maddelerine uyduğu iddiasıyla İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk ve demeçleri ile bu karara katıldığını iddia eden Başbakan Süleyman Demirel haklarında Anayasamızın 90 ncü ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi vardır, okutuyorum efendim:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk, Ankara Belediye Başkanı Vedat Dalokay hakkında: Ücretlerini alamadıkları için yasal direnişlerini sürdüren Belediye temizlik işçilerini, beyan ve davranışları ile teşvik ve tahrik ettiği, işçilerin eylemlerinin giderilmesi için hiç bir tedbir almadığı, idarî makamlarca alınan idarî tedbirlerle ilgili toplantılara katılmamak suretiyle görevini kötüye kullandığı, nedenlerini ileri sürerek, 4 Şubat 1329 günlü Memurin Muhakemat Yasasının 2 ve 12 nci maddelerine dayanarak soruşturma yapılmasına ve işten el çektilmesine karar verilmiştir.

Başbakan Süleyman Demirel'de demeçleri ile bu karara katıldığını ifade etmiştir. 1 Ekim 1976 günlü demecinde «İçişleri Bakanı kanunların verdiği yetkiye dayanarak Belediye Başkanını görevinden almıştır» demıştır.

Ankara Belediye temizlik işçileri üç aydır ücretlerini ve birikmiş ikramiye ve tazminatlarını alamamaktadırlar. Hükümet, bazı A. P. li belediyelere para yardımında bulunduğu halde C. H. P. nin yönetiminde bulunan Ankara Belediyesine, halka baskı yapmak ve cezalandırmak suretiyle siyasal çıkar sağlayacağını umarak yardım etmemekte ve Belediye Başkanını zor duruma düşürerek, geçmiş siyasal tarihimizde ender görülen ve 1960 ihtilalinin gerekçesinde yer alan partizanca tutum ve davranışlarını sürdürmektedir.

Hükümetin seçim önu bu davranışları Parlamento ve halkın gözünden kaçmamaktadır.

İçişleri Bakanının Belediye Başkanı Vedat Dalokayı görevinden alma kararı Anayasaya, yasalara ve mahkeme kararlarına aykırıdır.

Görevinden alma için gösterilen gerekçelerin hukuk geçerliliği yoktur.

Esasen İçişleri Bakanınının 1961 Anayasasının genel hükümleri ve gerekçesine ve 116 ve 114 ncü maddelerine göre belediye başkanlarını işten el çektilmeye ve görevinden almaya yetkisi yoktur. Memurin Muhakemat Kanununun 2 ve 12 nci maddeleri 1961 Anayasasının adı geçen maddeleri karşısında uygulama gücünü yitirmiştir. Anayasa aykırı bir yasa hükmünü İçişleri Bakanı uygulayamaz. Kaldiki Memurin Muhakemat Yasasının 2 ve 12 nci maddeleri Anayasa Mahkemesininin 3 . 7 . 1963 gün esas 963/73 karar 963/17 sayılı kararı ile sonucu itibarıyla iptal edilmiştir.

İçişleri Bakanı Anayasa Mahkemesinin bu kararını da bilmemezi gelerek Belediye Başkanı hakkını da işten el çektirme kararı veremez.

İçişleri Bakanının Belediye Başkanını görevinden almak için gösterdiği gerekçelerin hukukî geçerliliği de yoktur. Şöyleki,

Yeni Mahalle 2 nci Asliye Ceza Mahkemesi; Ankara Belediyesinin değişik iş kollarındaki direnişlerin kanunsuz grev niteliğinde kabulünün mümkün bulunmadığına, karar vermiştir. Mahkeme Kararında: «Genel İş Sendikasına bağlı, Belediyenin değişik iş kollarındaki işçiler adına, sendika ile Ankara Belediyesi arasında, yapılan 1976-1978 senesine ait Toplu iş sözleşmesinin 35 nci maddesine göre, ücretleriyle, bu toplu sözleşmeden doğan diğer sosyal hakların, toplu sözleşmenin adı geçen 35 nci maddesinde tanınan sıra içinde, iş veren Belediye tarafından ödenmemesi nedenine dayandığı ve işçilerin bu direnişinin toplu sözleşmeden doğan bir hak olduğu, ücretlerin ödenmeme nedeninin Ankara Valiliğine yazılan 17 . 9 . 1976 gün ve 2257-1208 sayılı yazı ile anlaşıldığı kabul edilmiştir.

Böylece, Temizlik işçilerinin direnişlerinin yasal olduğu yolundaki Belediye Başkanı Vedat Dalokayın beyanı mahkeme kararı ile doğrulanmıştır. İçişleri Bakanı, bu beyanı, işçileri teşvik ve tahriki anlamında kabul edemez. Çünkü Bakan mahkeme kararı ile bağlıdır. Keyfî ve takdiri gerekçe olmaz. Gerekçeler hukuka uygun yasal olduğu zaman hüküm ifade ederler.

İşçilerin ücretlerini alamamasına gelince: İşçilerin ücretlerini almalarını engelleyen Belediye Başkanı değil Hükümettir. Belediye Başkanı, Hükümete işçilerin durumunu resmen yansıtmış ve isteklerini bildirmiş olmasına rağmen, Hükümet Belediye Başkanının C. H. P. li olmasını göz önüne alarak Ankara halkını cezalandırma yoluna gitmiş bu isteği yanıtlamamıştır.

Hükümet bu tutumu ile C. H. P. ye oy veren halktan intikam almakta ve partizanlığın korkunç örneğini vererek Demokratik rejimi tahribe yönelmektedir.

İçişleri Bakanının, Belediye Başkanı Vedat Dalokay'ı, işten el çektirme nedeni olarak gösterdiği, idarî makamların, idarî tedbirlerle ilgili toplantılara katılmama suretiyle, görevini kötüye kullandığı savınında geçersizliği anlaşılmıştır.

Belediye Başkanının Umumi Hıfssıhha toplantısına, Belediye Başkanlığını temsilen dört yetkili kişiyi

gönderdiği ancak Ankara Valisi tarafından toplantıya sokulmadığı saptanmıştır. Bu savda böylece aslında kalmıştır.

Hemen belirtelimki, İçişleri Bakanı Belediye Başkanını işten el çektiremez, görevine son veremez ve azli cihetine gidemez. Belediye Başkanının idarî işlemlerinden dolayı görevine son verme yetkisi Danıştaya aittir.

İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk'ün Belediye Başkanı Vedat Dalokayı görevinden almak için gösterdiği 4 Şubat 1329 günlü Memurin Muhakemat Kanununun 2 ve 12 nci maddeleri 1961 Anayasasının 116 ncı maddesi ile yürürlükten kalkmış uygulama olanağını yitirmiştir.

Anayasanın 116 ncı maddesi «.. Belediyelerin, Karar organları Halk tarafından seçilen Kamu tüzel kişileri» olduğunu belirttikten sonra «Mahalli idarelerin seçilmiş organlarının Organlık sıfatını kazanma ve kaybetmeleri konusundaki denetim ancak yargı organı ile olur» hükmünü getirerek idarenin belediye organları üzerindeki idarî vesayetini kaldırmıştır.

Anayasanın adı geçen 116 ncı maddesinin Temsilciler Meclisindeki görüşmelerinde maddenin yorumunu yapan Komisyon sözcüsü Mahalli idareler, belediyelerden söz ederek aynen «Merkez organlarının tamamıyla siyasi maksatla bir takım şahısların (Belediye Başkanı gibi) işlerine son vermelerini, önlemeye matuf olarak maddenin düzenlendiğini söylemiştir.

Komisyon sözcüsü «Biz seçilmiş olan bir adamın keyfî olarak iş başından uzaklaştırılmasına mani olan bir hüküm getirdik» demek suretiyle idarî vesayetini kaldırdığını belirtmiştir.

Nitekim, 1580 sayılı belediye yasasının bu konularla ilgili 53 ncü maddesi 307 sayılı yasa ile bu nedenle değiştirilmiş ve İçişleri Bakanının bildirisine Danıştayca organların feshinin söz konusu olabileceği hükmü getirilmiştir.

Belediye Başkanları Halk tarafından seçilmiş bir organ oldukları için, görevlerine ancak Danıştayca son verilebilir.

1961 Anayasası İçişleri Bakanlığını idarî vesayet makamı olmatkan çıkarmıştır. Halkın seçtiği belediye Başkanlarının siyasal ve keyfî kararlarla bakanlık işlerine son verilmesini önlemiş ve 116 ncı maddede belediye başkanlarına hukukî güvence tanımıştır. İçişleri Bakanı bunu ihlal etmiştir.

1961 Anayasası, Mahalli İdarelerin seçilmiş organlarının, organlık sıfatını kazanma ve kaybetmeleri konusunda tek yetkili merci olarak Danıştay'ı tanımıştır. İçişleri Bakanının, ve Başbakanın, Belediye Başkanını görevden alabileceğine ve bu karara karşı ancak yargı denetimine gidilebileceğine dair görüşleri, belediye başkanlarının görevine sadece Danıştayın son verebileceğine dair Anayasanın 116 ve 114 ncü maddelerine aykırıdır.

Belediye Başkanını İçişleri Bakanı değil sadece Danıştay görevden alabilir. Tek yetkili organ Danıştaydır. Belediye Başkanları İçişleri Bakanının idari vesayeti altında değillerdir. İçişleri Bakanları belediye hizmetleri ile ilgili işlemleri için halk tarafından seçilmiş belediye başkanlarını siyasal amaçlarla keyfi olarak işten el çektiremezler.

Ankara Belediye Başkanı Vedat Dalokay, hem belediye Meclisi Başkanı hemde belediyenin yürütme organı sıfatıyla yetkilerini kötüye kullanmış değildir. İçişleri Bakanı ve Başbakanın işten el çektirme kararlarının yasal dayanağı yoktur. Tamamiyle siyasaldır.

Belediye Başkanları kendilerini seçen halkın ve yargının denetimi altındadırlar. Bu Hukuk Devletinin hukukun üstünlüğü kuralının sonucudur.

1961 Anayasası, İçişleri Bakanının, Belediye Başkanları üzerinde belediye hizmetleri ile ilgili işlem ve eylemlerinden dolayı karar yetkisini kaldırmıştır.

Yetki Danıştaya bırakılmıştır. İçişleri Bakanı ancak Danıştaya öğrendiği bir durumu bildirmekle yetinecektir.

Nitekim Anayasa Mahkemesi 3 . 7 . 1973 gün ve 177 sayılı Kararı ile halk tarafından seçilmiş belediye organlarının, Anayasanın 116 ncı maddesi gereğince vali ve bakanların kararı ile iş başından uzaklaştıramayacaklarını açıkça belirtmiştir.

İçişleri Bakanının Ankara Belediye Başkanı Vedat Dalokay'ı görevinden alma kararına gerekçe olarak gösterdiği Memurin Muhakemat Kanununun 2 ve 12 nci maddeleri Anayasanın 116 ncı maddesine aykırıdır.

1580 sayılı Belediye yasasının Bakanlar Kuruluna Belediye Meclislerini feshetme yetkisi veren 53 ncü maddesinin 6 ncı bendi Anayasa Mahkemesince bu nedenlerle iptal edilmiş ve 19 . 7 . 1963 gün ve 307 sayılı yasa ile yeniden düzenlenen 53 ncü maddesinin son bendi, belediye başkanlarının Danıştay kararı ile görevlerine son verilebileceği hükmü getirmiştir.

İçişleri Bakanı adı geçen yasa ve Anayasa hükümleri karşısında sözünü ettiği gerekçelerle belediye Başkanı Vedat Dalokay'ı görevinden alamaz.

Ankara Belediye Başkanı suç işlememiştir. Mahkeme kararlarını uygulamıştır. Suçu işleyen ve işçiyi direnişe götüren Ankara Belediyesinin işçilere vermesi gereken akçalı kaynağı kasten (Belediyeyi halk önünde küçük düşürmek için) vermeyen Hükümet üyeleridir.

Ankara halkının işçilerin ücretinin verilmesini engellemek suretiyle sağlığı ile oynayan Hükümettir. İşçilerin aylarca ücretlerinin ödenmesini önleyerek ve hazineden belediyeye yardım etmeyerek aç bırakan da Hükümettir daha önceki yıllarda A. P. Ankara Belediye Başkanına A. P. iktidarınca bütçeden ve hazineden yardım edildiği resmî belgelerle sabittir.

Ankara Belediye Başkanı Vedat Dalokay'a isnat edilen idari tasarruf ve eylem, işçileri dirence teşvik etmek ve Valinin toplantısına bizzat katılmaktır. Bu savların yersiz olduğu mahkeme ilamları ve kanıtlarla anlaşılmıştır.

İçişleri Bakanı yasal yetkilerini aşmış ve siyasal amaçlarla halkın seçtiği Ankara Belediye Başkanını işten el çektirerek görevini kötüye kullanmıştır. İçişleri Bakanı işten el çektirme kararı ile sadece yasaları değil, Anayasayı ihlal etmek suretiyle de suç işlemiştir.

Başbakan Süleyman Demirel'de, İçişleri Bakanının bu suçlarına beyanları ile katılmıştır.

İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk'ün, siyasal çıkar sağlamak, Ankara halkını Cumhuriyet Halk Partisine oy verdiği için cezalandırmak, halka baskı yaparak halkın serbest irade beyanında bulunmasını ve egemenlik hakkını kullanmasını önlemek için görevini kötüye kullandığı ve Anayasayı ihlal ettiği anlaşıldığından, Türk Ceza Kanununun 240 ve 146 ncı maddeleri gereğince,

İçişleri Bakanının eylem ve işlemlerine aynen katıldığını beyan eden Süleyman Demirel'in de, Türk Ceza Kanununun 64, 240, 146 ncı maddeleri gereğince cezalandırılmaları için haklarında Anayasanın 88 ve 147 ncı maddeleri ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12, 14, 15, 16 ncı maddeleri gereğince Yüce Divan sıfatı ile Anayasa Mahkemesince Yargılanmaları için Meclis Soruşturması açılmasını arz ve talep ederim. 4 . 10 . 1976

Denizli Milletvekili

Hüdaî Oral

BAŞKAN — Okunan önerge hakkında Anayasanın 90, Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 14 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasının gerekli olup olmadığını incelemekle görevli Türkiye Büyük Millet Meclisi Soruşturma Hazırlık Komisyonunun 16 üyeden kurulması hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

Komisyonun çalışma süresinin üye seçimi tarihinden itibaren başlaması hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

Başbakanın ve ilgili bakanın yazılı görüşlerini üye seçimi tarihinden itibaren 15 gün içerisinde ilgili Komisyona vermeleri hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

21. — İzmir Milletvekili Süleyman Genç ve 12 arkadaşının, işçilerin sendikal haklarını çiğnedikleri ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 201, 210, 212, 228, 230, 240 nci, 275 sayılı Kanununun 6, 40, 41, 42, 46 nci, 274 sayılı Kanununun 19, 31 nci ve 1475 sayılı Kanununun 98 nci maddelerine uyduğu iddiasıyla Başbakan Süleyman Demirel ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Selâhattin Kılıç haklarında Anayasanın 90 nci, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/86)

BAŞKAN — İzmir Milletvekili Süleyman Genç ve 12 arkadaşının, işçilerin sendikal haklarını çiğnedikleri ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 201, 210, 212, 228, 230, 240 nci, 275 sayılı Kanununun 6, 40, 41, 42, 46 nci, 274 sayılı Kanununun 19, 31 nci ve 1475 sayılı Kanununun 98 nci maddelerine uyduğu iddiasıyla Başbakan Süleyman Demirel ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Selâhattin Kılıç haklarında Anayasanın 90 nci, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesini okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İş yasaları, iş verenlere, işçileri neden göstermek sizin ya da hakkı olmayan nedenlere dayalı olarak işten çıkartma hakkı vermesi eskimiş, toplumla çelişki içine girmiş ekonomik bir anlayışa dayanmaktadır.

Kaldı ki bugünkü yasalarımıza göre: Toplu olarak işten işçi çıkarmanın hiç bir hukuksal dayanağı yoktur. Yürürlükteki 1475 sayılı Yasanın direnen işçilere karşı uygulanan 17 nci maddesinin II nci bendinin uygulanması kesinlikle olanaksızdır.

1475 sayılı Yasanın II nci bendinin (f) ve «g» fıkralarının uygulanamayacağı açıktır. İşveren kadem ve ihbar tazminatı ödemeksizin iş bağıtını çözdüğü işçilere karşı aynı maddenin «h» fıkrasını uyguladığını bir sav olarak öne sürmesi de olanaksızdır. Söz konusu maddenin «h» fıkrası işçinin bireysel eylemi ile bağlıdır.

Yasanın açık kuralları ortada iken, Demirel Hükümetinin son uygulamaları bir siyasal tercihin açığa çıkmasıdır. Çağ dışı olan bu siyasal anlayışın eskimiş metodlarıdır.

Bu siyasal anlayışın sonucu : Demirel İktidarı, başlangıçtan beri ülkemizdeki cepheleştirmeyi derinleştirmek, siyasal gerilimi yoğunlaştırmak mezhep ayrıcalığını kışkırtmak, söven duyguları eyleme geçirmek, her türlü iç ve dış provakasyonları kullanmak ve eyleme aktarmak girişimleri içinde olmuştur. Olmaya da devam etmektedir.

Demirel Hükümeti, işçilerin, öğrencilerin içine; bu yüzden kışkırtıcı ajan yerleştirilmesine göz yummuştur. Aynı zamanda bu kışkırtıcı ajanların sürdürdükleri teröre, çıkarttıkları kargaşalıklara, işledikleri cinayetlere, devam ettirdikleri iç savaşa göz yummuştur, göz yummaktadır.

Geçen Yaz Karadeniz Bakır İşletmeleri bu nedenle faşistleştirilmiştir. Bu faşistleştirme eylemi boyunca işletme günlerce kapalı kalmış Hazine 300 milyar TL civarında zarara sokulmuştur. 276 işçi bu nedenlerle kanunsuz işten çıkartılmıştır.

Tariş'te işlenen cinayetler, sürdürülen uygulama işten çıkartılan 500'e yakın işçi işletmede besleme sokak kabadayıları ve esrarkeş (TİM) leri Tariş'i işletmez hale sokmuştur. Milyarlara varan zarara uğratılmasına neden olmuştur. Sorumlular, bütün sorumlusuzluklarını üstlerinde taşıyarak, işletmeleri bir komando üssü olarak kullanmak arzusu içinde olmuşturlardır.

Seydişehir'de İskenderun Demir Çelik'te, Tofaş'da, işlenen cinayetler, sürdürülen baskılar, uygulanan terör, işten çıkarmalar, devam etmektedir. İşçilerin çalışma güvenliği faşizmi ve faşist ilkeleri kabullenmedikçe tanınmamaktadır.

Amaç Türkiye'yi bugüne getirmektir, kargaşa bataklığına itmektir. Demirel Hükümeti işçilerimize bir sınıf sövenizmi içinde hınc duymaktadır. Türkiye işçi sınıfının eylemlerini işçi sınıfının demokratik haklarını sendikalaşma özgürlüğünü, demokrasi ve bağımsızlık mücadelesini hedef almaktadır.

Başbakanın İstanbul'da işverenlere yapmış olduğu toplantının gündem maddesi budur. Ortak hedef ve amaçları bu noktada düğümlenmiştir. Kararlaştırılan eylem planı günümüzde uygulamaya konulmuştur.

Çoğulcu toplumlarda ve demokrasinin işlediği ülkelerde işçilerin kendi çıkarlarıyla ve toplumun genel çıkarları ile çelişen ve çatışan işlemlere ve uygulamalara karşı demokratik hukuk devleti kuralları içinde tepkilerini açığa vurma doğaldır. Baskı unsuru olarak ve toplumun sorumluluğunu paylaşan örgütlü güçler olarak görev yapmaları doğaldır. 16 Eylül 1976 günü uygulanan genel yas eylemi bu doğrultuda değerlendirilebilirdi, değerlendirilmeliydi. Geçen yıl İzmir'de başka bir konfederasyonca uygulanan eylem böyle değerlendirilmiştir. Pek çok demokratik ülkede bu tür eylemler böyle değerlendirilmektedir. Demirel Hükümetinin amacı; toplumu hukuk kuralları içinde yönetmek değildir. Aksine işçilerin siyasal ve yasal tepkilerini kanun dışı ilân etmek, işverenleri de kendi doğrultusunda davranmaya zorlamak, bu kanunsuz çağrıya uymayanlar hakkında işlem yapmaya kalkmaktır. Böylece Demirel suç işlemektedir.

Demirel Hükümeti yasa tanımaz «Kanun benim» tavrı işverenlere çıkarıcı ve işgüzar kamu görevlilerine güç verdi. Onları eyleme geçirdi. Birer muhbir vatandaş gibi Cumhuriyet Savcılarına başvurmaya itti. Bu muhbir vatandaşların Cumhuriyet Savcılarına ihbar ettiği 20 bin 183 işçinin ifadesi alındı, haklarında takipsizlik kararı verildi. 205 sendika yöneticisi ve işçi temsilcisi için dava açıldı. Bağışsız mahkemelerde yargılanmaları devam etmektedir. Yargılanma sonuçlanmadığı halde kamu işverenlerinde 1 678, özel sektörde 1 327 kişi bugüne dek toplam 3 005 işçiyi işten çıkarttıklarını açıklamışlardır.

Aliğa Rafinerisi'nde İzmir ve Ankara İpragaz dolum tesislerinde kanunsuz lokavt sonucunda üretim durdurulmuştu. Tesisler kapatılmıştı. Her üç iş yerinde de tüm işçiler kanunsuz bir şekilde işten men edilmişlerdi. İş yerlerine de sokulmamaktadırlar. İşçilerin iş verenlerce işlerine son verildiği açıklanmıştır.

TPAO yöneticileri İpraş'ta üretimin önemli kısmını durdurmuşlardır. Dörtte birlik bir kapasite ile bazı üniteleri çalıştırmaktadırlar. İşveren kanunsuz bir biçimde iş yerinde işi yavaşlatmıştır. Yasa dışı olarak 250 den fazla işçiyi işten çıkarmıştır.

Genel yas eylemine Aliğa Rafinerisi işçileri de katılmışlardır. Rafinerinin ana üniteleri teknik bir arızanın meydana gelmemesi için, sirkülasyona alınmıştır. Sistemdeki kahn mahsulün donmaması için kuvvet santralı «buhar üretme» ünitesi çalıştırılmıştır. 18 Eylül 1976 günü 08.00'de Hükümet, İşçileri Bakanı, İzmir Valisi büyük bir sorumsuzluk ile ünitelerdeki hatları boşaltmadan rafineriyi devreden çıkartmışlardır. Görev başında bulunan teknik kadroyu ve işçileri kuvvet zoruyla, polis marifetiyle rafineriden atmışlardır.

Rafineri işçileri işverene başvurarak, rafinerinin çalışması gerektiğini anlatmışlardır. Rafinerinin uzun süre durdurulmasının arızalar doğuracağını söylemişlerdir. Rafinerinin uzun süre devreden çıkartılması, rafinerinin sonradan uzun bir çalışma sonucu ancak, devreye sokulabileceğini, bu yüzden milyarlarca varan zararların doğacağını anlatmak istemişlerdir. Ne yazık ki işçiler işverene bu girişimlerini dinletememişlerdir. (Tutanak 1 ek 2 : Rafineri Bölge Müdürü ve Başoperatörleri tutanağı)

TPAO işvereni sorumluluğu üzerine alarak görevi başında bulunan teknik kadroyu polis zoruyla rafineriden dışarı çıkartmıştır. Rafineriye vardiya teslimi almaya gelen işçilere de güvenlik kuvvetleri yoluyla engel olunmuş işe alınmamışlardır. (Tutanak 2 ek 2 vardiya defteri fotokopisi)

TPAO işvereni, rafineride çalışan işçilerin servislerini yapan otobüs müteahhidine gerekli talimatı vererek seferden alkoymuştur. İşçilerin rafineriye gelebilmeleri bu yolla da engellenmiştir. (Tutanak 3 ek 3 servis otobüs zaptı)

TPAO işvereni, güvenlik kuvvetlerine talimat vererek kendi olanaklarıyla çalışmak üzere rafineriye giden işçileri yollarda durdurup işyerine gelmelerini engellemiştir. Rafineri bölgesi güvenlik kuvvetlerinin kontrolü altına alınarak, işçiler rafineriye sokulmamışlardır. (Tutanak 3 ek 4 işçilerin tutanağı ve fotoğraf)

TPAO işverenine rafineri işçileri, bağlı buldukları sendikaların hukuk müşaviri kanalı ile başvurmuşlardır. Rafinerinin devreden çıkması halinde doğacak teknik arızaları yaratacak maddi zararları anlatmak istemişlerdir. Çalışmak istediklerini tekrar etmişlerdir. İşçiler bundan da olumlu bir sonuç alamamışlardır. (Tutanak 5 ek 5 hukuk müşavirinin tutanağı)

TPAO Genel Müdürü Yönetim Kurulu Başkanı rafineriyi 3 gün tatil ettiklerini kamuoyuna açıklamışlardır. Başbakan, İşçileri ve Enerji ve Tabii Kay-

naklar Bakanı, TPAO Genel Müdürü İdare Meclis Başkanı akulla, mantıkla bağdaşmaz kararlarıyla, rafinerinin işletilmez duruma sokulmasına neden olmuşlardır. Milyarlara malolacak yeni teknik sorunların doğmasına bile bile olanak tanımışlardır. Bunun üzerine rafineri Bölge Müdürü Müfit Nayır, Bölge Müdür Muavini Güngör Karagöz, Rafineri Müdürü Sevgi Üstel, Başmühendis Özel Öziş, Özkan Mentеш Rafineri Bölge Şefleri Yiğit Büyükeröglü, Erol Sendir, Atilla Tuncer, Hasan Dalkılıç, Tevfik Alok başta olmak üzere toplam 47 teknik yönetici görevlerinden istifa etmişlerdir.

İstifa eden teknik kadro doğacak sorunların, sorumluluğu taşımayacaklarını işçilerin görevlerine son verilmesini yasa dışı olduğunu, rafinerinin tüm kadrosu olmaksızın devreye sokulamayacağını ve de çalışılmayacağını açıklamışlardır. Bunun yanında kanunsuz ve usulsüz rafineriye alınan bazı kişilerin rafineriden boşaltılması gerektiğini ileri sürmüşlerdir.

Teknik kadroların uyarılarına uymayan TPAO yöneticileri, vasıfsız işçileri rafineride çalıştırmaktadırlar.

Bu yüzden iş kazaları yapılmaktadır. 4 Eylül 1976 günü İpraş Rafinerisinde işin gereği olan teknik bilgiyle donatılmış işçi İhsan Haktanır bacadan düşmüş koma halinde hastaneye yatırılmıştır. Halen komada bulunmaktadır.

Eğer bu vasıfsız işçiler, rafinerilerde sırf görüntüyü kurtarmak için çalıştırılacak olursa, rafinerilerde patlama ve yangın olayları doğacaktır. Rafinerilerin geleceği bu yüzden ciddi tehlike altındadır.

Aynı teknik kadro; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Selâhattin Kılıç'ı inceleme yaptığı Aliğa Rafinerisinde uyarı, alınması gereken önlemleri şöyle sıralamışlardır :

1. — Rafinerinin tüm teknik ve işçi kadrosu eksiksiz bir şekilde göreve çağırılmalıdır.

2. — Rafineri hukuk dışı alınan tabancalı, bıçaklı pek çoğu yasa dışı MHP ve AP yanlı sokak kabadaylarından boşaltılmalıdır. (Fotograf 2 ek 6 komandolarla ilgili resim)

3. — Rafineri bekletilmeksizin devreye sokulmalıdır.

Rafineri teknik kadrosunun bu uyarısı da sonuçsuz kalmıştır. Çünkü, Başbakan bir süre önce ziyaret ettiği rafineride, işçilerden hiç ilgi görmemiştir. Rafinerinin hangi ünitesine gitmişse, işçiler Başbakan Süleyman Demirel'e sırtlarını çevirmişlerdir. Gerçekten, Demirel'in amacı rafineriyi işletmek değildir. Rafineri

işçilerinden huncun almaktır. Demirel, bunun için direnmekte, Aliğa Rafinerisinde yasa dışı lokavt sürüp gitmektedir. Bunun kanıtı genel yas eylemi sırasında rafineri işçisi olmayan, işten ayrılan, ölen, istirahatli olan, yurt dışında bulunan işçilere de çıkış verilmesidir. (Belge 1, ek 7, belge 2, ek 8)

18 Eylül günü rafineri boşaltıldı. Devreden çıkarılan rafineride üretim durduruldu. İşine son verilen işçilerin yerine yeni işçiler alındığını açıklayan yöneticiler rafinerinin iki gün içinde aniden üretime başlayacağını kamuoyuna duyurdular. Rafineri 16 gündür üretime kapalıdır. Ve kısa zamanda devreye girme olanağı yoktur.

Bunun yanında TPAO yöneticilerin, bu sorumsuzluğu ve vurdumduymazlığı devam ederse yağ rafinerisi kesinkes üretime açılmaz duruma gelecektir. Bu yüzden ülkenin tek madeni yağ üretim merkezi kapanmış olacaktır.

İpraş Rafinerisinde de aynı işlemler sürüp gitmektedir. (Belge 1, ek 9, güvenlik kuvvetleri ile işçilerin tuttuğu tutanak)

Demirel Hükümeti, İşçileri, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanları TPAO Genel Müdürü ve Yönetim Kurulu Başkanı :

1. — Kamuoyuna yalan ve yanlış bilgi vermişlerdir. Kamuoyunu yanıltmışlardır.

2. — Yasa dışı, polis gücü ile işçilerin çalışma özgürlüğünü kısıtlamış, engellemişlerdir.

3. — Aliğa'da, İpragaz dolun tesislerinde, İpraş'ta kanunsuz lokavt yapmışlardır. Bu tutumlarında direnmektedirler.

4. — Yasa dışı, hukuk dışı Aliğa, İpraş, İpragaz işçilerinin, işlerine son vermişlerdir. Başbakanın ve Hükümetin kanun dışı zoriamalarına hayır diyen rafineri teknik kadrosu istifa etmiştir. Bunun üzerine, TPAO yöneticileri Rafineri Bölge Müdürü Muavini Güngör Karagöz'ü, ünite şefleri Taner Çertekoğlu, Yiğit Büyükeröglü, Erol Sendir, Berten Özgül, Atilla Tümer, Hasan Dalkılıç'ı henüz projesi olmayan Anadolu Rafinerisine sürdüler. Rafineri İşletme Müdürü Sergi Üstel'i, Başmühendis Özer Öziş ve Özkan Mentеш ile Ünite Şefi Tevfik Alok'u TPAO'dan kanunsuz bir şekilde uzaklaştırdılar.

5. — Yasa dışı, kanun dışı, kanun kaçağı ve suçlu oldukları iddia edilen kişiler Aliğa'da işe alınmıştır. Teknik kadroların uyarıları fayda vermemiştir.

6. — Demirel Hükümetinin kanunsuz direnişi sonucu, Hazine bugüne dek 300 milyar TL. zarara sokulmuştur. (Başbakan Demirel'in açıklaması)

7. — Demirel ve Hükümeti yasa dışı işine son verdiği Aliğa, İpraş, İpragaz işçilerini derhal göreve çağırsalar, işçiler tüm maharetlerini aralıksız kullanırsalar bile, işyerlerinde 20 günden önce işletmelerin devreye girmesi olanaksızdır. Bu işlemlerin tamamlanuncaya kadar kamunun zararı bir milyarı bulacaktır. Belki de aşacaktır. Bunun baş sorumlusu rafinerilerde kanunsuz lokavt yapan ve yaptırın Başbakan Demirel'dir.

8. — Aliğa ve İpraş rafinerilerinin çalışmaması sonucu Türkiye'nin döviz kaybı yaklaşık 150 milyon doları bulmaktadır. Kanunsuz lokavt devam ederse, bu miktar çok daha büyük bir yekuna ulaşacaktır.

9. — Aliğa Rafinerisi, işçi ve teknik kadrosu görev başına çağırılarak rafineriye derhal müdahale edilmezse en geç 10 gün sonra rafineride karıncalaşma başlayacaktır. Bu takdirde Aliğa Rafinerisinin üçte birinin değişmesi gerekecektir. Teknik kadroların verdikleri bilgiye göre, rafineri karıncalaşıp, işletilmez hale gelirse bu kısımların yenilenmesi 3,5 milyar aşacaktır. Bu yüzden rafineri en az bir yıl kapalı kalacaktır. İşçilerin oç alma niteliğindeki inadın doğuracağı döviz kaybı 600 milyon doları aşacaktır.

10. — TPAO yöneticilerinin rafineri kapatılması sonucu ülke ciddi petrol sıkıntısı ile karşı karşıya bırakılmıştır. TPAO yöneticileri rafineriyi teknik bilgisi olmayan sondaj ve ziraat mühendisleri ile yönetmektedirler. Bu bilgisiz teknisyenler, sorumluluklarını bilmedikleri, işledikleri yanlışların farkında olmadıkları için hükümetin sürekli yanlışlıklar yaptırarak kendilerinin kullanılmasını engelleyememektedirler. Ekonomimizin hayat damarı olan akaryakıt ve enerji merkezlerini işletilmez hale gelmesi engellenememektedir. Ülke ekonomisi tam bir darboğaza sokularak sıkıştırılmaktadır.

11. — TPAO işvereni işçileri bölmek, birbirlerine düşürmek için çeşitli bahaneler uydurmaktadır. Genel yas eyleminde çalışma dışı olan 40'a yakın işçi yerine 250 rafineri işçisini göreve çağırmıştır. TPAO yöneticileri bu çağırıda da suç işlemişlerdir. İşçilerin işbaşı yapabilmeleri için DİSK'e bağlı Petkim - İş Sendikası'ndan istifa etme koşulunu ileri sürmektedirler. Görüldüğü gibi TPAO yöneticileri DİSK'i, Petkim - İş Sendikasını işçileri cezalandırmaya önermişlerdir.

Bu işlemler İpraş'ta da aynı şekilde sürdürülmektedir. Normal demokratik hukuk devletinin var olduğu ve işlediği toplumlarda yöneticiler bu tür işlemlerden kaçınırlar. Çoğulcu demokrasiye inanmış batılı

iktidarlar bu tür girişimleri göze alamazlar. Baskıya, zora, teröre başvuramazlar, yasa dışı işlemlere dayanarak, iktidarlarını sürdüremezler. Bu girişimleri amaçlayamazlar. Örgütlenmeye yasak koyamazlar. Kural içinde onlara zorluk çıkartmazlar. Çıkartamazlar.

İşçiler hayatın içinde olanlardır. Hayatı yaşamır hale getiren ve sürekli değiştirenlerdir. Hayatın içinde olan insanlar : İşçilerin sokağa atılmasına kayıtsız kalamazlar. Çocuklarını bakımsızlığa, ailelerinin yokluğuna, kendilerinin işsizliğe mahkûm edilmelerine göz yumamazlar.

Demirel Hükümeti işçilerin işverenlerle anlaşmazlıklarını şimdi de polis gücü ile çözmeye yönelmiştir. Profilo Fabrikasında işçiler ve işveren arasındaki anlaşmazlık, anlaşmaya dönüş aşamasında, güvenlik kuvvetlerinin olaya müdahalesi ile kanlı bir düzeye ulaştırılmıştır. Yakup Keser adındaki bir işçi kurşunlanarak öldürülmüştür. Yüzlercesi yaralanmıştır. Tüm işçiler zorla adliye sevk edilmiştir. Yakup Keser'in katilleri güvenlik kuvvetlerine kanunsuz emir verendir. İşçilerle, polisi çatıştırarak işçilerin kurşunlanmasına neden olmuşlardır.

Demirel Hükümeti, kanunsuz lokavt sonucu rafineriyi kapatmış ve üretimi durdurmuştur. Rafineride çalışan işçilerin işlerine son verdiğini tekrar iş emahatlarının söz konusu olamayacağını kamuoyuna açıklamıştır.

Buna karşın, rafineride işlerine son verildiği ilân edilen işçilerin gece yarısı evleri basılmıştır. Polis zoru ile rafineriye getirilmek istenmiştir. Aynı işlemler İpraş Rafinerisinde de olmuş, 120 işçi polis zoru ile rafineriye getirilerek çalışmaya zorlanmıştır.

Demirel yönetiminin bu uygulaması özlemini duyduğu sosyal sistemi açığa vurmaktadır. Sıkıyönetimsiz sıkıyönetim, yargısız infaz, suç olmadan ceza ve kanun benim kanunsuzluğunun toplumumuza egemen olma istemidir. Toplumumuza belli kafa ve ideolojilerin doğrultusunda yeni bir düzenleme ve alışkanlık kabul ettirme zorlamasıdır.

Demirel Hükümeti İşçileri Bakanı sorumsuzluklarını aşarak hukuk tanımazlığını sürdürerek yüz bin öğretmenin örgütü TÖB - DER'i kapatmıştır. İşçileri Bakanı savcılara çağırıda bulunarak TÖB - DER yöneticilerini kamu adına şikâyet etmiştir. Binlerce öğretmen dava açılmasını istemiştir.

Demirel Hükümeti, onun İşçileri Bakanı hukukun üstünlüğüne inanmamakta, yasa tanımamaktadır. İşçileri Bakanı kanunsuz buyruklarını yerine getirmeye diye işçi sınıfından ve emekçi halkımızdan yana

başarılı başkent Belediye Başkanı Dalokay'ı görevden almıştır.

Tüm bu olayların düşündürü, uygulayıcısı, tertipcisi, sorumlusu Başbakan Süleyman Demirel'dir.

Başbakan Süleyman Demirel; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Selâhattin Kılıç;

Anayasamızın : 6, 40, 41, 42, 46 ncı maddeleri,

275 sayılı Yasanın : 54 ncü maddesi,

274 sayılı Yasanın : 19, 31/3 ncü maddeleri,

1475 sayılı Yasanın : 98/7 nci maddesi,

Türk Ceza Kanununun : 201, 210, 212, 228, 230, 240 ncı maddelerinin tanımladığı suçları işlemiştir.

T. B. M. M. İçtüzüğü'nün 12 nci maddesi gereğince haklarında Meclis Soruşturması açılmasını dileriz.

İzmir	Kocaeli
Süleyman Genç	İbrahim Akdoğan
Hatay	Zonguldak
Mehmet Sönmez	Kemal Anadol
Tekirdağ	İstanbul
Yılmaz Alpaslan	Metin Tüziin
İstanbul	Aydın
Abdullah Baştürk	Şükrü Koç
İzmir	Sinop
Neccar Türkcın	Yalçın Oğuz
İstanbul	Balıkesir
Doğan Öztunç	Necati Cebe

Eskişehir

Murat Kâhyaoglu

BAŞKAN — Okunan önerge hakkında Anayasamızın 90, Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 14 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasının gerekli olup olmadığını incelemekle görevli Türkiye Büyük Millet Meclisi Soruşturma Hazırlık Komisyonunun 16 kişiden kurulması hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonun çalışma süresinin, üye seçimi tarihinden itibaren başlaması hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İlgili Başbakanın ve Bakanın yazılı görüşlerini, üye seçimi tarihinden itibaren 15 gün içerisinde Komisyonla vermeleri hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

22. — Danıştay kararını uygulamadığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Çalışma Bakanı Ahmet Tevfik Paksu hakkında Anayasamızın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik

Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 ve 13 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin Başbakanlık tezkeresi. (9/87)

BAŞKAN — Danıştay kararını uygulamadığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Çalışma Bakanı Ahmet Tevfik Paksu hakkında Anayasamızın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 ve 13 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin Başbakanlık tezkeresini okutuyorum:

T. C.

Başbakanlık

7 . 10 . 1976

Özlük ve Yazı İşleri

Genel Müdürlüğü

Sayı : 304 - 09342

Konu : Meclis Soruşturması.

Millet Meclisi Başkanlığına

Adalet Bakanlığından alınan 13 . 9 . 1976 tarihli ve 1 - 9 - 182/976-38901 sayılı yazıda; «Çalışma Bakanlığınca haklarında uygulanan idarî işlemlerle ilgili olarak, Danıştay tarafından ittihaz olunan yürütmenin durdurulması kararının infaz edilmemesi sebebiyle, Çalışma Bakanı ile birlikte Müsteşar ve Yardımcılarının görevlerini kötüye kullandıklarından bahisle şikâyeti muhtevi Çetin Zeylan, Ünal Ege ve Visalettin Pekiner vekilleri Avukat Yahya Zabunoglu, Munci Özmen Uğur Eriş imzalı, Ankara Cumhuriyet Savcılığına hitaben verilmiş dilekçe ve ekler; göreve taalluk eden fiil dolayısıyla, T. C. Anayasamızın 90, 105 ncı maddeleri ve T. B. M. M. Birleşik Toplantı İçtüzüğü'nün 13 ncü maddesi hükmüne tevfikân, Çalışma Bakanı hakkında tefrik olunan ve soruşturmanın Cumhuriyet Savcılığınca yürütülemeyeceğine, evrakın mercisine tevdiine dair, bu yer Cumhuriyet Savcılığının 31 . 8 . 1976 günlü hz. 1976/18753 sayılı kararını havi evrak adı geçen Cumhuriyet Savcılığının 1 . 9 . 1976 günlü 1976/18753, 3/6288 sayılı yazısı ekinde alınmakla birlikte tekdüm edilmiştir.

Denilmektedir.

Gereğini müsaadelerine arz ederim.

Süleyman Demirel

Başbakan

(İmza)

BAŞKAN — Okunan tezkere hakkında Anayasamızın 90, Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantı İçtüzüğü'nün 14 ncü maddeleri uyarınca bir

Meclis Soruşturması açılmasının gerekli olup olmadığını incelemekle görevli Türkiye Büyük Millet Meclisi Soruşturma Hazırlık Komisyonunun 16 üyeden kurulması hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonun çalışma süresinin, üye seçimi tarihinden itibaren başlaması hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İlgili Bakanın yazılı görüşünü üye seçimi tarihinden itibaren 15 gün içerisinde Komisyona bildirmesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

23. — Danıştay kararını uygulamadığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Devlet Bakanı Mustafa Kemal Erkovan hakkında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 ve 13 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin Başbakanlık tezkeresi. (9/88)

BAŞKAN — Danıştay kararını uygulamadığı ve bu eylemin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Devlet Bakanı Mustafa Kemal Erkovan hakkında Anayasanın 90 ncı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 ve 13 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin Başbakanlık tezkeresi vardır, okutuyorum efendim :

T. C.

Başbakanlık

7 . 10 . 1976

Özlük ve Yazı İşleri

Genel Müdürlüğü

Sayı : 304-09409

Konu : Meclis Soruşturması.

Millet Meclisi Başkanlığına

Adalet Bakanlığından alınan 22 . 4 . 1976 tarihli ve 17892 sayılı yazıda; «Devlet Bakanlığı Toprak ve Tarım Reformu Müstaharlığında uzman olarak çalışmakta iken, hakkında uygulanan işlem dolayısıyla Danıştayca itihaz olunan yürütmenin durdurulması kararının infaz edilmemesi sebebiyle, Devlet Bakanı hakkında şikayetçi olan Turan Çırık'ın başvurusu ile ilgili olarak, Anayasanın 90 ncı maddesi muvacehesinde müracaat konusunda Devlet Bakanının görevine taallük eden şikayet ve eklerinin soruşturma ile yetkili merice tevdi edilmesine dair Ankara Cumhuriyet Savcılığından alınan 12 . 4 . 1976 gün

ve 3/1667-5/7304 sayılı yazı ve bu yazı ekinde alınan Turan Çırık imzalı 2 . 4 . 1976 - 5 . 4 . 1976 günlü dilekçeler ve ifadesini havi 5 . 4 . 1976 tarihli tutanak birlikte takdim kılınmıştır.

Adı geçen tarafından aynı konuda verilip, Ankara Cumhuriyet Savcılığının 11 . 3 . 1976 gün ve 3/1667-5/7304 sayılı yazı ekinde alınan 16 . 2 . 1976 günlü dilekçe ve 16 . 2 . 1976 günlü ifade tutanağı 30 . 3 . 1976 gün ve 14412 sayılı yazımız ekinde Devlet Bakanlığına intikal ettirilmiştir» denilmektedir.

Gereğini müsaadelerine arz ederim.

Süleyman Demirel

Başbakan

(İmza)

BAŞKAN — Okunan Başbakanlık tezkeresi hakkında Anayasanın 90, Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 14 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasının gerekli olup olmadığını incelemekle görevli Türkiye Büyük Millet Meclisi Soruşturma Hazırlık Komisyonunun 16 üyeden kurulması hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonun çalışma süresinin, üye seçimi tarihinden itibaren başlaması hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İlgili Bakanın yazılı görüşünü üye seçimi tarihinden itibaren 15 gün içerisinde ilgili Komisyona vermesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

24. — Danıştay kararını uygulamadığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanı Korkut Özal hakkında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 ve 13 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin Başbakanlık tezkeresi. (9/89)

BAŞKAN — Danıştay kararını uygulamadığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanı Korkut Özal hakkında Anayasanın 90 ncı, Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 ve 13 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin Başbakanlık tezkeresi vardır, okutuyorum:

T. C.

Başbakanlık

7 . 10 . 1976

Özlük ve Yazı İşleri

Genel Müdürlüğü

Sayı : 304-1/09685

Konu : Meclis Soruşturması.

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 2 . 2 . 1976 tarihli ve 3578-27755 sayılı yazıları.

Adalet Bakanlığından alınan 9 . 4 . 1976 tarihli ve 15830 sayılı yazıda; «Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanı Korkut Özal hakkında tanzim edilen fezlekeli soruşturma evrakı birlikte sunulmuştur.

Ankara C. Savcılığının 24 . 11 . 1975 gün ve 1975/409 Hz. sayılı yazısı ile evraka ait aynı günlü fezlekede adı geçen hakkında Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 90 nci maddesi uyarınca işlem yapılmasına delâlet buyurulması talep edilmiştir.» denilmektedir.

Gereğini müsaadelerine arz ederim.

Süleyman Demirel

Başbakan

(İmza)

BAŞKAN — Okunan Başbakanlık tezkeresi hakkında Anayasanın 90, Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 14 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasının gerekli olup olmadığını incelemekle görevli Türkiye Büyük Millet Meclisi Soruşturma Hazırlık Komisyonunun 16 üyeden kurulması hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir, efendim.

Komisyonun çalışma süresinin üye seçimi tarihinden itibaren başlaması hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

İlgili Bakanın yazılı görüşünü veya üye seçimi tarihinden itibaren 15 gün içerisinde komisyona vermesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

25. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Danıştay kararını uygulamayarak görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 nci maddesine uyduğu iddiasıyla İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk hakkında Anayasanın 90 nci, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/90)

BAŞKAN — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Danıştay kararını uygulamayarak görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 nci maddesine uyduğu iddiasıyla İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk hakkında Anayasanın 90 nci, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesini okutuyorum:

8 . 10 . 1976

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk, Ankara Belediye Başkanı Vedat Dalokay'ı Anayasaya ve yasalara aykırı olarak işten el çektirmiştir.

Bu haksız ve kanunsuz işten el çektirme üzerine Ankara Belediye Başkanı Vedat Dalokay Danıştaya dava açmış ve aynı zamanda da yürütmenin durdurulmasını istemiştir.

Konuyu inceleyen Danıştay 5 nci Dairesi yürütmenin durdurulmasına karar vermiş ve bu karar üzerine Ankara Belediye Başkanı Vedat Dalokay haklı olarak görevine başlayacağını bildirmiştir.

Bu durum karşısında İçişleri Bakanı Asiltürk: Danıştay 5 nci Dairesinin verdiği kararı eleştirdikten sonra da Danıştayın üzerinde bir makamın başında bulunan kişi gibi: «Böyle açık ve kesin kanun ihlâlinin söz konusu olmadığı Danıştay kararları ile sabit olmuştur. Öyleyse verilmiş olan yürütmenin durdurulması kararı nasıl değerlendirilmelidir? Öyle sanyorum ki bir hukukî hata yapılmıştır.»

«Kararın hukukî dayanağı olmamakla beraber, bir hukuk müessesesi olan Danıştaya gösterilmesi gereken saygı bakımından yine Danıştay nezdinde karara itiraz edilip tashihi karar talep edilecektir. Bu zaman zarfında Belediye Başkanı göreve başlatılmayacaktır.»

Ankara Valisi Durmuş Yalçın ise, Bakanla aynı paralelde olmak üzere, Ankara Belediye Başkanının, göreve başlandığına dair Valiliğe yazdığı yazıyı işleme tabi tutmadan iade etmiştir. Anadolu Ajansına da şu demeci vermiştir:

«Bilindiği gibi yüce mahkemenin kararlarını ilgililer bizzat infaz etmezler. Danıştay kararı yetkili idarece uygulanır. Danıştay kararlarının uygulanmasında ihkakı - hak müessesesi işlemez.»

Ankara Valisinin Dalokay'a gönderdiği mektupların üzerinde de «Eski Belediye Başkanı» işten el çektirilmiş Belediye Başkanı» ibarelerini kullanmıştır.

Böylece İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk Danıştayın «yürütmenin durdurulmasına dair aldığı karara karşı çıkmış ve Ankara Velisine de aynı yolda direktif vererek kararın uygulanmaması için elinden gelen her şeyi yapmıştır.

Ankara Belediye Başkanı Dalokay ise, kendisine tebliğ edilmiş olan ve İçişleri Bakanının da bildiği karara göre makamına fiilen gidip oturarak Danıştay kararının infazını bizzat sağlamıştır. Bu o kadar açıktır ki: Ankara Valisi Danıştay kararına göre gidip makamına oturma olayını hukuk dışı sayarak bunu bizzat ihkaki - hak suçu olduğunu belirtmiştir.

Anayasamızın 132 nci maddesi «.....yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır, bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez.»

Danıştay yasasının 95 nci maddesi ise «idare, T. C. Anayasasının 132 nci maddesi gereğince, Danıştay ilâmlarının icaplarına göre işlem veya eylem tesis etmeye mecburdur.»

Yürütmeyi durdurma kararlarının, niteliği bakımından, Anayasamızın 132 nci maddesinin kapsamına giren mahkeme kararlarından olduğu ve yerine getirilmelerindeki zorunluk yönünden Danıştay yasasının 95 nci maddesinde yazılı «ilâm» ile aralarında hiç bir fark bulunmadığı kuşkusuzdur. Nitekim «bütün mahkemelerin her türlü kararları» ndan söz eden Anayasamızın 135 nci maddesi, 132 nci maddesindeki mahkeme kararları deyiminin anlamını açıklamaktadır.

Böylece, tıpkı, davayı sonuçlandıran ve kesin hüküm teşkil eden iptal kararları gibi, yürütmeyi durdurma kararları da geçiktirilmeden yerine getirilmelidir.

Yasaların yorumu, Anayasamıza göre, yürütmeye değil yargıya bırakılmıştır.

Bu konuda Dava Daireleri Genel Kurulu 4.4.1966 da şu kararı vermiştir: «..... İdare hukuku ilkelerine göre, iptal kararları, iptali istenen tasarrufu ve ona bağlı işlemleri, ittihaz edildiği tarihten itibaren ortadan kaldırarak o tasarrufun ittihazından önceki hukuki durumu ortaya koyar.

Bir iptal davasında verilmiş bulunan yürütmenin durdurulması kararı da aynı niteliktedir. Yani, henüz ortada bir iptal kararı bulunmadığı halde, iptali istenen idarî tasarrufu ve onun sonucu olan işlemleri

durdurur ve bu tasarruf ve işlemlerin ittihaz ve icrasından önceki, hukuki durumun yürürlüğünü sağlar.

Yürütmenin durdurulması kararlarının bu niteliği dolayısıyla artık, tasarruf uygulanmıştır, durdurma yapılamaz, def'i, hukuka dayanan itibara değer bir def'i olamaz. Bir idarî tasarrufun iptali ve yürütmenin durdurulması talebi, daima idarî tasarrufun ittihaz ve tebliğinden sonra yapılacağı ve idarî yargı yerinde de daha geç karar verileceği cihetle, böyle bir def'in kabulü, yürütmenin durdurulması kararlarını daima kâğıt üzerinde bırakmak sonucunu elde etmeye yarar ki, bu da bir yargı kararının idarece uygulanmaması durumunu yaratır ve böyle bir tutum Anayasa hükümlerine de aykırı düşer. Böylece, yürütmenin durdurulması kararlarının yerine getirilmemesi hukuka, Anayasaya ve yasa hükümlerine ve özellikle Anayasamızın «Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve kişileri bağlayan temel kurallardır» diyen 8 nci maddesindeki ilkeye ve «yürütme görevi kanunlar çerçevesinde, Bakanlar Kurulu tarafından yerine getirilir» diyen 6 ncı maddesi hükmüne göre Anayasayı ihlâl suçu olur.

Oğuzhan Asiltürk Demirel Kabinesinin bir üyesidir. Kabinenin başı Başbakan Demirel İsmail Cem olayı dolayısıyla:

«Ben Danıştay Kararını yerine getiremem getirirsem Anayasayı ihlâl etmiş olurum... tehir edilecek icra yoktur orta yerde. Çünkü icra yapılmış bitmiştir, bunun tehiri mümkün değildir.»

«Anayasada değişiklik yapılması gerekir.... Meclislerin üzerinde Anayasa Mahkemesi, Hükümetin üzerinde Danıştay olmaz.»

Diyen Başbakandır. Hukuk Devletini reddeden, keyfi idare isteyen Başbakandır.

TRT ile ilgili Danıştay kararları dahil pek çok Danıştay kararlarını beraberce uygulamamışlardır. Çünkü: Danıştay kararlarının uygulanmamasında Başbakanla Bakanlar arasında görüş birliği ve beraberliği vardır. Tüm uygulanmayan kararları birlikte ele aldığımızda ortada kesin bir Anayasayı ihlâl suçu vardır.

İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk Danıştay 5 nci Dairesinin Ankara Belediye Başkanı Dalokay hakkında verdiği yürütmenin durdurulması kararının infazına, yerine getirilmesine karşı çıkmak ve bunu sağlamak için gereken bütün girişimlerde bulunmak suretiyle Anayasamızın 132 nci maddesini ihlâl etmiş ve aynı zamanda da görevini kötüye kullanmıştır. Bu

nedenle şimdilik TCK nun 240 ncı maddesiyle cezalandırılmak üzere Yüce Divana sevki için hakkında Anayasanın 90 ncı ve T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 14 ncü maddesi gereğince Meclis Soruşturması açılmasını öneririm.

Saygılarımla.

İstanbul Milletvekili
Reşit Ülker

BAŞKAN — Okunan önerge hakkında, Anayasanın 90, Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 14 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasının gerekli olup olmadığını incelemekle görevli Türkiye Büyük Millet Meclisi Soruşturma Hazırlık Komisyonunun 16 üyeden kurulmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonun çalışma süresinin, üye seçimi tarihinden itibaren başlamasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

İlgili Bakan'ın yazılı görüşünü üye seçimi tarihinden itibaren 15 gün içerisinde Komisyona vermesi husunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

26. — İzmir Milletvekili Neccar Türkcan'ın, bazı sanayi ürünlerinin fahiş fiyatla satışını önlemedikleri ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Ticaret Bakanı Halil Başol ve Sanayi ve Teknoloji Bakanı Abdülkerim Doğru haklarında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 ncı maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/91)

BAŞKAN — İzmir Milletvekili Neccar Türkcan'ın, bazı sanayi ürünlerinin fahiş fiyatla satışını önlemedikleri ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Ticaret Bakanı Halil Başol ve Sanayi ve Teknoloji Bakanı Abdülkerim Doğru haklarında Anayasanın 90 ncı, T.B.M.M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 ncı maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesini okuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

12 . 10 . 1976

Türkiye'de cephe hükümeti iş başına geldiği günden beri geniş halk topluluklarının ihtiyaçlarını büyük ölçüde karaborsa yokuyla temine yönelik ve bazı çevrelere çıkar sağlayıcı bir politika izlemiştir. Bu politikanın sonucu olarak ihtiyaç sahipleri yoksulluğa itilmiş sorumlulukları ve görevleri

alanlarına giren bazı bakanlar bu hususta etkili ve yeterli tedbir almaktan kaçınmışlardır.

Bu bakımdan aşağıda arz edeceğim örnek konularda Ticaret ve Sanayi bakanlarının büyük sorumlulukları vardır. Sanayi üreticileri zaman zaman üretimi yavaşlatmış paravan şirketleri aracılığıyla imal ettikleri eşyaları ihtiyaç sahiplerine % 50 ile % 100 farklı fiyatla satmasını Sanayi Bakanı engelleyememiş piyasada buhranı yaratılan bu malların ithali için gerekli girişimlerde Ticaret Bakanlığı bulunmamıştır. Cephe hükümeti kamuoyunda karaborsacıları destekliymiş intibayı devamlı yaratmıştır. Ülkemizde çeşitli firmalarca imal edilen bazı maddeler Ticaret Bakanlığınca ithal ettirilmesi müsaade edildiği halde mal birim fiyatları ucuzlayacağına karaborsa fiyatları daha da yükselmiş. Ticaret ve Sanayi bakanlıkları bu olayları yaratmaları meydana çıkarmaktan aciz kalmıştır. O kadar ilgisiz kalmıştır ki, örneğin ülkemizde 3 büyük firma oto lastiği imâl ederken Ticaret Bakanlığı defalarca lastik ithaline müsaade ettiği halde her geçen gün lastik fiyatları daha çok artmış ve karaborsa fiyatı % 100 resmi fiyatın üstünde satılırken işletme fişi de kesilmez hale gelmiştir. % 200'e kadar resmi fiyattan farklı karaborsa satılan oto lastiği vardır. Resmi fiyatla lastik bulmak ülkemizde Sanayi ve Ticaret bakanlarının hayali temel atma yarışlarından imkânsız hale gelmiştir. Oto binek Murat lastiği adedi 350 lirayken piyasada 700 liraya oto Renault lastiği adedi 400 lirayken piyasada 700 liraya oto Remork lastiği 750X16 bir adedi 875 lirayken 1 500 liraya oto Römork lastiği dişli adedi 950 lirayken 1 500 liraya, oto Römork lastiği 900x16 düz adedi 1 050 lirayken 2 500 - 3 000 liraya Traktör ön lastik adedi 450 lirayken 625 liraya karaborsadan zor temin edilmektedir. Karpit varili 675 liraya toptan alınırken 850 lira olmuş, fatura kesilmeden satılmaktadır. Her yerde kullanılan siyahlevha saç 700 kuruşa satılması lazım gelirken 11 liradan karaborsa satılmakta ve fatura kesilmemektedir. Demirel Hükümeti zam yapmamışken çivi fiyatları kendiliğinden mi, yoksa MC hükümeti el altından mı artırdı bilinmemekte. Nisan 1976 tarihinde toptan 7 liraya fatura ile satılırken bu gün 10 lira 60 kuruşa fatura ile toptan satılmakta ve her çiftçinin ihtiyacı olan dikenli tel Nisan 1976'de 7,75 lira iken bu gün 13 liradan toptan satılmaktadır. 1974'de 975 lira olan bağ küreği 6 ay önce 13 lira bu gün 24-26 liradan toptan satılmaktadır. 1974 yılında ithal malı penseler 15 lira iken gene demir ve çeliğe zam yapılmadığı halde yerli penseler tanesi 60 liradan satılmaktadır.

Bunlar piyasada her vatandaşın gördüğü ama M.C. Hükümetinin dur demediği ve karaborsayı serbest bıraktığını gösterir bir kaç örnektir.

Bu nedenle: Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu sorumlulukları saptaması gerekir. Açıktır ki konu Anayasamızın 90 ncı maddesinin kapsamı içindedir. Sayın Ticaret Bakanı ve Sanayi Bakanları hakkında belirttiği Anayasa maddesi kapsamında ve Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesi gereğince ve T.B.M.M. İçtüzüğü'nün 12 - 14 maddeleri açısından soruşturma açılmasını arz ve talep ederim.

İzmir Milletvekili
Necar Türkcan

BAŞKAN — Okunan önerge hakkında Anayasamızın 90, Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantı İçtüzüğü'nün 14 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasının gerekli olup olmadığını incelemekle görevli Türkiye Büyük Millet Meclisi Soruşturma Hazırlık Komisyonunun 16 üyeden kurulmasını oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

Komisyonun çalışma süresinin üye seçimi tarihinden itibaren başlamasını oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

İlgili Bakanın yazılı görüşünü üye seçimi tarihinden itibaren 15 gün içerisinde Komisyona bildirmesi hususunu oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

27. — İzmir Milletvekili Yüksel Çakmur'un, 1975 nüfus sayımı sonuçlarını açıklamayarak görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Devlet Bakanı Mustafa Kemal Erkovan hakkında Anayasamızın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 ncı maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/92)

BAŞKAN — İzmir Milletvekili Yüksek Çakmur'un, 1975 nüfus sayımı sonuçlarını açıklamayarak görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Devlet Bakanı Mustafa Kemal Erkovan hakkında Anayasamızın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 ncı maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi vardır, okutuyorum efendim :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

MC iktidarı her türlü yasa dışı eylemi, hukuk tanımaz bir tutum içinde, sorumsuzca toplumumuzda kökleştirme çabasındadır.

Seçimler yaklaştıkça, cephe iktidarı sokak kavgalarından ve kargaşalıktan medet umar duruma gelmiştir.

C. H. P. nin son yerel seçimlerdeki başarılarından sonra her karanlık dönemde görülen sırtını iktidara dayanmış olan belirli güçler, C. H. P. parti binalarını bombalamaya, sokak ortasında mazlum insanları kurşun yağmuruna tutmaya ve bıçaklı, tabancalı saldırılarını yoğunlaştırmaya başlamışlardır.

Tüm yasa dışı kışkırtıcı saldırılara ve işlemlere karşı C. H. P. nin hukuk devleti ve demokrasiyi savunan, yasa sınırları dışında etkin çabasını ve bu çabalar sonucu başarıya ulaştığını, tüm oyunlarının bir bir bozulduğunu gören MC iktidarı son olarak da halk iradesine tuzak kurmayı amaçlamaktadır.

Komando karargâhı durumuna getirilmiş olan Devlet İstatistik Enstitüsünün Başkanı Mehmet Arıtürk; «1975 nüfus sayımı sonuçları 1977 yılı sonuna kadar açıklanamayacaktır» demiştir.

306 sayılı Milletvekili seçim yasınının 4 ncü maddesine göre illerin çıkaracağı milletvekili sayısı, son genel nüfus sayımı ile belli olan nüfusun 450⁰'ye bölünmesi yoluyla saptanmaktadır. Aynı yasanın 7 ncı maddesine göre, her ilin çıkaracağı milletvekili sayısı, Yüksek Seçim Kurulunca, seçimin başlangıç tarihinden 15 gün önce, Resmî Gazete ve Radyo ile yayınlanmaktadır. Bu durum karşısında, son açıklamaya göre, 1977 genel seçimleri 1975 nüfus sayımına dayanılarak yapılamayacaktır.

D. İ. E. nin bağlı olduğu Devlet Bakanlığının başında bulunan Mustafa Kemal Erkovan tam bir sorumsuzluk içindedir. Ulusal idareye ambargo koymak istemektedir.

D. İ. E. ne Devlet Bakanı Erkovan zamanında belirli kafa yapısında olan bir çok yeni memur aldığı, D. İ. E. yeni elektronik beyinlerle donatıldığı halde, 1975 nüfus sayımı sonuçlarının 1977 yılına değin açıklanamayacağını belirtmek Devlet Bakanı Erkovan'ın art düşünceye, kötü niyete dayanmakta olduğunu ve resmî devlet kurumunu bir veya birkaç cephe partisine hizmet eder duruma getirme amacını güttüğünü kanıtlamaktadır.

1975 yılı nüfus sayımının ilk ön bilgilerine dayanılarak yapılan hesaplara göre; Ankara'nın çıkaracağı milletvekili sayısı 26'dan, 29'a, İstanbul'un 38'den, 43'e, İzmir'in 18'den, 19'a, Adana'nın, 13'ten, 14'e, Hatay'ın, 7'den, 8'e, İçel'in de 7'den 8'e çıkmaktadır. Yine yapılan resmî olmayan ön değerlendirme-

lere göre, milletvekili sayısı düşen kentler de saptanmıştır.

1975 yılı nüfus sayımının ilk ön bilgilerine dayanılarak yapılan hesaplara göre milletvekili sayısı artan kentlerin tümünde gerek yerel seçimlerde, gerekse üçte bir Senato yenileme seçimlerinde C. H. P. cephe partileri karşısında büyük başarılar sağlamıştır.

D. İ. E. resmen 1975 nüfus sayımı sonuçlarını açıklamazsa 1977 yılı genel seçimleri 1970 yılı nüfus sayımına göre yapılacak, büyük kentlere ekonomik nedenlerden ötürü göç etmiş milyonlarca vatandaşımızın oyu değerlendirilememiş olacak, seçim sonuçlarına Devlet Bakanı Erkovan'ın sorumsuz tutumu sonucu gölge düşecektir.

Ayrıca, 1 700'ün üstünde bulunan belediyelerimizden büyük çoğunluğu, özellikle büyük kent belediyeleri İller Bankasından 1975 nüfus sayımı resmen D. İ. E. tarafından açıklanmadığından, 1970 yılı nüfus sayımı sonuçlarına göre büyük oranda eksik hisse almakta, halka yönelik hizmetleri geniş biçimde aksamakta, iş göremez duruma düşürülmüş bulunmaktadır.

Devlet Bakanı Erkovan'ın bu durum karşısında da sorumsuzluğu belirlenmektedir. Büyük kentlerimize iş bulmak ve geçimlerini sağlamak amacıyla kırsal alanlardan göç etmiş olan milyonlarca vatandaşımız vardır.

Tam bir kötü niyet ve sorumsuzluk içinde 1975 yılı nüfus sayımı sonuçlarını resmen açıklamayı bilinçle ve kasden geciktirerek, 1977 genel seçimlerinde milyonlarca oyun değerlendirilememesi sonucunda heba olmasına yol açacak olan Devlet Bakanı Mustafa Kemal Erkovan halk iradesini hiçe sayıp, yurtdaşlarımızın en doğal demokratik haklarını yerine getirmelerini engellediğinden Anayasal suç işlemektedir.

Devlet Bakanı Mustafa Kemal Erkovan'ın Anayasanın 68 nci maddesini ve Türk Ceza Kanununun 240 nci maddesini kasıtlı ve bilinçli davranışlarıyla hiçe sayarak çiğnediğinden Anayasanın 88 ve 147 nci maddeleri ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12, 14, 15, 16 nci maddeleri gereğince Yüce Divan sıfatı ile Devlet Bakanı Mustafa Kemal Erkovan'ın Anayasa Mahkemesince yargılanması için Meclis Soruşturması açılmasını öneririm.

Saygılarımla.

20 . 10 . 1976

İzmir Milletvekili
Yüksek Çakmur

BAŞKAN — Okunan önerge hakkında Anayasanın 90, Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 14 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasının gerekli olup olmadığına incelemekle görevli Türkiye Büyük Millet Meclisi Soruşturma Hazırlık Komisyonununun 16 üyeden kurulmasını oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

Komisyonun çalışma süresinin üye seçimi tarihinden itibaren başlamasını oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

İlgili Bakanın yazılı görüşünü üye seçimi tarihinden itibaren 15 gün içerisinde Komisyona vermesi hususunu oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

28. — *Burdur Milletvekili Ali Sanlı'nın, anason üreticisinin zararına hareket ettikleri ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 210, 228 ve 240 nci maddelerine uyduğu iddiasıyla Başbakan Süleyman Demirel ve Gümrük ve Tekel Bakanı Orhan Öztrak haklarında Anayasanın 90 nci, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/93)*

BAŞKAN — Burdur Milletvekili Ali Sanlı'nın, anason üreticisinin zararına hareket ettikleri ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 210, 228 ve 240 nci maddelerine uyduğu iddiasıyla Başbakan Süleyman Demirel ve Gümrük ve Tekel Bakanı Orhan Öztrak haklarında Anayasanın 90 nci, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesini okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Sayın Başkanlığına

Konu : Başbakan ve Gümrük ve Tekel Bakanı hakkında Meclis Soruşturması istemidir.

Anayasanın «Tarımın ve çiftçinin korunması» başlığını taşıyan 52 nci maddesi «Devlet, tarımsal üretimin toplumun yararına uygun olarak artırılmasını sağlamak, tarım ürünlerinin ve tarımla uğraşanların emeğini değerlendirmek için gereken tedbirleri alır» demektedir.

Oysa Demirel Hükümeti hukuk dışı tutumunu, tarım ürünlerindeki uyguladığı politika ile köylünün sefaleti pahasına sürdürmektedir. Hükümet, tekeli sermayeyi ve tefeci tüccarları karaborsa oyunları ile biraz daha palazlandırırken, köylünün alın teri ürünlerini değerlerinin çok altında tespit etmekte ve alım-

da kurduğu tuzaklarla köyliyi sefaletle teslim etmektedir.

Nitekim Ecevit döneminde çayda bir önceki yıla göre % 39 oranında fiyat verilmişken bu yıl % 13, buğdayda Ecevit döneminde % 79,2 oranında bir artış sağlanmışken bu yıl % 7, çekirdeksiz kuru üzümde Ecevit döneminde % 50,4'lük bir yükselme öngörüldüğü halde bu yıl % 5'lik bir artış sağlanabilmiştir. Tütün, pancar, fındık ve diğer ürünlerde de bu oranlar yaklaşık aymıdır. Oranlar gülmeye denecek kadar küçük ama amaç büyük, bir avuç mutlu azınlığın iktidarı olmak.

Hükümet anason üreticisine böylesine bir acımasız tuzak kurmuştur. Anason ekimi yapıldıktan sonra üreticilere Tekel İdaresi «geçen yıl yapılan mübayaanın % 25 oranında mübayaaya yapabileceğini ve ürünlerini geçen yıl Tekel İdaresine satmayanların malını alamayacağını» duyurmuştur. Oysa ekim alanlarının bir önceki yıla göre genişlediği ve son iki yıl içinde % 420 oranında büyüdüğü resmen bilinmesine karşın bu duyuru, tüccara göz kırpmaya niteliği taşıyordu. Ürünün bol olduğu bir dönemde Tekelin sınırlı alım yapacağını ekim yapıldıktan sonra ilan etmesinin başkaca anlamı yoktu. Bu yalnızca Demirel Hükümetinin yapısıyla açıklanabilirdi.

Daha sonra fiyat oldukça geç ilan edilmiş ve üreticilerdeki kaygı son raddesine gelmiştir. Yer yer gösteriler başlamıştır. Bunun üzerine Gümrük ve Tekel Bakanı TRT ekranlarından resmî bir açıklama yapmıştır. Bu açıklamanın gereğini yapacağını bölge parlamenterlerine de yıldırım telle bildirmiştir. Buna göre ilan edilen taban fiyatı üzerinden üreticinin tüm malını alacağını taahhüt etmiştir. İlan edilen fiyat Ecevit dönemindeki fiyat olan 25 TL. sına 1 TL. ilâve edilerek 26 TL. olmuştur. Üretici fiyat düşüklüğü karşısında hiç olmazsa Tekelin ürünlerinin tamamını elinden almasını bugüne dek beklemiştir. Oysa Adalet Partili ve bazı cepheci militanların anasonları alındıktan sonra Tekel İdaresi piyasadan çekilmiştir. Üreticinin % 70 oranında malı elinde kalmıştır. Tüccar yok pahasına 12 - 15 TL. üzerinden kapatmaktadır. Her kesimde anarşinin kaynağı olan bu Hükümet anason üretimindeki anarşiyi yoksul köylünün cezalandırılması biçimine dönüştürülmüştür. Tarımdaki girdi fiyatlarının % 150 oranında arttığı, tüketim maddelerinin % 50'nin üzerinde zam gördüğü bir dönemde köylü aleyhine uygulanan bu politika Batılı emperyalist ülkelerin sömürge halklarına reva gördüğü ölçüde yakındır. Üstelik anasonun kullanma

alanı çok sınırlıdır. Rakı imali dışında % 5 geçmez. Rakı imali de monopoldür ve Tekel İdaresine aittir. Köylünün elinde kalan malın hiç bir suretle değerlendirme olasılığı yoktur. Tuzak, 1973 yılında Gümrük ve Tekel Bakanı Fethi Çelikbaş tarafından denen, köylü malını tüccara teslim etmesi sağlandıktan sonra, Tekelin tüccardan alması yoludur.

Anason üreticisi perişan edilmiştir. Bir avuç tefeci - aracı çıkarı korunmaktadır.

Uygulanan politika Anayasanın 52 nci maddesine, Hükümet programıyla ve Bakanın resmî açıklamalarına karşıdır, Hükümet programında köylünün emeğinin değerlendirileceği ve mümkün olduğu kadar erken fiyat verileceği «özellikle belirtilmiş olması ve bu ilkenin yasallaşması karşısında uygulanan politikayı, ne ahlâken, ne de hukuken caiz görmek mümkün değildir.

Üretimin üst düzeyde önceden planlanması, yeni pazar ve satış yöntemlerinin geliştirilmesi ve üreticinin örgütlenmesi, ekim alanlarının ve üretimin disipline edilmesi şeklinde oluşturulacak bir dizi tedbirler almak Anayasa gereğidir. Bütün bunlara karşı anason üreticisinin bu yola mahsus zararı, mobilya ihracatına taminan vergi iadesi oranında bir hazine ödemesi ile karşılanması mümkündür.

Yukarıda sunulan nedenlerle Başbakan Süleyman Demirel ve Gümrük Tekel Bakanı Orhan Öztrak, Anayasanın 52 nci maddesine, program gereklerine aykırı olarak anason üreticisinin sefaleti pahasına aracı - tefeci bir avuç azınlığı korudukları için T. C. Yasasının 210 ve 228, 240 ncı maddelerine göre T. B. M. M. Birleşik Toplantı İçtüzüğü'nün 12 nci maddesi gereğince haklarında Meclis Soruşturması açılmasını, iddialarının geçerlik kazanması halinde Yüce Divana sevk edilmesini dilerim.

Saygılarımla.

2 : 11 . 1976

Burdur Milletvekili

Ali Sanlı

BAŞKAN — Okunan önerge hakkında Anayasanın 90, Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 14 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasının gerekli olup olmadığını incelemekle görevli Türkiye Büyük Millet Meclisi Soruşturma Hazırlık Komisyonunun 16 üyeden kurulmasını oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonun çalışma süresinin üye seçimi tarihinden itibaren başlaması hususunu oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Başbakanın ve ilgili Bakanın yazılı görüşlerini üye seçimi tarihinden itibaren 15 gün içerisinde ilgili Komisyona vermeleri hususunu oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

29. — Aydın Milletvekili M. Şükrü Koç ve 14 arkadaşının, uyguladığı politika ile yağ üreticisine zarar verdiği ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Ticaret Bakanı Halil Başol hakkında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/94)

BAŞKAN — Aydın Milletvekili M. Şükrü Koç ve 14 arkadaşının, uyguladığı politika ile yağ üreticisine zarar verdiği ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Ticaret Bakanı Halil Başol hakkında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesini okutuyorum :

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

C. H. P. - M. S. P. karma hükümetinin Kıbrıs Barış hareketini yürüttüğü aylarda, ülkemiz bir savaş ekonomisi konjonktürü içindeyken, hükümet, bir yandan bitkisel yağ fiyatlarını sabit tutmaya, öte yandan, ikiyüzbün ailenin başlıca geçim kaynağı olan zeytinyağı ve ayçiçeği yağına yüksek taban fiyatı vererek üreticiyi koruyan bir politika izlemişti. Nitekim, Ecevit hükümeti, zeytinyağı için 5 asit baz fiyat olarak saptadığı 17,50 TL. lık destekleme ile, bir önceki yıla oranla % 33 lük bir artış sağlamıştı. Böylece, o yıl üreticimizin eline ortalama 1,5 milyar liralık bir fazla gelir geçmiştir.

İç piyasada, likit ve dondurulmuş bitkisel yağ fiyatlarının artırılması için sürekli baskı yapan çoğu yabancı kökenli firmalar, Ecevit hükümetinden istediklerini elde edemeyince yasa dışı yollara başvurmuşlar, stokçuluk, karaborsacılık ve kıtlık yaratarak, halkımızın temel besin maddelerinden birisi olan yağ ile oynamaya çalışmışlardır.

Kısa bir süre ülkemizde sıkıntılı bir duruma gelen yağ sorununu MC'ci partiler devamlı olarak istismar etmişlerdir. Hatta, MC iktidarının kurulduğu günlerde, Sayın Başbakan ve öteki sözcüler :

«Ecevit, halkımızı bir kaşık yağdan mahrum etti.» sözünü aylarca yurt yüzeyine yaymaktan geri kalmamışlardır.

MC kurulduktan kısa bir süre sonra, bu geçici sıkıntıya bahane ederek, iç piyasa da yağ fiyatı üzerindeki kontrolü kaldırmıştır. Böylece, stokta saklanan bitkisel yağlar 12 lira yerine 17 liraya satılmaya başlanmıştır. Bu suretle, kurulmasına büyük malî katkıları olan MC iktidarına yağ spekülâtorleri faturalarını ödetmişlerdir. 1975 Temmuz ayından itibaren, MC iktidarına mensup parti militanlarına, bakkallara, ayakkabıcılara, berberlere, terzilere ve taksi şoförlerine yağ ithali için döviz tahsisleri yapılmıştır. Bu yolla, milyonlarca dolar döviz ödenerek ABD'nden 71 000 ton soya fasülyesi yağı kilosu 8 TL. sı üzerinden yurda sokulmuştur. Proteini alınmış posadan çıkarılan ve kendi ülkesinde tüketemediği için daha önceleri ABD'nce mahallî paralarla ithaline müsaade edilen soya yağları, bu kez, MC'nin yağmacı politikası sonucu olarak döviz ödenerek ithal edilmiştir.

Kilosu 8 liradan ithal edilen soya yağlarının 25 000 tonu ayçiçeği ve pamuk yağı ile karıştırılarak margarin haline getirilmiş ve fakir halkımıza 18 liradan satılmıştır. Geri kalanı da likit yağ olarak satılmıştır. Böylece, bir taraftan parti militanları ithalâtçılık yaparak açıktan milyonlar kazanmış, öte yandan, halkımıza kalitesiz ve besleyicilik niteliği olmayan soya yağlarını yüksek fiyatla satan yağ spekülâtorleri yeni vurgunlar yapmışlardır.

Türk halkının 1 000 yıldır ürettiği, Anadolu'nun Marmara, Ege ve Güneydoğu bölgelerinde ise en az 10 bin yıldır bilinen ve yetiştirilen zeytin ve zeytinyağı MC'nin bu yeni politikası ile ağır bir darbe yemiştir. Nitekim, üretimin kıt olduğu 1975 sezonunda, zeytinyağına 17,50 TL. baz fiyat saptayan MC iktidarı, bu fiyatla üreticiden yağ alımı yaptırmamıştır. Devletçe destekleme alınmış alan üreticilerimiz hükümetin saptadığı ve bir önceki yılın aynı fiyatı bile boyun eğerek destekleme beklemiştir. Ne var ki, tarım satış kooperatifleri birlikleri eliyle yapılması beklenen böyle bir destek alımı yapılmamış, bu nedenle iç piyasada zeytinyağı ve ayçiçeği yağı fiyatları hızla düşmüştür. Şu anda iç piyasada beş asit zeytinyağı fiyatı 14 - 15 lira arasındadır, ve alıcısı yoktur. Dünyanın en kaliteli yağı olan zeytinyağı ihmal ve kasıtlı biçimde darbeliyerek, Amerika'dan posa halinde soya yağı ithal edilmesiyle, hem millî bir ürünümüz baltalanmış, hem de milyarlarca liralık dövizimiz yurt dışına akmıştır. Bunun ötesinde, üretimin tümünün içeride tüketilmesi teşvik edildiği takdirde, kendi ihtiyacımıza bile yet-

meyeceği düşünülen zeytinyağı yerine, Türk mutfağındaki zeytinyağı kovularak, yerine soya yağı konulmuştur. Halkımız «ucuz» diye, kalitesiz ve besin değeri olmayan soya yağına alışmaya sevk edilmiştir. Bunun sonucu olarak, şu anda, 1975 ürünü on binlerce ton zeytinyağının ne ihracı, ne de içeride tüketimi için herhangi bir tedbir alınmamıştır. 1976 zeytin ürününün bol olduğu bir bereket yılıdır. Üretici, şimdiden, yeni mahsul yağını nereye koyacağını, kim satacağını düşünmektedir. Hükümet, üreticiyle alay edercesine, 1976 mahsulü için 18 lira beş asit baz fiyatı tespit etmiştir. Oysa, bu fiyat, 1973 - 74 ürününün satıldığı fiyattır. Paranın değerindeki üç yıllık toplam düşüş ve enflasyon oranı % 60 şın üstüne çıktığı halde, üç yıl önceki fiyatla destekleme alımı yapılacağını ilân etmek, MC iktidarının zeytinyağı üreticisine nasıl bir tuzak kurduğunun tipik bir örneğidir. Buna rağmen, ilân edilen fiyatla bile destekleme alımı yapılmaması ve yeni ürünün ülkemizde zeytinyağı sanayi ve ticaretini elinde bulunduran dört büyük musevî firmasının acımasız sömürüsüne terk edilmesi, MC iktidarının milliyetçilik anlayışının ve de köylüye lâyık gördüğü cezanın simgesi olacak niteliktedir.

Yukarıda ortaya konan gerçekler karşısında, MC iktidarının Ticaret Bakan :

1. — On binlerce üretici ailenin kaderiyle oynayarak, zeytinyağı taban fiyatlarını düşük tutmak ve halkın cebine el uzatmaktan,

2. — İçeride kendi ürünümüz olan zeytin ve ayçiçeği yağı olduğu ve tüketime arz edilmeyi beklediği halde, milyonlarca dolar döviz ödenerek Amerikan soya yağı ithal edilmesine izin vererek, hazineyi zarara sokmaktan,

3. — 1976 yılı ürününe, 1974 piyasa fiyatlarıyla % 60'dan fazla düşük fiyat tespit ederek, tarımsal milli gelire 5 milyarlık katkısı bulunan zeytinciliğimizi darbelemekten sorumlu bulunmaktadır.

Yukarıda belirtilen durum karşısında Ticaret Bakanı Halil Başoğlu'nun sorumluluğunun tespiti için, Anayasamın 90 ncı, Türk Ceza Kanununun 240 ncı ve T. B. M. Meclisi İçtüzüğü'nün 12 - 14 ncü maddelerine göre Meclis Soruşturması açılmasını sağlanmasını rica ederiz. Saygılarımızla.

Aydın
M. Şükrü Koç

İzmir
Süleyman Genç

Aydın
İsâ Ayhan

İzmir
Neccar Türkcan

İzmir
Alev Coşkun

Manisa
Veli Bakırlı

Çanakkale
Hasan Sever

Balıkesir
Necati Cebe

Bursa
Mehmet Emekli

Gaziantep
Yusuf Öztürkmen

İzmir
Coşkun Karagözoğlu

Manisa
Hasan Zengin

Çanakkale
Orhan Çaneri

Balıkesir
Orhan Üretmen

Uşak
Kadir Özpak

BAŞKAN — Okunan önerge hakkında Anayasamın 90, Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 14 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasının gerekli olup olmadığını incelemekle görevli Türkiye Büyük Millet Meclisi Soruşturma Hazırlık Komisyonunun 16 üyeden kurulması hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

Komisyonun çalışma süresinin üye seçimi tarihinden itibaren başlaması hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

İlgili bakanın yazılı görüşünü üye seçimi tarihinden itibaren 15 gün içerisinde bildirmesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

Çalışma süremizin bitimine iki dakika vardır. Gündemimizde üç önerge daha mevcuttur. Bunların okunması ve üzerinde muamelelerin yapılmasıyla bazı komisyonlara üye seçiminin tamamlanmasına kadar çalışma süremizin uzatılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

30. — Aydın Milletvekili M. Şükrü Koç ve 5 arkadaşının, işçilerin sendikal haklarını çiğnediği ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncü maddesine uyduğu iddiasıyla Çalışma Bakanı Ahmet Tevfik Paksu hakkında Anayasamın 90 ncü, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/95)

BAŞKAN — Aydın Milletvekili M. Şükrü Koç ve 5 arkadaşının, işçilerin sendikal haklarını çiğnedi-

ği ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 nci maddesine uyduğu iddiasıyla Çalışma Bakanı Ahmet Tevfik Paksu hakkında Anayasanın 90 nci, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İttifakınının 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesini okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Kuruluşundan itibaren, Türkiye'deki meşru sol fikirleri suçlamak, sol eğilimli kuruluşları sindirmek, dağıtmak, ve yıldırma için yasa tanımaz bir tutum izleyen M.C. Hükümeti, gençlik, kamu hizmetlileri ile işçi örgütleri arasında husumet, ihtilaf ve nifak sokucu bir politika yürütmektedir. İşçilerin özgürce sendika seçme hakkını, Seydişehir'de, Tofaş'ta, İzmir - Tarih İplik Fabrikasında, İskenderun'da yarattığı olaylarla ve tedhiş yöntemleri uygulayarak engellemeye çalışan M.C. ittifakı, giderek Anayasanın teminatı altında bulunan Toplu Sözleşme ve Grev hakkında tasalluta varan eylemlere girişmiştir.

Özellikle Çalışma Bakanlığı eliyle uygulanan ve çalışma düzenimizi kökünden sarsan bazı işlemler, işçilerin kendi dayanışma örgütü olan sendikaların varlığına kasteden boyutlara ulaşmıştır. M.C. ittifakı ile sıkı sıkı ilişkiler içinde olan Türk - İşe bağlı sendikalarla, ittifaka bağlı sağcı partilerin dümen suyunda giden sarı işçi kuruluşlarını kayıran Çalışma Bakanlığı, yasaları çiğneyerek, 275 sayılı Toplu İş Sözleşmesi ve Grev Yasasında belirlenen haklarını kullanmak isteyen Devrimci sendikalara husumet cephesi açmış bulunmaktadır.

Bilindiği üzere, 275 sayılı Yasanın 7 maddesinin 1 nci bendinde, «Bir işkolunda çalışan işçilerin çoğunluğunu temsil eden işçi federasyonu veya işkolu esasına göre kurulmuş işçi sendikası, o iş kolundaki işyerlerini kapsayan toplu iş sözleşmesi yapmaya yetkili» olacağı belirtilmiştir. Bahis konusu, «Çoğunluğu» o işkolunda kurulu sendika veya federasyonlar tarafından inandırıcı belgelerle kanıtlanması gerekmektedir. Kuruluşlar arasında yetki uyuşmazlığı çıkması halinde, Çalışma Bakanlığı, kendisine bağlı bölge çalışma müdürlükleri eliyle doğrudan doğruya tespit yaptırarak, yetkili kuruluşu belirtmekle görevlidir.

İşyeri niteliğindeki toplu sözleşmelerde ise yine, kendi siyasî inanışlarında olmayan güçlü sendikaların yapmak istedikleri toplu iş sözleşmesi prosedür işlemi ile yetki müracaatları, bölge çalışma müdürlüklerince uzun süre cevapsız bırakılarak oyalanmakta, diğer taraftan güçlü sendikalara karşı kurdurulan

ve kendi siyasal kanaatlerine hizmet eden sarı sendikaları yaşatmak için her türlü yardım yapılmaktadır. Böylece, işyerlerinde, kendilerinden yana olmadıkları için yasalarla, verilen toplu iş sözleşmesi hakları gasbedilen işçiler birbirine düşürülüp senkidal rekabet ve siirtüsmelere olanak hazırlanarak iş barışı bozulmakta ve böldürülen işçi sınıfı işverenler karşısında zayıf düşürülerek emeğe karşı, sermayenin yanında saf tutulmaktadır.

Şimdiye kadar yasanın belirlediği prosedürler içinde, çoğunluk sendikaları tespit edilerek, toplu iş sözleşmesi yapmakla yetkilendirilmiştir. Ne var ki, MC döneminde, işçiler kendi özgür iradeleriyle üye oldukları sendikalardan çıkarak, MC'yi destekleyen sarı kuruluşlara ya da iktidara ortak partilerin şemsiyesi altına sığınmış bazı çıkarıcı grupların parsellerine itilmeye çalışılmaktadır. İktidarın bir kanadı, Türk işçi sınıfının gücünü zaafa uğratici, işverenler karşısında zayıf sendikalar yaratma amacına yönelik taktikler uygularken, öteki uçtaki faşist bir parti kendi kendine uydu sendikalar kurdurmak için tahammül edilmez baskı yöntemleri uygulamaktadır.

Mensubu oldukları partinin siyasal kanatlarını paylaşmayan işçilerin Konya'da Karayolları Bölge Müdürlüğü tarafından işten atılması, MC iktidarının, insanların inanç ve ekmekleri sırasında tercih yapmaya nasıl zorlandıklarının tipik bir örneği olmuştur. Bu baskıya ve vicdanlar üzerine konmak istenen çirkin ipoteğe karşı çıkan işçilerin direnmeye ve greve gitmeleri üzerine, M. S. P.'li Bakanlar geri çekilmek zorunda kalmışlardır.

Yine bu iş kolunda şimdiye kadar çoğunluk sendikası olduğu hakkında herhangi bir tartışma bulunmayan YOL - İŞ Federasyonu, ilk kez, MC iktidarı döneminde «çoğunluğu temsil etmediği» iddiasıyla karşı karşıya kalmıştır.

Ne varki, hemen hemen her tasarrufu yüksek yargı organlarının iptal edilmesi artık olağanlaşan MC iktidarının bu garip ve garip olduğu kadar dayanaktan yoksun, yasa dışı işlemi, Yargıtay tarafından iptal edilerek, adı geçen Federasyona «Toplu İş Sözleşmesi Yetkisi» verilmiştir.

Çalışma Bakanlığı, şimdi bütün lısmı ve pervasızlığıyla başka bir iş kolunda kurulmuş ve şimdiye kadar çoğunluğu temsil ettiği üzerinde en küçük bir tereddüt bulunmayan başka bir sendikaya yönelmiştir. Muvazaacı Türk - İş'ten ayrılıp, Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonuna üye olmasından sonra, MC'nin Çalışma Bakanlığı, Türkiye Genel Hiz-

metler İşçileri (GENEL - İŞ) Sendikasına, âdeta «savaş ilân etmiştir.»

Adı geçen sendika, Türkiye çapında örgütlenmiş, Millî tip bir kuruluştur. 17 Şubat 1974 tarih ve 14802 sayılı Resmî Gazetede Çalışma Bakanlığınca yayımlanan işkolları Yönetmeliğinin değişik 1 nci maddesinde, 34 sıra sayılı Genel İşler İş Kolu şu şekilde belirlenmiştir.

«Belediyelerin 29 sıra numaralı sağlık işkoluna giren işleri dışındaki tüm belediye hizmetlerine ilişkin işler ile bu yönetmelikte yer almayan işlerde çalışıp da Sendikalar Kanununa göre işçi niteliğini taşıyanlarca yapılan işler...»

Bu işkolunda, belediyelerin sağlık hizmetleri dışındaki tüm işyerlerinde çalışan işçilere, kapı ve kaloriferçilik hizmetlerinde çalışanların girdiği bellidir. Nitekim, bu işkolunda örgütlenmiş işçilerin kurduğu sendikaların hepsinin adı «GENEL - İŞ» kelimesiyle nitelenmiştir.

Halen, 34 sıra sayılı Genel İşler İş kolunda örgütlenmiş işçilerin en büyük sendikası Türkiye Genel Hizmetler İşçileri (GENEL - İŞ) Sendikasıdır... Şimdiye kadar da bu sendika, işkolu düzeyinde toplu sözleşmeleri yapagelmıştır. Nitekim, adı geçen sendika, 1976/1978 dönemini kapsayan işkolu sözleşmesi için 8 . 1 . 1976 tarihinde işverenlere çağrıda bulunmuştur. Çağrıdan öne, Çalışma Bakanlığına 25 . 12 . 1975 tarih 4735 sayılı yazı ile başvurarak, bu işkolunda kurulu sendika ve federasyonların Türkiye çapında faaliyette bulunanların isimlerini istemiştir. Bakanlık bu müracaata ancak 6 . 1 . 1976 tarihinde cevap vermiştir. Aynı işkolunda kurulu bir başka sendika aynı amaçla GENEL - İŞ Sendikası'ndan (5) gün sonra müracaat yapmasına karşın GENEL - İŞ'ten bir gün önce 5 . 1 . 1976 tarihinde cevap almıştır.

DİSK üyesi GENEL - İŞ Sendikası, Türk İşçi Sınıfının en iyi örgütlenme örneği veren, dinamik, üyelerinin hak ve menfaatlerini korumada dikkatli ve titizliği ile tanınmış bir kuruluştur. Başkanının C. H. P.'li bir milletvekili oluşu ve DİSK'e bağlı bulunması, MC iktidarının husumetini çekmeye yeterli sebepleri oluşturmaktadır. Çalışma Bakanının bu sendikaya karşı uyguladığı politikayı ortaya koyarak, tutum ve tasarruflarıyla yasaları nasıl çiğnediğini ve nasıl suçlar işlediğini açıklayabilmek bakımından, olayları birer birer sergilemekte yarar vardır.

1. Genel İşler işkolu, yukarıda da belirttiğimiz gibi, belediyelerin hizmetlerine ilişkin işler ile apartmanların kapı ve kalorifer hizmetlerinden oluşmaktadır. Bu iş kolunda toplu iş sözleşmesi yapma çağrısında bulunan Genel - İş Sendikası, Bakanlığa başvurarak, yetkisinin tesbitini istemiştir. Çalışma Bakanlığı sendikanın yetki istemine (21) gün sonra cevap vererek, 1 Mart 1976 tarihinde yani istemden iki ay sonra, sendikadan üyelerinin sayısını kanıtlayıcı belgeleri istemiştir. Sendikanın zamanında teslim ettiği belgelere ilâveten 30.3.1976 gün ve 1014 sayılı (43) sayfalık gerekçeli yazıya ek olarak (10) klâsör içinde, örgütlediği tüm işyerlerinin belediye başkanlıklarının imzalarını taşıyan ve işyerlerinde Genel - İş Sendikası'ndan başka sendikanın bulunmadığını ve tüm işçilerin bu sendikaya üye olduğunu belirten belgeleri de Bakanlığa vermiştir. Ancak sendikanın verdiği belgelerle belediye başkanlarının imzalarını tanımayan ve yok sayan Çalışma Bakanlığı 24 bölge çalışma müdürüğü eliyle, bu işkolunda çalışan işçilerin sayısını ve sendikal örgütlenme durumlarını tespit etmiştir. Bakanlıkça yapılan tesbite göre, bu iş kolunda 75 563 toplam işçi bulunduğu iddia edilmiştir. Ayrıca, Bakanlık, bu işçilerin 8.1.1976 tarihinde 51 851'inin DİSK üyesi Genel - İş Sendikasına mensup olduğunu da saptamıştır. Kendisinden sonraki kuruluşların toplam üyesi ise sadece 16 376'dır. Yani, kendi tesbitindeki toplam işçi sayısının % 70 kadarının GENEL - İŞ Sendikası üyesi olmakla, çoğunluğun bu sendikaya ait olduğu gerçeği ortaya çıkmıştır.

Ne var ki, Bakanlık, sendikanın daha önce bildirdiği 120 401 üye sayısının «inandırıcı olmadığı» ni ileri sürerek, çoğunluk sendikası olan Genel - İş'e sözleşme yetkisini vermemiştir. Bu açıkça, 275 sayılı Yasanın 7 nci maddesini ihlâldir ve sorumluluğu gerektirmektedir.

2. Çalışma Bakanlığının kendi bölge müdürlükleri eliyle yaptırdığı tesbit de eksik ve hatalıdır. Çünkü, Bakanlık; 8.1.1976 tarihinde:

- a) 2 139 işçi çalıştırılan Ankara E.G.O. Genel Müdürlüğü Otobüs İşletmesini,
- b) 308 işçi çalıştıran Kırıkkale Belediyesini,
- c) 63 işçi çalıştıran Ankara Belediyesi İmar Müdürlüğünü,
- d) 1973 tesbitine göre 2 400 işçi çalıştıran İstanbul Belediyesi Sular İdaresini,
- e) 2 864 işçi çalıştıran İstanbul İETT Genel Müdürlüğünün Elektrik İşletmesiyle,

f) 552 işçi çalıştıran Beyoğlu Gaz İşletmesini,
g) 7 396 işçi çalıştıran İstanbul Belediyesi İETT İdaresi Otobüs, Tünel, Trolleybüs işyerlerini tesbitinin dışında tutarak, toplam 17 434 işçiyi noksan göstermiştir. Bu sayının da eklenmesiyle, belediye hizmetlerinde çalışan işçi sayısının 92 997 olması gerekmektedir. Bakanlık kendi görevinde kusur ederek, işçi sayısının sağlıklı biçimde tesbitini yapmamakla da sorumluluk altına girmiştir.

3. Çalışma Bakanlığı, kendi bölge çalışma müdürlükleriyle yaptırdığı tespitlerde sadece, belediye hizmetlerine ilişkin işyerlerinde çalışanları kapsamına almıştır. Oysa, iş kolları yönetmeliğinin 34 sıra sayısında belirtilen genel işlerin kapsamına, kapı ve kalorifer işçileri de girmektedir. Bakanlık, bu işçileri tespit dışı bırakarak yönetmeliği ve 275 sayılı Yasayı ihlâl etmiştir. Oysa, şu anda, Genel - İşler iş koluna giren işyerlerinden sayılan kapı ve kalorifer hizmetlerinde Genel - İş Sendikasının üyesi olan 43 173 işçi çalışmaktadır.

Buna göre yetki isteyen Genel - İş Sendikasının, belediye hizmetlerinde çalışanlardan 77 228, apartman kapı ve kalorifer hizmetlerinde çalışanlardan da 43 173 olmak üzere 120 401 üyesi bulunduğu bir gerçektir.

Nitekim, Sendikanın mahkemeler ve noterler eliyle yaptırdığı tespitlerde, bu durum belgelendirilmiştir.

4. Çalışma Bakanlığının yetki vermeyen kararına karşı sendika, Yargıtay nezdinde itirazda bulunmuş fakat, Bakanlıkça Yargıtaya; sendikanın çoğunluk sendikası olduğunu kanıtlayan belgelerinden ve bölge çalışma müdürlüklerinin yaptığı yanlış tespitlerde dikkate almadıkları 17 434 belediye işçisi ile 43 173 kapı kalorifer işçisi üyesinin varlığından da bilgi verilmediğinden, yanıtılan Yargıtay'ca Bakanlık kararı onaylanmıştır. Ancak Genel - İş Sendikası, yetki vermemeye yönelik karardan sonra ikinci kez çağrı işlemlerini yenileyerek Bakanlıktan, yetkili olduğunun tespitini istemiştir. Bakanlıkça bu kez de aradan bir ay geçtikten sonra sendikadan, üye sayılarını kanıtlayıcı belgeleri istemiş, sendikaca 9.8.1976 tarihinde teslim edildiği ve aradan üç aya yakın bir zaman geçtiği hâlde Bakanlıkça hiçbir karar verilememiştir.

Ayrıca Bakanlığa üye durumunu belgeleyen noter ve mahkeme tespitlerine ek olarak, işveren belediye başkanlıklarından sağlanan, işyerlerinde çalışan işçilerin Genel - İş Sendikasının üyesi bulunduğunu, aynı işkolundaki diğer kuruluşların üyeleri olmadı-

ğın doğrulayıcı, işverenlerin resmî mühür ve imzalarını taşıyan belgeler de verilmiştir.

Bu arada aynı işkolundaki diğer kuruluşun Bakanlığa verdiği tüm belgelerin sahte ve geçersiz olduğu, üye olarak verdikleri isimlerin belediyenin sınırları içinde oturanlar arasında dahi bulunmadığını kanıtlayıcı işveren belgeleri ile, kapı - kalorifer üyesi olarak bildirdikleri isimleriyle işyeri adreslerinin gerçek dışı olduğuna ilişkin noter ve mahkeme tespitleri de Bakanlığa sunulmuştur. Diğer kuruluşun işkolu çağrılarında da yaklaşık ikiyüz belediye Bakanlık nezdinde ve yazılı olarak itiraz etmişlerdir.

Bütün bu belge ve yasal tespitlerle işveren yazılarına ek olarak sendikaca, bölge çalışma müdürlüklerine yaptırılan tespitlerde iş müfettişlerinin hiç uğramadıkları ve bu nedenle üyemiz oldukları halde Bakanlık tespiti dışında bırakılan birçok işyerlerinin bulunduğu, işyeri ismi verilmek suretiyle de Bakanlık uyarılmıştır.

Belgeler ve uyarılardan ayrı olarak, milli tip bir işçi kuruluşu olduğu kesinlikle saptanan bir sendikanın, GENEL - İş Sendikasına karşı işkolu yetkisi almak üzere Bakanlığa başvuran Federasyona üye olması nedeniyle bu Federasyonun Konfederasyon niteliğinde olduğu ve 275 sayılı Yasaya göre toplu sözleşme yapmaya ehliyetli olmadığından yetki isteminin red edilmesi gereğine de Bakanlığın dikkati çekilmiştir.

5. Bütün bu gerçeklere rağmen, Çalışma Bakanlığı, toplu iş sözleşmesi yetkisini Genel - İş Sendikasına vermemek için, bir taraftan, yanlış ve eksik tespit yaparak görevini kötüye kullanmış, öte yandan, kendi yanlış tespitine ve eksiklerinin doğru belgelere dayalı olarak saptanmasına rağmen, gene de çoğunluk sendikası olduğunu kabul etmemekle, bir sendikanın yasal hakkını teslim etmemeye çalışmaktadır.

Bu durumda, işkolu düzeyinde toplu iş sözleşmesi yaparak, 1976 - 1978 döneminde, işçilerin elde etmeleri gereken ücret ve öteki sosyal hakları gasbedilmiş ve zarara uğratılmıştır.

Türk işçisinin alınterinin değer ve bedelini almak için yasaların güvencesi altında bulunan hakları, MC İktidarının Çalışma Bakanı tarafından engellenmiştir. Bakan, görevini siyasal ve sosyal inançlarının etkisi altında kalarak kötüye kullanmıştır.

Yukardan beri örneklerini verdiğimiz;

1. MC partilerinin siyasal kanaatlarındaki sendikalara üye olmayan işçilere her türlü maddî ve manevî baskının yapılması,

2. Faaliyet gösterdiği 18 sıra numaralı «inşaat» işkolunda çoğunlukta bulunan Yol - İş Federasyonuna işkolu toplu iş sözleşmesi yapma yetkisi verilmesine uzun bir süre engel olunmak istenmesi,

3. 34 sıra numaralı «Genel İşler» işkolunda çoğunluk sendikası olduğunu, her türlü yasal belge ve kesin yargı kararları ile kanıtlayan, Türkiye Genel Hizmetler İşçileri (GENEL - İŞ) Sendikasına işkolu toplu iş sözleşmesi yetkisinin verilmemesi ve bu konuda ısrarlı tutumun halen devam ettirilmesi,

4. 34 sıra numaralı «Genel İşler» işkolunda çıkan yetki uyuşmazlığının çözümü için yapılan incelemede işçi sayısının saptanmasında, bu işkolundaki işçi sayısını, mevcut verilere rağmen kısıtlı olarak yanlış ve eksik tespit yapmak suretiyle, yüzbin civarındaki işçinin toplu sözleşme haklarının gasbedilmesi,

5. Kendi siyasal inançlarından olmayan güçlü sendikalara işyeri düzeyinde toplu iş sözleşmesi yetkisinin verilmesinin geciktirilmesi veya hiç verilmesi suretiyle işçilerin ve sendikalarının toplu sözleşme yapma haklarının elinden alınması ve bu suretle MC güdümündeki sendikaların güçlendirilmesine özen gösterilmesi nedeniyle ve yukardaki gerekçelerin ışığı altında eski Çalışma Bakanı Ahmet Tevfik Paksu hakkında; sorumluluk durumunu meydana çıkarmak amacıyla Anayasanın 90 ve T. B. M. M. İçtüzüğü'nün 12 nci maddelerine göre T. C. K.'nun 240 ncı maddesi uyarınca Meclis Soruşturması açılmasını arz ve talep ederiz.

Aydın Milletvekili
M. Şükrü Koç
İstanbul Milletvekili
Vahit Çalın
İstanbul Senatörü
Fevzi H. Esatoğlu

İstanbul Milletvekili
Metin Tüzün
Aydın Milletvekili
İsa Ayhan
Zonguldak Milletvekili
Zekâi Altınay

BAŞKAN — Okunan önerge hakkında Anayasanın 90 ncı Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 14 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasının gerekli olup olmadığını incelemekle görevli Türkiye Büyük Millet Meclisi Soruşturma Hazırlık Komisyonununun 16 üyeden kurulmasını oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonun çalışma süresinin üye seçimi tarihinden itibaren başlamasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

İlgili Bakanın yazılı görüşünü üye seçimi tarihinden itibaren 15 gün içerisinde Komisyona vermesini

oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

31. — Çankırı Milletvekili Mehmet Ali Arsan'ın, Çankırı Belediye Başkanlığı seçiminde Bakanlık nüfuz ve yetkisini kendi partisi lehinde kullandığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla İmar ve İskân Bakanı Nurettin Ok hakkında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/96)

BAŞKAN — Çankırı Milletvekili Mehmet Ali Arsan'ın, Çankırı Belediye Başkanlığı seçiminde Bakanlık nüfuz ve yetkisini kendi partisi lehinde kullandığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla İmar ve İskân Bakanı Nurettin Ok hakkında Anayasanın 90 ncı T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önerisini okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

31 Ekim 1976 günü Çankırı'da yapılan Belediye Başkanlığı seçiminde Çankırı Milletvekili ve İmar ve İskân Bakanı Nurettin Ok'un Bakanlık makamının kutsiyetine ve tarafsız Cumhuriyet Bakanlığına gölge düşürerek Demokrasinin en önemli faktörü olan hür irade ve hür seçime Bakanlık makamının yetkileri ile gölge düşürmüş olması, Anayasanın seçim emniyetini rafa kaldırmasının en açık örneğini teşkil etmiştir. Emniyet mensubu bazı işgüzarların A. P.'ye adam kaydettirdiği, Devletin yol makinalarının A. P. flamları taktığı, devlet kesesinden afet gören vatandaşlara dağıtılması lâzım gelen milletin paralarının oy için dağıtıldığı, ihalesi yapılmış işlerin yapılmayacağı tehditleri, muslukların akıtılmayacağı beyanları, Sanaî Bakan gibi hareketle onun yetkilerini kullanarak yetki tecavüzünde bulunup hayali fabrika kurma yalanları ile kaba gösterileri yanısıra, seçim yasalarının başlamasından sonra siyasal propagandalara devamla seçimin yasalarını ihlâl ederek anayasal özgürlükleri çiğnemeleri esfle müşahade edilmiştir. Bu işlerin baş aktörü ve organizatörü de A. P. Çankırı Milletvekili ve İmar İskân Bakanı Nurettin Ok'tur. Böyle bir Bakanın davranışları soruşturma gerektirmektedir. Tehdit boşkeseden vaatler kaba kuvvet gösterileri, vilâyet makamının emrinde bulunan devlet dairelerinin bazılarının işgüzarlığı ile devletin bazı kesimlerinin A. P. Ocak merkezi gibi çalışmaları, bunları yapanların ve yaptırınların yüce divana git-

melerine sebep olacak hadiselerdir. Bu arada bu Bakanın tehditlerine boyun eğmeyen tarafsızlığımı muhafaza eden öğretmen, memur ve bazı emniyetçilerin de davranışlarını şükranla kaydetmeye değer hadiselerdir. Ancak, bunların boyun eğmedikleri için de yakında bu ilden sürülecekleride muhakkaktır. Çünkü tehditlerinde sürgünler de vardır. Bu iddialarımı doğrulayan, Hükümetin ortağı bir partinin genel sekreter yardımcısı olan Sayın Necati Gültekin'in basına verdiği demeçte de görülmektedir. Demeçte aynen «üstelik bu sonuç sadece ölçsüz vaatler yapan ve Bakanlık imkânlarının bilinen usullerle bir kandırmaca planı içinde halka teşhir edilmesinden başka, tehdit ve baskılar neticesinde A. P. tarafından kazanılmıştır» denmekte ve benim yukarıda izah etmeye çalıştığım gerçeklere değinilerek kamuoyuna seçimin nasıl geçtiği yansıtılmıştır.

Bu duruma göre Çankırı seçimlerinde Sayın İmar ve İskân Bakanı Nurettin Ok'un davranışlarını daha iyi saptamak ve Bakanın gerçek yüzünü ve başarısızlığını başarıya dönüştüren yasa dışı davranışlarını tespit bakımından gelecek genel seçimler açısından bir soruşturma açılmasında sayısız faydalar vardır.

Anayasanın 90 ncı maddesi ve Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddeleri gereğince Meclis Soruşturması açılmasını talep ediyorum. Saygılarımla.

3 . 11 . 1976

Çankırı Milletvekili
Mehmet Ali Arsan

BAŞKAN — Okunan önerge hakkında Anayasanın 90, Türkiye Büyük Millet Meclisi Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 14 ncü maddeleri, uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasının gerekli olup olmadığının incelemekle görevli Türkiye Büyük Millet Meclisi Soruşturma Hazırlık Komisyonunun 16 üyeden kurulmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonun çalışma süresinin üye seçimi tarihinden itibaren başlamasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir, efendim.

İlgili Bakanın yazılı görüşünü üye seçimi tarihinden itibaren 15 gün içerisinde komisyona vermesi hususunu oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

32. — *Konya Milletvekili Mustafa Üstündağ'ın okul kitaplarında yapılan değişikliklerle Dil Devrimini baltadıkları ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Başba-*

kan Süleyman Demirel ve Millî Eğitim Bakanı Ali Naili Erdem haklarında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 ncı maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/97)

BAŞKAN — Konya Milletvekili Mustafa Üstündağ'ın, okul kitaplarında yapılan değişikliklerle Dil Devrimini baltadıkları ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Başbakan Süleyman Demirel ve Millî Eğitim Bakanı Ali Naili Erdem haklarında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 ncı maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesini okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Son günlerde ders kitapları üzerinde oynanan oyunlar, ulusumuzun en önemli toplumsal sorunlarından birisi olmuştur.

Anayasamız ve mevcut yasaların ışığında, Türk toplumunun Atatürk'ün öngördüğü çağdaş uygarlık düzeyinin üzerine çıkmasını, ortak uygarlıkta görev alarak katkıda bulunmasını, çağdaş uygarlık içinde ulusal özelliğini devam ettirmesini, Atatürk devrimlerine ve ilkelerine uygun olarak çalışmasını sağlamakta olan eğitim sistemimizi, cephe iktidarı amaçlarından saptırma çabası içindedir. Gerici bir eğitim sistemi geliştirilmeye çalışılmaktadır.

Cephe iktidarı ilerici öğretmen ve öğrenciler üzerinde sürdürdüğü hukuk dışı, insanlık dışı kıyım baskı ve saldırıların yanı sıra 1976 - 1977 öğrenim yılı başında ders kitaplarında yaptığı değişikliklerle, beğenmedikleri görüşleri yasaklayan, beğendiklerine ağırlık veren ve bunları gelecek kuşaklara aşılarmayı amaçlayan dikta rejimlerine benzer uygulamaların içine girmiştir.

Demokratik rejimlerde eğitim sistemi insanı amaç olarak alır ve özgürce yetiştirmeye çalışır. Dikta rejimlerinde ise eğitim sistemi insanı bir alet olarak, araç olarak ele alır, diktayı yürütenlerin görüşlerini tüm öğrencilere aşılarmaya çalışır. Bugünkü Millî Eğitim Bakanı cephe iktidarının çağdışı görüşlerini genç kuşaklara aşılarmaya amaçına dönük olarak hazırlattığı okul kitapları, Anayasamızda ve yasalarımızda belirlenen demokratik rejimi tahribe yönetmektedir.

Bu kitaplar çağdaşlıktan uzaktır. Çağdışı bir ideolojinin ürünüdür. Kürklü, başlıklı bozkurt ambilemleriyle, şövenist şiirlerle, bir partinin dokuz ışık doktirinin ilkelerinin işlenmesine kadar bir ideolojinin

bilinçli propagandası yapılmaktadır. Öğretmenin öğrencisine verebileceği modern çağdaş görüş ortadan kaldırılmaktadır.

Bu kitaplar içeriğiyle bilimsel gerçeklere Atatürk devrimlerine ve ilkelerine ters düşmektedir. Atatürk'çülüğe karşı bir tutum görülmektedir. Eski okul kitaplarındaki «Türküm Doğruyum Çalışkanım» andının sonundaki «Ey bugünümüzü sağlayan Ulu Atatürk, aştığın yolda, gösterdiğin ülküde hiç durmadan yürüyeceğime andıçerim. Ne mutlu Türküm diyene» tümcelleri çıkartılmıştır.

Kitapların yazı dilinde, öz Türkçe terk edilerek Farsça ve Arapça sözcükler kullanılmıştır. Anayasamızdan atılan Arapça ve Farsça sözcükler geri getirilmiştir. Dil Devrimi baltalanmış, yazı dilinde genç kuşakların anlayamayacakları gerici bir tutum izlenmiştir.

Geçen yıllardan kalan okul kitapları depolarda bekletilirken, bazı kitaplara birkaç ideolojik resim ve şiir konularak, değişiklik yapıldı izlenimi verilerek, yeniden milyonlarca adet kitap basılıp, öğrencilere dağıtılarak, bazı kişilerin Devlet Hazinesinden zengin edilebilmesi için Hazine büyük ölçüde zarara sokulmuştur. Okul kitapları yolu ile sömürü düzeni kurulmuştur.

Okul kitapları, tarafsız, yeterli kişilere değil, taraflı, tutucu görüşlere sahip yazarlara yazdırılmıştır. Özellikle Sayın Cumhurbaşkanının layiklikle ilgili demecine karşı bildiri yayımlayanlarla, bir partinin organı durumunda olan Ortadoğu Gazetesinin yazarları ile, 12 Martın dogmatik görüşlü bilirkişileri ve Türk Dil Kurumundan atılmış kişilere ders kitapları hazırlattırılmıştır.

Yukarıda belirlenen hatalı uygulamalar ile, demokrasimizi tahrip eden, gelecek kuşakları Atatürk'ün öngördüğü çağdaş uygarlık düzeyinin üzerine çıkma hedefinin tam tersine bir yöne sürüklemeye çalışan, dil devrimini baltalayan, bilimsel gerçeklerden ayrılarak okullarda verimi düşüren, yandaşlarına okul kitapları ile çıkar sağlayarak Devlet bütçesini zarara sokan cephe iktidarının Başbakanı Süleyman Demirel ve Millî Eğitim Bakanı Ali Naili Erdem hakkında Anayasamızın 90 ncı, Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddeleri gereğince Meclis Soruşturması açılmasını talep ediyorum.

Saygılarımla.

2 . 11 . 1976

Konya

Mustafa Üstündağ

BAŞKAN — Okunan önerge hakkında Anayasamızın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İctüzüğü'nün 14 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasının gerekli olup olmadığını incelemekle görevli T. B. M. M. Soruşturma Hazırlık Komisyonunun 16 üyeden kurulmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonun çalışma süresinin, üye seçimi tarihinden itibaren başlamasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İlgili Bakanın yazılı görüşünü üye seçimi tarihinden itibaren 15 gün içerisinde komisyona bildirmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

IV. — SEÇİMLER

1. — *Çorum Milletvekili Cahit Angın ve 11 arkadaşının, çimento ihracatına uygulanan vergi iadesinde görevlerini kötüye kullandıkları ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 230, 240 ve 288 ncı maddelerine uyduğu iddiasıyla, Anayasamızın 90 ve T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İctüzüğü'nün 12 ncı maddeleri uyarınca Başbakan Süleyman Demirel, Ticaret Bakanı Halil Başol ve Maliye Bakanı Yılmaz Ergenekon haklarında bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesini incelemek üzere kurulan Soruşturma Hazırlık Komisyonuna üye seçimi. (9/70)*

BAŞKAN — Gündemimizin seçimlerle ilgili bölümüne geçiyorum:

Gündemin 1 nci sırasında yer alan, (9/70) esas numaralı, Çorum Milletvekili Cahit Angın ve 11 arkadaşının, Başbakan Süleyman Demirel, Ticaret Bakanı Halil Başol ve Maliye Bakanı Yılmaz Ergenekon haklarında bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesini incelemek üzere kurulan Soruşturma Hazırlık Komisyonuna adaylar gösterilmiş, aday listesi bastırılıp sayın üyelere dağıtılmıştır. Listeyi okutup onayınıza sunacağım.

Çimento ihracatına uygulanan vergi iadesinde görevlerini kötüye kullandıkları iddiasıyla Başbakan Süleyman Demirel, Ticaret Bakanı Halil Başol ve Maliye Bakanı Yılmaz Ergenekon haklarında bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergeyi incelemek üzere kurulan T. B. M. M. Soruşturma Hazırlık Komisyonu aday listesi (9/70)

(16)

Adı ve Soyadı	Seçim Bölgesi
C. H. P. (7)	
Nejat Sarlıcalı	C. S. Balıkesir Üyesi
Ziya Müezzinoğlu	C. S. Kayseri Üyesi
Zihni Betil	C. S. Tokat Üyesi
Osman Çıtırık	Adana Milletvekili
Erol Çevikçe	Adana Milletvekili
Haydar Ulusoy	Tokat Milletvekili
Nedim Korkmaz	Yozgat Milletvekili
A. P. (6)	
Safa Yalçuk	C. S. Çorum Üyesi
Mustafa Bozoklar	C. S. İzmir Üyesi
İbrahim Kirazoğlu	C. S. Kayseri Üyesi
Ahmet Özümücü	C. S. Kütahya Üyesi
Hüsamettin Atabeyli	Erzincan Milletvekili
Nihan İlgün	Tekirdağ Milletvekili
M. S. P. (1)	
Turhan Akyol	Malatya Milletvekili
D. P. (1)	
Mehmet Turgut	Bursa Milletvekili
C. G. P. (1)	
Fethi Çelikbaş	C. S. Cumhurbaşkanınca S. Ü.

BAŞKAN — Okunan listeyi onayımıza sunuyorum: Kabul edenler.. Kabul etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

2. — *Gaziantep Milletvekili Mustafa Güneş ve 16 arkadaşının, yaptığı partizan tayinlerle görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 237, 238 ve 240 nci maddelerine uyduğu iddiasıyla, Anayasanın 90 ncı ve T. B .M. M. Birleşik*

Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca Millî Eğitim Bakanı Ali Naili Erdem hakkında bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesini incelemek üzere kurulan Soruşturma Hazırlık Komisyonuna üye seçimi. (9/71)

BAŞKAN — Aday listesi bastırılıp sayın üyelere dağıtılmıştır. Listeyi okutup oylarınıza sunacağım.

Yaptığı partizan tayinlerle görevini kötüye kullandığı iddiasıyla Millî Eğitim Bakanı Ali Naili Erdem hakkında bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergeyi incelemek üzere kurulan T. B. M. M. Soruşturma Hazırlık Komisyonu aday listesi (9/71)

(16)

Adı ve Soyadı	Seçim Bölgesi
C. H. P. (7)	
Niyazi Ünsal	C. S. Erzincan Üyesi
Muzaffer Şamiloğlu	C. S. Kars Üyesi
Naim Taşan	C. S. Tunceli Üyesi
Ahmet Tahtakılıç	C. S. Uşak Üyesi
İsa Ayhan	Aydın Milletvekili
Necati Cebe	Balıkesir Milletvekili
H. Basri Akkiray	İstanbul Milletvekili
A. P. (6)	
Feyzi Halıcı	C. S. Konya Üyesi
Orhan Süersan	C. S. Manisa Üyesi
Haldun Menteseoğlu	C. S. Muğla Üyesi
Nazım İnebeyli	C. S. Sinop Üyesi
İsmet Angı	Eskişehir Milletvekili
Sabri Yahşi	Kocaeli Milletvekili
M. S. P. (1)	
Ali Acar	Samsun Milletvekili
D. P. (1)	
Hasan Korkmazcan	Denizli Milletvekili
C. G. P. (1)	
Mustafa Asri Ünsür	Yozgat Milletvekili

BAŞKAN — Okunan listeyi onayımıza sunuyoruz: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3. — Tunceli Milletvekili Süleyman Yıldırım ve 12 arkadaşının, bazı anarşik olaylara ilgisiz kalarak görevini ihmal ettiği ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 230 ncu maddesine uyduğu iddiasıyla, Anayasanın 90 ve T. B. M. M. Birleşik Toplantı

sı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca Başbakan Süleyman Demirel hakkında bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesini incelemek üzere kurulan Soruşturma Hazırlık Komisyonuna üye seçimi. (9/72)

BAŞKAN — Aday listesi bastırılıp sayın üyelere dağıtılmıştır. Listeyi okutup oylarınıza sunacağım.

Bazı anarşik olaylara ilgisiz kalarak görevini ihmal ettiği iddiasıyla Başbakan Süleyman Demirel hakkında bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergeyi incelemek üzere kurulan T. B. M. M. Soruşturma Hazırlık Komisyonu aday listesi (9/72)

(16)

Adı ve Soyadı

Seçim Bölgesi

C. H. P. (7)

Niyazi Ünsal	C. S. Erzincan Üyesi
Hayri Mumcuoğlu	C. S. Tekirdağ Üyesi
Naim Taşan	C. S. Tunceli Üyesi
Ali Sanlı	Burdur Milletvekii
Orhan Yılmaz	Giresun Milletvekili
M. Zeki Tekiner	Nevşehir Milletvekili
H. Kadri Eyüboğlu	Trabzon Milletvekili

A. P. (6)

Celâlettin Coşkun	C. S. Aydın Üyesi
Hikmet Aslanoğlu	C. S. Balıkesir Üyesi
Ömer Naci Bozkurt	C. S. Gümüşhane Üyesi
Talip Özdolay	C. S. İçel Üyesi
İ. Hakkı Köylüoğlu	Ankara Milletvekili
Ahmet Topaloğlu	Adana Milletvekili

M. S. P. (1)

Yahya Akdağ	Erzurum Milletvekili
-------------	----------------------

D. P. (1)

Vedat Önsal	Sakarya Milletvekili
-------------	----------------------

C. G. P. (1)

Sami Turan	C. S. Kayseri Üyesi
------------	---------------------

BAŞKAN — Okunan listeyi onayınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4. — Giresun Milletvekili Orhan Yılmaz'ın, Ereğli Kömürleri İşletmesine yaptığı tayinlerle partizan bir tutum izlediği ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 nci maddesine uyduğu iddiasıyla, Anayasanın 90 ve T. B. M. M. Birleşik Toplan-

tısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Selâhattin Kılıç hakkında bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesini incelemek üzere kurulan Soruşturma Hazırlık Komisyonuna üye seçimi. (9/73)

BAŞKAN — Aday listesi bastırılıp sayın üyelerle dağıtılmıştır. Listeyi okutup oylarınıza sunacağım.

Ereğli Kömürleri İşletmesine yaptığı tayinlerle partizan bir tutum izlediği iddiasıyla Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Selâhattin Kılıç hakkında bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergeyi incelemek üzere kurulan T. B. M. M. Soruşturma Hazırlık Komisyonu aday listesi (9/73)

(16)

Adı ve Soyadı

Seçim Bölgesi

C. H. P. (7)

Cengizhan Yorulmaz	C. S. Ankara Üyesi
Naci Cidal	C. S. Hakkâri Üyesi
Kemâl Kılıçoğlu	C. S. Hatay Üyesi
Ali Cüceoğlu	C. S. Giresun Üyesi
Haşim Benli	Kütahya Milletvekili
Tankut Akalın	Kırklareli Milletvekili
Celâl Paydaş	Urfa Milletvekili

A. P. (6)

Cevdet Aykan	C. S. Tokat Üyesi
Cemil Kara	C. S. Trabzon Üyesi
Bahri Cömert	C. S. Samsun Üyesi
Şaban Demirdağ	C. S. Samsun Üyesi
Cavit Erdemir	Kütahya Milletvekili
Orhan Göncüoğlu	Zonguldak Milletvekili

M. S. P. (1)

Harun Aytaç	Bolu Milletvekili
-------------	-------------------

D. P. (1)

Özer Ölçmen	Konya Milletvekili
-------------	--------------------

C. G. P. (1)

Salih Yıldız	Van Milletvekili
--------------	------------------

BAŞKAN — Okunan listeyi onayınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5. — Adana Milletvekili İter Çubukçu'nun, Türkiye Elektrik Kurumu Kanununa aykırı İmtiyaz Sözleşmesi yapmak suretiyle Hazineyi zarara uğrattığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 230 ve 240 ncı maddelerine uyduğu iddiasıyla, Anayasanın 90 ve T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzü-

ğünün 12 nci maddeleri uyarınca Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Selâhattin Kılıç hakkında bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesini incelemek üzere kurulan Soruşturma Hazırlık Komisyonuna üye seçimi. (9/74)

BAŞKAN — Aday listesi bastırıp sayın üyelere dağıtılmıştır. Listeyi okutup oylarınıza sunacağım.

Türkiye Elektrik Kurumu Kanununa aykırı imtiyaz sözleşmesi yapmak suretiyle Hazineyi zarara uğrattığı iddiasıyla Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Selâhattin Kılıç hakkında bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergeyi incelemek üzere kurulan T. B. M. M. Soruşturma Hazırlık Komisyonu aday listesi (9/74)

(16)

Adı ve Soyadı	Seçim Bölgesi
C. H. P. (7)	
Uğur Alacakaptan	C. S. Ankara Üyesi
Hasan İldan	C. S. Elâzığ Üyesi
Naci Cidal	C. S. Hakkâri Üyesi
Ali Cüceoğlu	C. S. Giresun Üyesi
Orhan Üretmen	Balıkesir Milletvekili
Hüdaî Oral	Denizli Milletvekili
İbrahim Akdoğan	Kocaeli Milletvekili
(A. P. (6)	
Cahit Dalokay	C. S. Elâzığ Üyesi
Orhan Kor	C. S. İzmir Üyesi
Selâhattin Acar	C. S. Ordu Üyesi
Ergun Özkan	C. S. Niğde Üyesi
Memduh Erdemir	Kırşehir Milletvekili
Sedat Akay	Kocaeli Milletvekili
M. S. P. (1)	
Reşat Aksoy	Konya Milletvekili
D. P. (1)	
Özer Ölçmen	Konya Milletvekili
C. G. P. (1)	
Muslih Görentaş	Van Milletvekili

BAŞKAN — Okunan listeyi onayınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Çalışma süremiz dolduğundan birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati : 19.30

Türkiye Büyük Millet Meclisi

GÜNDEMİ

1 NCI BİRLEŞİM

10 . 11 . 1976 Çarşamba

Saat : 15.00

1. — BAŞKANLIK DİVANININ SUNUŞLARI

1. — Çalışma süreleri sona eren soruşturma hazırlık komisyonlarına yeniden süre verilmesine ilişkin, Millet Meclisi Başkanlık önerileri ile Soruşturma Hazırlık Komisyonu Başkanlığı tezkereleri.

2. — Denizli Milletvekili Hasan Korkmazcan'ın, Türkiye Radyo Televizyon Kurumunu tarafsız yayın yapmaktan uzaklaştırdığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 230 ve 240 ncı maddelerine uyduğu iddiasıyla Başbakan Süleyman Demirel hakkında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/75)

3. — Balıkesir Milletvekili Sadullah Usumi ve dört arkadaşının, basının haber alma özgürlüğünü ortadan kaldırdığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 146 ve 240 ncı maddelerine uyduğu iddiasıyla Başbakan Süleyman Demirel hakkında, Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/76)

4. — Edirne Milletvekili İlhan Işık ve 5 arkadaşının, hamyağ ithalindeki tutumları ile üretici ve tüketiciye zarar verdikleri ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 228 nci maddesine uyduğu iddiasıyla Ticaret Bakanı Halil Başol ile Maliye Bakanı Yılmaz Ergenekon haklarında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/77)

5. — İzmir Milletvekili Süleyman Genç ve Hatay Milletvekili Mehmet Sönmez'in, Bakanlıktaki tasarrufları ile görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Millî Eğitim Bakanı Ali Naili Erdem hakkında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/78)

6. — Kars Milletvekili Doğan Araslı'nın, besicilik konusunda plan ilkelerine uymayarak görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun

240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Ticaret Bakanı Halil Başol hakkında Anayasanın 90 ncı T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/79)

7. — Balıkesir Milletvekili Sadullah Usumi'nin, Sanayi politikasında imalatçı lehine, tüketici aleyhine hareket ettikleri ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Başbakan Süleyman Demirel, Ticaret Bakanı Halil Başol ve Sanayi ve Teknoloji Bakanı Abdülkerim Doğru haklarında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/80)

8. — Denizli Milletvekili Hüseyin Erçelik'in, Denizli depreminde halkın sorunlarıyla ilgilenmedikleri ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla İmar ve İskân Bakanı Nurettin Ok ve İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk haklarında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/81)

9. — Hakkâri Milletvekili Mikâil İlçin'in, Doğu ve Güneydoğu illerinde güvenlik kuvvetleri tarafından vatandaşlara yapılan baskıyı önlemeyerek görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk hakkında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/82)

10. — Cumhuriyet Senatosu Erzurum Üyesi Hilmi Nalbantoğlu'nun, Karayolları Genel Müdürlüğü teşkilâtında yaptığı tasarruflarla, görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin 275 sayılı Kanununun 17 nci maddesine uyduğu iddiasıyla Bayındırlık Bakanı Fehim Adak hakkında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/83)

11. — Balıkesir Milletvekili Sadullah Usumi'nin, kooperatifçiliğin gelişmesini önleyerek görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Köy İşleri Bakanı Vefa Poyraz hakkında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/84)

12. — Denizli Milletvekili Hüdaî Oral'ın, yasal yetkilerini aşarak siyasal amaçlarla Ankara Belediye Başkanına işten el çektiği ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 146 ve 240 ncı maddelerine uyduğu iddiasıyla İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk ve demecileri ile bu karara katıldığını ifade eden Başbakan Süleyman Demirel haklarında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/85)

13. — İzmir Milletvekili Süleyman Genç ve 12 arkadaşının, işçilerin sendikâli haklarını çiğnedikleri ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 201, 210, 212, 228, 230, 240 ncı, 275 sayılı Kanunun 6, 40, 41, 42, 46 ncı, 274 sayılı Kanunun 19, 31 nci ve 1475 sayılı Kanunun 98 nci maddelerine uyduğu iddiasıyla Başbakan Süleyman Demirel ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Selâhattin Kılıç haklarında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/86)

14. — Danıştay kararını uygulamadığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Çalışma Bakanı Ahmet Tevfik Paksu hakkında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 ve 13 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin Başbakanlık tezkeresi. (9/87)

15. — Danıştay kararını uygulamadığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Devlet Bakanı Mustafa Kemal Erkovan hakkında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 ve 13 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin Başbakanlık tezkeresi. (9/88)

16. — Danıştay kararını uygulamadığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanı Korkut Özal hakkında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 ve 13 ncü maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin Başbakanlık tezkeresi. (9/89)

17. — İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, Danıştay kararını uygulamayarak görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla İçişleri Bakanı Oğuzhan Asiltürk hakkında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/90)

18. — İzmir Milletvekili Neccar Türkcan'ın, bazı sanayi ürünlerinin fahiş fiyatla satışını önlemedikleri ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Ticaret Bakanı Halil Başol ve Sanayi ve Teknoloji Bakanı Abdülkerim Doğru haklarında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/91)

19. — İzmir Milletvekili Yüksel Çakmur'un, 1975 nüfus sayımı sonuçlarını açıklamayarak görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Devlet Bakanı Mustafa Kemal Erkovan hakkında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/92)

20. — Burdur Milletvekili Ali Sanlı'nın, anason üreticisinin zararına hareket ettikleri ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 210, 228 ve 240 ncı maddelerine uyduğu iddiasıyla Başbakan Süleyman Demirel ve Gümrük ve Tekel Bakanı Orhan Öztrak haklarında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/93)

21. — Aydın Milletvekili M. Şükrü Koç ve 14 arkadaşının, uyguladığı politika ile yağ üreticisine zarar verdiği ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Ticaret Bakanı Halil Başol hakkında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi (9/94)

22. — Aydın Milletvekili M. Şükrü Koç ve 5 arkadaşının, işçilerin sendikâli haklarını çiğnediği ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Çalışma Bakanı Ahmet Tevfik Paksu hakkında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/95)

23. — Çankırı Milletvekili Mehmet Ali Arsan'ın, Çankırı Belediye Başkanlığı seçiminde Bakanlık nüfuz ve yetkisini kendi partisi lehinde kullandığı ve bu ey-

leminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla İmar ve İskân Bakanı Nurettin Ok hakkında Anayasanın 90 ncı, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/96)

24. — Konya Milletvekili Mustafa Üstündağ'ın okul kitaplarında yapılan değişikliklerle Dil Devrimini baltaladıkları ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla Başbakan Süleyman Demirel ve Millî Eğitim Bakanı Ali Naili Erdem haklarında Anayasanın 90 ncı, T.B.M.M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesi. (9/97)

2. — TEKRARLANACAK OYLAMALAR

3. — SEÇİMLER

1. — Çorum Milletvekili Cahit Angın ve 11 arkadaşının, çimento ihracatına uygulanan vergi iadesinde görevlerini kötüye kullandıkları ve bu eylemlerinin Türk Ceza Kanununun 230, 240 ve 288 nci maddelerine uyduğu iddiasıyla, Anayasanın 90 ve T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca Başbakan Süleyman Demirel, Ticaret Bakanı Halil Başol ve Maliye Bakanı Yılmaz Ergenekon haklarında bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesini incelemek üzere kurulan Soruşturma Hazırlık Komisyonuna üye seçimi. (9/70)

2. — Gaziantep Milletvekili Mustafa Güneş ve 16 arkadaşının, yaptığı partizan tayinlerle görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 237, 238 ve 240 ncı maddelerine uyduğu iddiasıyla, Anayasanın 90 ncı ve T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca Millî Eğitim Bakanı Ali Naili Erdem hakkında bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesini incelemek üzere kurulan Soruşturma Hazırlık Komisyonuna üye seçimi. (9/71)

3. — Tunceli Milletvekili Süleyman Yıldırım ve 12 arkadaşının, bazı anarşik olaylara ilgisiz kalarak görevini ihmal ettiği ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 230 ncü maddesine uyduğu iddiasıyla, Anayasanın 90 ve T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca Başbakan Süleyman Demirel hakkında bir Meclis Soruşturma-

ası açılmasına ilişkin önergesini incelemek üzere kurulan Soruşturma Hazırlık Komisyonuna üye seçimi. (9/72)

4. — Giresun Milletvekili Orhan Yılmaz'ın, Ereğli Kömürleri İşletmesine yaptığı tayinlerle partizan bir tutum izlediği ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 ncı maddesine uyduğu iddiasıyla, Anayasanın 90 ve T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Selâhattin Kılıç hakkında bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesini incelemek üzere kurulan Soruşturma Hazırlık Komisyonuna üye seçimi. (9/73)

5. — Adana Milletvekili İlder Çubukçu'nun, Türkiye Elektrik Kurumu Kanununa aykırı İmtiyaz Sözleşmesi yapmak suretiyle Hazineyi zarara uğrattığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 230 ve 240 ncı maddelerine uyduğu iddiasıyla, Anayasanın 90 ve T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 12 nci maddeleri uyarınca Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Selâhattin Kılıç hakkında bir Meclis Soruşturması açılmasına ilişkin önergesini incelemek üzere kurulan Soruşturma Hazırlık Komisyonuna üye seçimi. (9/74)

4. — İÇTÜZÜĞÜN 6 NCI MADDESİ GEREĞİNCE BAŞKANLIĞA YÖNELTİLEN SÖZLÜ SORULAR

5. — ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLECEK KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE İÇTÜZÜK TEKLİFLERİ

6. — KANUN TASARI VE TEKLİFLERİ İLE İÇTÜZÜK TEKLİFLERİ

1. — Millet Meclisi eski İdareci üyeleri Gümüşhane Milletvekili Mustafa Karaman, Kastamonu Milletvekili Hasan Tosyalı ile Rize Milletvekili Sami Kumbasar ve Cumhuriyet Senatosu eski İdare Amirleri C. Senatosu Tabii Üyesi Suphi Gürsoytrak ile C. Senatosu Zonguldak Üyesi Tarık Remzi Baltan'ın, T. B. M. M. Birleşik Toplantısı İçtüzüğü'nün 14 ncü maddesinin değiştirilmesine ilişkin İçtüzük teklifi ve İçtüzük Geçici Karma Komisyonu raporu. (2/1) (S, Sayısı : 105) (Dağıtma tarihi : 21 . 4 . 1976)

7. — MECLİS SORUŞTURMASI VE YÜCE DİVANA SEVK İLE İLGİLİ KONULAR

